LAVRENTII PIGNORII

SYMBOLAE.

Digitized by Google

LAVRENTII PIGNORII
SYMBOLARVM EPISTOLICARVM
LIBER PRIMVS.

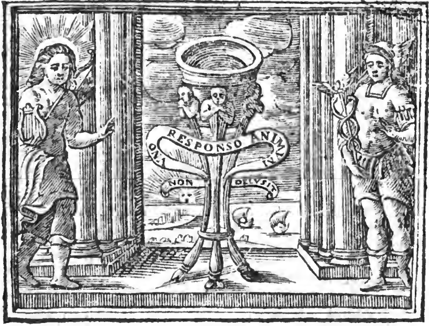
In quo nonnulla

EX ANTIQVITATIS IVRIS CIVILIS ET HISTORIAE PENV

Depromuntur & Illuſtrantur

MVLTAQVE AVCTORVM LOCA

Emendantur, & explicantur.

PATAVII. MDCXXIX.

Apud Donatum Paſquardum, & Socios.

Superiorum permiſſu.

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO
VIRO
Et Ampliſſimo Senatori
DOMINICO MOLINO.
LAVRENTIVS PIGNORIVS.

PAtrocinium tuum ſi hic implorem importunus profectò ſim & actum agam Senator optime & eminentiſſime. Quotus enim quiſque eſt, qui neſciat quanto tu fauore proſequaris nos omnes, qui Sacris Muſarum operamur? Ego ſanè, beneuolentia tua & beneficijs ad inuidiam vſque obrutus, profiteri poſſum, atque etiam debeo, nihil

Digitized by Google

eſſe in Studijs noſtris imum vel ſummum, quo non pertingat viuida iſta acies Genij & Ingenij tui. Haſce ergo Epiſtolas tibi PRAECIPITO *tibique* HABETO *vt loquuntur Iuriſconſulti, illas quidem ſatis inconditas, & nullius penè precij, ſed quibus tamen conciliare poſſit aliquid fauoris longè clariſſimum nomen tuum, quod gerunt illæ in fronte, vti nos Myſtæ Muſarum in Adytis ſanctioribus Mentis. Te interim* DEVS *opt. max. & tua cœpta fortunet, in Patriæ Sereniſſimæ ſplendorem, cui tu omnes tuas curas impendis, & in publicæ rei Litterariæ, quæ tibi apud nos crepundia & incrementa vni debet, ſuſtentationem.*

Patauij. Prid. Id. Auguſti.
M DC XXIIX.

EI-

EIDEM
LIBERTATIS ELOQVENTIÆ ET SAPIENTIÆ ASSERTORI.

Libertas Itala nunc prorſus profuga Terra;
Ecquis ait nobis reſtat in Orbe locus?

Eloquij quam Suada potens Pallaſque togata,
Hortantur ſubeat tecta MOLINE tua.

Aſt ego ſi qua mihi miſeram via tuta monendi
Vt ſubeat faciam pectoris ima tui. (eſt.

Hic Adyta inueniet, quæ maieſtate verenda
Infandum arcebunt prouida ſeruitium.

L. P.

Digitized by Google

P Ignoria; che à gli amici in dotte carte
Alti concetti, e pellegrini ſcriui
Nel più colto Idioma, in cui rauuiui
Del ſecol priſco le memorie, e l'arte;

Il ricco ingegno tuo diuide, e parte
Il ſuo ſauer, qual'ampio fiume, in riui;
Che da fonte ſouran naſca, e deriui,
Ne laſcia incolta alcuna piaggia, o parte.

E come l'ape i rugiadoſi fiori
Miete ne' vaghi prati; indi le celle
Di nettare celeſte empie, e diſtende:

Così Tu ancor da' più famoſi Autori
Le tue Simbole formi, onde s'apprende
Soaue Mel di coſe antiche, e belle.

Del Sig. Martino Sandelli.

LECTORIBVS
Beneuolis.

EGo vos in hoc Epiſtolarum mearum limine Lectores admonitos volo eiuſce conſilij, quod me impulit ad Epiſtolarum mearum editionem. Cum Martinus Sandellius, quicum mihi intercedit vetuſta neceſſitudo Litteraria, in Bibliotheca mea oculos conieciſſet in faſcem ſatis grandem, qui Epiſtolas meas continebat, explicato volumine (vt eſt ingenuè curioſus) & aliquibus non ſinè voluptate perlectis, quid tu inquit Pignori has tuas Epiſtolas venire in conſpectum hominum non permittis? Ego tenuitatem ſtyli excuſare ſiuè potius accuſa-

re,

re, materiamquè non omnino Epiſtolis conuenientem: præterea pleroſquè illorum; ad quos ſcriptæ fuerant, fato conceſſiſſe, & nonnullas Parerga Hiſtorica continere. Ille contra iubere de ſtylo ſollicitum me eſſe non debere, amaſſe enim magnos viros locutionem ſolutam & familiarem, nequè aliud requiri ab Epiſtola, quam vt ſit imago quædam ſermonis domeſtici, & quotidiani. fideiubere ſe præterea ſegetem rerum haud diſplicituram, aliorum exemplo, qui Critica, & Doctrinas Epiſtolis inſeruerint. gratam ad hæc futuram memoriam illuſtrium defunctorum hoc veluti ſcriptionis poſtliminio reſtituendam. nequè eſſe nouum Hiſtoriam Epiſtolis tradi. Et ego ſanè qui memineram hæc omnia magnis Patronis non carere, dedi manus non

gra-

grauatè, & ſum paſſus exire han-
Quinquagenam, portionem aliquot
Centuriarum, quæ & ipſe lucem ali-
quando, & fortè breui, aſpicient; mo-
do vos Lectores beneuoli has aliqua
fauoris veſtri aura prouehatis. & hoc
profecto peculiariter a vobis exigitur,
qui ſtudia noſtra ſtudijs veſtris illu-
ſtraſtis, qui Pignorium præconijs non
translaticijs eſtis dignati. Per vos
quod mihi obtigit,

viuenti decus atque ſentienti

(vt canit vates Hiſpanus) id rari
fortè poſt cineres habent Auctores.
Hoc ego patrimonium, quod vos mi-
hi honeſto veſtro rumore conflaſtis,
numquam diſſipabo. Vos fauete, vt
conſueuiſtis linguiſquè animiſquè.
Crabronum enim Veſparum & Fu-
corum aculeos nihil moror. Valete.

Mi

Mi Lector

IN hac iterata Editionehoc primùm ſedulo curaui, vt errores typographici, qui in priorem Editionem irrepſerant haud pauci, tollerentur; deinde vt Icones omnes nonnullis etiam auctiores denuo artifici & polita planè manu exculptæ proponerentur. Poſtremo vt Index locupletiſſimus rerum notabilium adijceretur. Tu conatus meos iuua tuo plauſu ſi placet; breuiquè alterum, & tertium volumen Symbolarum mearum expecta, & bene Vale.

Digitized by Google

LAVRENTII PIGNORII ELOGIVM

Auctore I. P.

Mortalis quicunque es ſi virtutem ſi veritatem colis LAVRENTII PIGNORII præclariſſima Monumenta aſpice inſpice ſuſpice. Virtus vbique plurimi facienda. Veritas pronis ſemper auribus accipienda. Is ad Patriæ litterarumquè gloriam natus eruditiſſimis monumentis litterarium orbem mirum in modum illuſtrat. In illis viri ſapientes non mendacis alicuius ingenij ſtoliditatem intuentur ſed prouidi iudicij ſapientiam admirantur. Sunt eius fætus eruditionis

ſon-

fontes,in quibus ſi Antiquitatis indagator merget animum cuiuslibet penitioris litteraturæ ſitim explebit. Celebre cuius nomen non modo apud Italos ſed etiam apud Germanos Galloſquè feliciſſimè refulget. Immortali tanti ſcriptoris gloriæ obtrectatio & liuor vt victimæ mactabuntur. Tu Patauina ciuitas inclyta ſtudiorum altrix, perennem hanc laurum,pretioſum hoc pignus,virum ſui æui eruditionis facilè principem Orbi exhibuiſſe ſummoperè gloriare. Scriptori æternùm admirando vniuerſus litteratorum ſenatus publico decreto hoc elogium poſ.

INDICVLVS EORVM, ad quos Epiſtolæ ſcriptæ ſunt.

A

Albertino Bariſono Abbati 110. 149
Aloyſio Lollino Epiſcopo Belluni. 92
Aloyſio Corradino. 54
Andreæ Chiocco. 47.63.81
Andreæ Mauroceno Senatori Ven. 71
Angelo Rocchæ Epiſcopo Tagaſtenſi. 39
Annibali Campegio. 164
Auguſtino Fauſtino. 216

B

Balthaſari Bonifacio. 180

C

Cæſari Nicheſolæ. 37
Chriſtophoro Forſtnero. 132
Curtio Pichenæ. 60

D

E

Edmundo Brutzio. 16

F

Felici Oſio. 122
Flauio Quærengo. 177
Franciſco Polæ. 55
Franciſco a Sole. 200
Franciſco Viduæ. 12. 29

G

Gabrieli Capræ Comiti. 96
Gulielmo Sohiero. 143

H

Hieronymo Alcandro. 210

Hie-

Digitized by Google

Hieronymo Boſſo. 203

I

Iacobo Cauacio. 32
Ioanni Bonifacio. 158
Io. Hieronymo Bronzerio. 116. 135
Ioanni Mangano. 27
Ioanni Vinc. Pinello. 22
Ioanni Rhodio. 130
Ioanni Thuilio. 128
Ioanni Z. Caſtellino. 219

L

M

Marco Antonio Romito. 100
Marco Velſero. 41
Martino Sandellio. 24. 162

N

Nicolao Craſſo. 103
Nicolao Fabricio Peireſchio Senatori Regio. 106

O

P

Paulo Aicardo. 1
Paulo Gualdo. 74
Proſpero Alpino. 35

Q

R

S

Scipioni Cobellutio S. R. E. Cardinali. 66,88.
Speroni de Comitibus Comiti, & Abbati. 171
Sigiſmundo Boldonio. 196

T

Thomas Dempſtero. 69

V

Vincentio Contareno. 42

RERVM ET VERBORVM
INSIGNIVM
INDEX.

A.

ACcipiter Dei Symbolum	pagina 83.
Accipitris Alæ.	83.
Adolphus Occo.	146.
Adraſtia.	157.
Aeneas Vicus.	21.
Aeſculapius.	47.
Aeſculapius imberbis.	48.
Aeſculapius caput velatus.	48.
Agapius Medicus.	35.
Aldinæ Catellæ proſopopoeia.	222.
Alexander Farneſius Card.	129.
Alexandriæ Serapeum.	36.
Eiuſdem nummus	ibid.
Alexandriæ Sol quotidiè viſus.	35.
Formoſa vrbs.	36.
Turbulenta	36.
Alexandrina Ciuitas non temerè dabatur.	36.
Alexandrinæ ſcholæ Medicorum.	35.
Aloyſius Corradinus I. C.	181.
Aloyſius Lollinus Epiſc.	219.
Alpium deſcriptio.	194.
Amiantus.	65.
Ancyranus Lapis	133.
Andecabeo & Auricabeo.	216. 217.
Andigauerit & Arrigauerit.	217. 218.
Andigauum & Artigauum quid.	218.
Andreas Mantinea	19.

Andreas Scottus. 73.
Andreæ Nauageri ſchedia. 132.
Anguis Aeſculapij 50.
Angues Sacri 84.
Annuli Articulorum 7.
Annuli æſtiui, & hiemales. 2.
Annulorum Materia 2.
Annulorum Vſus 7.
Annulus Pronubus 66.
Antæi Parma 16.
Antenoris geſta 201. 202.
Antiquarij ſtudij initia. 16. 17.
Antonius Auguſtinus 206.
Antonius Quærengus. 99.
Apes Dianæ 220.
Eædem in nummis Epheſorum. 211.
Item in nummis Smyrnæorum. 212.
Etiam in nummis Neapolitanorum 214.
In nummis quoque Meſſanenſium Brattiorum & Metapontinorum. 215.
Apri Calcydonij dentes 16.
Aponi ſolum penſile 141.
Ara cum Cruce 92.
Arbor felix 204.
Arcus Conſtantini Auguſti 152.
Arcus Scyticus 41.
Arethuſa 44.
Arra; & ſponſio 9.
Aſſis partes 12. 13.
Athletę 27.
Auctores veteres de Pictura 172.
Auctores Veteres vbi reperti. 59.
Augurium boni Fati 206.
Aulæa textilia 172.
Aurem vellere 157.
Aures memoriæ ſacræ. 156.
Auris Mineruæ ſacra. 156.
Aurita libatio 155.

Aurium

Aurium præſtantia pag. 156.
Aurum inciſum loco Gemmæ. 2.
Aurum pro ſtrena 208.
Auſpicium artium 208.

B.

BAculus Aeſculapij 48.
Balineum 124.
Barba Aeſculapij 47.
Bartholomæus Faſcus Leonicus M.S. 132.
Bellum Barbariei 150.
Benedictio Annuli & Coronæ 67.
Beſſarion Cardi 71.
Beſſarionis liber lattinus 73.
Bibliotheca Ticini 57.
Bon capo d'anno 208.
Bone Feſte 208.
Britanias Idola 83.
Brixia direpta à Gallis 57.
Brumæ 205. 209.
Burgundius Iudex Piſanus. 159.

C.

CAlendarum Feſta. 205.
Calendæ Ianuarij. 205.
Calices dedicati 127.
Calpurni Bucolica 56.
Capita humi mandata abiuncta reliquo corpore. 47.
Capita in fundamentis vrbium. 46.
Capitulare Caroli Magni interpolatum. 217.
Calori Audacis cædes. 149.
Carolus Anibal Fabrottus. 168.
Caſſiodori Cronicon 133.
Caſus ingenium 177.
Cauda Serpentis e mento. 85.
Cæcilia 120.

Cæſaris nummi pag. 17.
Cebetis Pinax 173.
Cenſus Claudianus 133.
Cephali piſces 52.
Ceræ proprietates 198.
Charitoblepharos 96.
Chriſti nomen 5.
Chriſti nominis compendiaria nota. 89. 90. 91.
Chriſtianorum Annuli 4. 5.
Cilicium 31. 32.
Cincti 62.
Claudiani Epigrammata. 55.
Coelum, Cælum, Celum, 29.
Coloniæ tredecim Athenis in Aſiam miſſæ 210.
Coloſſei populatio 153.
Commemorare memoriam 101.
Compaginæ 65.
Compaginantes Agri ibid.
Conciones Hiſtoricæ. 185.
Confeſſio 169.
Conſtantinopolis quo anno captiua. 73.
Cornelius Tacitus 71.
Eiuſdem codex M. S. 72.
Corona nuptialis. 67. 68.
Corpora apud Iuris cons. 167.
Cortinæ Apollinis. 137.
Coſmus Pinellus 79.
Crater Sabellici 99.
Criſimon Caſſiodori 89. 116.
Criſtallus 54. 55.
Cronicon ſeptem ætatum. 175.
Crux Anſata 86. 87.
Crux Sacra 91.
Cupidines 24.
Quot 25.
Cyane 44.

D.

DAniel Heinſius pag. 179.
Decades Liuij 188.
Dedicare 127.
Dedicatio Agrorum 127.
Dedicatio Hebreorum 125.
Dedicatio publicorum operum 123.
Dedicationes Eccleſiarum 123.
Dedicatiuæ qualitates 127.
Delmatius 146.
Delminium Delmatiæ oppidum 145. 146.
Delubrum 125.
Demetrius phalereus 95.
Democritus Abderites 197.
Dextra fidei Sacra. 157.
Dextræ 66. 67. 68.
Digiti Mineruæ Sacri 157.
Dionyſius Alicarnaſſeus 182.
Eiudem conſilium 183
Dicarius medicus apud Symmachum 199.
Dominicum 126.
Dominicus Molinus 177. 179.
Domitius Vlpianus 166,
Dracones 49.
Dracunculi torquem figurant 145.
Duumuiratus 147.

E

ECcleſiæ 126.
Ellicnia Lucernarum 65.
Epheſus 211.
Ericius Puteanus 74.
Equi caput 45.
Ethnici multa habebant cõmunia cum Chriſtianis 124.
Europæ Figura 41.

Examen Apum pag. 212.

F.

Q. Fabij Maximi caput 151.
Falli hominis proprium 69.
Felix Felicianus 19.
Fidei Annulus 67.
Fortunius Licetus 89.
Franciſcus Floridus Sabinus 195.
Franciſcus Maria Grapaldus 174.
Franciſcus Petrarcha pag. 12. 51. 56. 153. 175.
Fridericus Lindembrogius 218.
Frons Genio Sacra 157.
Funda 39.
Fundæ Brachia & fundes perforatus 40.
Funus Cera conditum 196.

G.

Gaditanus Oceanus 136.
Gemmæ Vitreæ 6.
Genua Miſericordiæ Sacra 157.
Geoponicorum Schedia traslata in linguam latti-
nam 159.
Georgius Vaſarius 71.
Gerardus Io. Voſſius 186.
Gorgon cui vſui 33. 34.
Græcorum locorum in Pandectis interpretes 159.
Græcorum in Hiſtoria Romana nimia diligentia 183.
Guarini hexaſticon 57.
Guarinus Veronenſis 76.
Gulielmus de paſtrengo Veronenſis 56

H.

Hadrianus Pont. Max. 131.
Haruſpicum Vanitas 212.

Henricus VII Coronatus 99.
Hieronymus Vallenſis M. S. 132.
Hippo-centaurus ex Agypto. 198.
Hippocrates de partu 168.
Homerus a latinis citatus 168.
Homerus Smyrnæus. 213.

I.

IAcobus Gruterus 69.
Iacobus Sirmundus 120.
Iano-tatius 203.
Ianuariæ 205.
Ianus Pater 144.
Icones Sacræ 85.
Imagines illuſtrium in Annulis 6.
Ingenui Annulo diſtinguebatur 8.
Innodius pro Ennodio 125.
Inſcriptionum veter. collectores 58.
Io. Andreas Straneus. 152.
Io. Baptiſta Nenna Barenſis 217.
Io. Bertrandus. 165. 166.
Io. Franciſcus Muſſatus 77.
Io. Marcanoua. 18.
Io. Paleologus Imp. 70.
Io. Vincentij Pinelli Vita 74.
Ioctus Pictor. 174.
Iocundus Veronensis 20.
Ion xuthi Filius 210. 215.
Ioſeph Annulo Regio donatus 1.
Ipernefilus Bronzerij 135.
Iſis 86.
Iſis Terra 87.
Inba Rex Manſuſiorum 148.
Iulia Mammæa Auguſta 166.
Iulij obſequentis liber 184.
Iulius Paulus 165.
Iuſtini locus controuerſus 104.

Iuſtus Lipſius. pag. 87.

K.

L.

LAcus Solanæ. 52.
Lacus Vulſinienſis. 130.
Lagea Cataplus 117.
Lampeto amica Demetrij. 95.
Laurentius Athenæi. 178.
Laurentius Medices 177. 178.
Leo Belgicus. 42.
Leo X. Pont. Max. 129. 130.
Lex Cornelia nummaria. 152.
Librorum Longobardorum emendata ſcriptura. 218. 219.
Lilius Gyraldus 131.
Limocincti 61.
T. Liuij Laudes. 180. 186. 191. 194.
T. Liuius defenſus. 181.
Loci corpus. 167.
Longobardicarum legum editio a quo expectatur. 216.

M.

MAcrobius fallitur. 8.
Magi Perſarum ignem venerantes 105.
Magmentum quid. 113. 114.
Magnus Medicus. 35.
Mamma Iſidis. 86. 87.
Manſiones. 100. 101.
Mappula orbis vetus. 39.
Maraſſi. 119. 120.
Mare magnum & mortuum. 92.
Marmora impreſſa genibus digitis, & pedibus. 38.
Mamora litterata. 151.
Marſi. 119.
Marſilij Ficini Somnium. 207.

Idem

Idem calumnia vindicatus. 109.
Martini Smetij hallucinatio. 117.
Matronales. 205.
Maximus & Silueſter Valerij. 220.
Mazochij lapis adulterinus. 134.
Medicæi. 58.
Metæ Murtiæ. 121.
Mel pro conditura funeris. 197.
Mellis proprietates. 198.
Membranæ cui vſui deſtinatæ. 151.
Memoria vxor Iouis, Mater Muſarum vbi culta 157.
Menſa Iſiaca. 82 86.
Minerua Medica. 157.
Mineruale Munuſ. 206.
Mortarium ex antiquis nummis. 152.
Munuſcula pro ſterena. 207.
Muſæ in curru Phœbi. 137.
Muſæ ſub Apum ſpecie. 210.
Mutationes. 102.
Mixtum Lucernæ. 65.

N.

NAtales Vrbium. 124.
Neæra Athenienſis. 92.
Nemeſis. 94. 157.
Neomenia. 203.
Nummi Ptolemeorum 90.
Nummi pro Gemmis. 14.
Nummus Conſtantini. 90. 92.
Nux pinea. 40.

O.

OCtauianus Bonus. 221.
OI Græcum eſſe OE latinorum. 30. 31.
Onuphrius Panuinius. 70.
Ori manum admouere quid. 37.

Oſcu-

Digitized by Google

Oſculum Annuli. pag. 11.
Oſculum manus in veneratione. 37.
Oſculari mentum ſtatuarum. 38.
Veſtigia Iſidis ibid.
Oſiris. 85.
Otacuſtæ Regij. 156.

P.

Paginæ. 63. 64. 65.
Papyria folia. 151.
D. Pauli iter. 176.
Paulus Benius. 180. 181.
Paulus Tyrius Rhetor. 170.
Patauinitas apud Liuium. 191. 193.
Patris exemplum ſæpè magnum. 148.
Pecunia legata in miſſionem monumenti. 162.
Pedes Ægyptiorum numinum conſecrati. 86. 87.
Pedes Lectorum. 41.
Penularum capita. 42.
Perſonæ comitas. 41.
Pœnigena Æſculapius. 50.
Perſarum Deus ignis. 104.
Perſæ Pomum. 85.
Petaſus. 41.
Petrus Antoninus tollentinus. 129.
Petrus Bembus Card. 82.
Pharmacopola. 119.
Philippus quid ſonet Hebraicè. 22. 23.
Quid Græcè. 23. 23.
Picturæ vires. 171.
Pictura in pretio apud veteres. 171.
Pierius Vallerianus. 1.
Pinacothecæ ſitus. 174.
Piſanus Pictor Veronenſis. 70.
Piurium in Rætia. 140.
Platani folium. 40.
Pomponius Atticus 75.

Pre-

Preſentia inimica magnis nominibus. pag. 154.
Prodigiorum explicatio. 184.
Prometherius apud Græcos annuli inuentor. 1.
Publius Auguſtus Gratianus M. S. 132.
Pudicitia. 93.
Pyrrhi imago. 33.
Pyrrhus Ligorius. 21.
Pythagoras exercitator. 28.
Pythagoræi carnium voratores. 28.

Q.

Q Vintilianus vocem confeſſionis vſurpauit. 169.

R.

R Hamnuſia. 94.
Rhombus. 41.
Romani Græci barbari. 183.
Rota Nemeſis. 95.
Ruris ſuburbanis laude. 223. 224.

S.

S Alutationes facere in conſpectu. 37.
Saturnalia. 205.
Saturnalitia ſpurtula. 206.
Schinella comes de Comitibus. 176.
Sæculum Græciſſans. 167.
Senectutis incommoda carmine expreſſa 222.
Seps. 120.
Septizonium Seueri. 153.
Sergia Tribus. 144.
Serpens Æſculapij. 48. 49.
Seruitutes corpora appellatæ. 166.
Seruitutes ruſticorum prædiorum incorporeæ. 167.
Seruus ad Auribus. 155. 156.
Sicæ. 41.

Simu-

Simulacra ad viuentium veram effigiem expreſſa. pag. 5.
Simulacra dedicata. 123.
Solis laudes. 200.
Sothis Stella. 83.
Speronus Speronius. 176.
Stationes itinerum. 100.
Stephanus Magnus Patritius Venetus. 20.
Stipes. 217.
Strenæ Chriſtianis vertitæ. 206.
Strenæ collatæ Cæſaribus 207.
Strenæ quam antiquæ. 204.
Streniæ Lucus. 204.
Strenua Dea. 205.
Studioſi notio. 169.
Sulla ambitioſus. 3.
Suppedaneum. 93.

T.

TAbella Lapidea ægyptia 81.
Tablinum. 174.
Tabulæ pictæ in templis. 173.
Terra ſtabilis. 140.
Terræmotus Apulus. 139.
Terræmotus in die feſto conuerſionis Diui Pauli. 142.
Terræmotus leues. 140.
Theatrum Florentinum. 151.
Thetydis cubilia. 136.
Thomas Segetus. 78.
Thuſcæ litteræ. 46.
Ticinus Aurifer. 199.
Torques. 145. 146.
Torques ex antiquis nummis. 151.
Tranquililus Moloſſus 129.
Tribonianus. 170.
Tripus muſis ſacer. 212.
Tuentio. 163.
Tuitio monumenti. 162.

INDEX.

V.

VEla Grammaticorum. 136.
Verbena. 204.
Veſtigia Saluatoris Hieroſolimis. 38.
Vicetia. 96. 97. 98.
VitaliaCarnæ Deæ ſacra. 157.
Vlyſſes Aldrouandus 214.
Volens propitius. 115.
Vpupæ caput. 86.
Vrbani VIII. Carmen. 218.
Vrbis Romæ maieſtas. 189.
Vrna. 47.

X.

XVthus Athenienſis. 210. 215.

Y.

Z.

FINIS.

Errata ſic Corrige.

pag. 122. Martiarum	Murtiarum.
pag. 123. Gantes	Gentes.
pag. 133. Cochlus	Cochleo.
pag. 160. fiagebat	finiebat.
pag. 162. experiamus	experiamur.
pag. 168. quimerunt	quieuerunt.
pag. 178. exultant	exulant.
pag. 179. educuctum	eductum.
pag. 206. loeocum	locum.

LAVRENTIVS PIGNORIVS
hæc hactenus latinè edidit.

* VETVSTIMÆ TABVLÆ ÆNEÆ Sacris Ægyptiorum Simulachris cœlatæ accurrata Explicatio &c.
Venetijs Apud Io. Antonium Rampazetum Anno M. DC. Sumptibus Iacobi Franco cum Priuil. 4.
Quæ prodijt etiam Francofurti, Typis Matthiæ DecKeri impenſis verò, Io. Theodori, & Io. Iſraelis de Bry, & Viduæ Theodori de Bry, matris eorumdem Anno M DC VIII. Hoc Titulo

CHARACTERES ÆGYPTII, hoc eſt Sacrorum quibus Ægyptij vtuntur, Simulacrorum accurata delineatio &c. 4.

* De SERVIS, & eorum apud veteres miniſterijs, Commentarius.
Auguſtæ Vindelicorum ad inſigne Pinus, Anno M. DC. XIII. 4.

NOTVLÆ EXTEMPORARIÆ In Emblemata Andreæ Alciati.
Patauij Apud Petrum Paulum Tozzium Anno M DC XIIX. 8.

EÆDEM Cum Commentarijs amplioribus aliorũ.
Patauij Apud Petrum Paulum Tozzium Anno M DC XXVI. 4.

PROSOPOPOEIA ALDINÆ CATELLÆ
Patauij Typis Laurentij Paſquati Anno M DC XXII. in f.

Eadem ſub titulo LACRIMAR. POETICAR. in obitum Aldinæ Catellæ.
Pariſijs Apud Nicolaum Buon M DC XXII. in 8.

MAGNÆ DEVM MATRIS IDEÆ ET ATTIDIS INITIA.
Pariſijs Apud Nicolaum Buon; via Iacobæa ſub Signis SS. Claudij, & Hominis Silueſtris Anno M DC XXIII.

SED

SED AVCTIORA. 4.

Venetijs Anno M DC XXIV. Sumptibus Petri Pauli Tozzi Bibliopolæ Patauini. 4.

AD VRBANVM VII. PONT. OPT. MAX. Carmen.

Patauij ex Typographia Laurentij Paſquati Anno M DC XXIII. 4

Ad FRANCISCVM BARBERINVM, CARD. Aponus.

Patauij ex Typographia Laurentij Paſquati Anno M DC XXIII. 4.

* MISCELLA ELOGIORVM, ADCLAMATIONVM, ADLOCVTIONVM, CONCLAMATIONVM, EPITAPHIORVM, &c.

Patauij Apud Impreſſores Camerales. Anno M DC XXVI.

* SYMBOLARVM EPISTOLICARVM Liber in quo nonnulla ex Antiquitatis. Iuriſciuilis, & Hiſtoriæ penu depromuntur, & illuſtrantur multaque Auctorum loca emendantur & explicantur.

Patauij, ex Typographia Io. Baptiſtæ Martini, & Liuij Paſquati. Anno M DC XXIIX. 8.

Et apud Donatum Paſquardum & Socios. M DC XXIX

Aſteriſcus appoſitus Libris, denotat Auctorem eos domi habere auctiores, & caſtigatiores; paratumque eos tradere Typographis ſiqui eos recudere voluerint.

I T A L I C E.

ANNOTATIONI ET AGGIONTE al Libro delle Imagini de gli Dei di Vicenzo Cartari.

In Padoua Appreſſo Pietro Paulo Tozzi nella Stamp. del Paſquati l'Anno M DC XXV. XXVI. in 4.

Della CONSECRATIONE delle VERGINI.

In Padoua, Appreſſo Pietro Paulo Tozzi l'Anno M DC XVI. in 4.

CAR-

GAREGGIAMENTO VINCENDEVOLE In Lode dell'Illuſtriſs: S. DOMENICO MOLINO.

In Venetia, l'Anno M DC XXIV. Ad inſtanza di Pierro Paolo Tozzi in 4.

NOTITIE HISTORICHE Sopra la Gieruſalemme del Taſſo.

In Venetia Appreſſo Nicolò Miſerini l'Anno M DC XXV. in 24. XXIIX. in 4.

LE ORIGINI DI PADOVA.

In Padoua Appreſſo Pietro Paolo Tozzi l'Anno M DC XXV. in 4.

L'ANTENORE.

In Padoua Appreſſo Pietro Paulo Tozzi l'Anno M DC XXV.

L'ATTESTATIONE di GIVLIO PAVLO.

In Padoua nella Stamparia di Pietro Paolo Tozzi l'Anno M DC XXV. in 4.

LA PRINCIPESSA delle Compoſitioni sfiorata Riotta.

In Venetia Appreſſo Antonio Pinelli Stampator Ducale l'Anno M DC XXV. in 4.

LA VITA DI SANTA GIVSTINA VERGINE E PROTO-MARTIRE PADOVANA.

In Padoua per Gio. Battiſta Martini, & Liuio Paſquati Stampatori Camerali. l'Anno. M DC XXVI. in 4.

IL FINE.

L. P. PAVLO AICARDO

PHILOSOPHO ET MEDICO VIRO DOCTISSIMO.

Epiſt. I.

ERuditio tua Vir Cl. & illicio mihi eſt & formidini. Hinc fit, vt communicare tecum omnia quæ mihi excidunt apprimè cupiam, idemque ſummo ſtudio celem ea omnia mearum vigiliarum cœpta, quibus tu Doctrinæ Genium conciliaſti. Vicit tamen hac vice deſiderium diſcendi, perpulitque vt arbitratui ſubijcerem tuo Annulos meos. ita enim appello Syntagma, in quod conieci varias de Annulis notas. neque vero hæ te dedecent, qui vt Antiquitatis vniuerſæ peritus es, Dactyliothecam habes precio, varietate, & artificio inſignem. Annulorum vſum in magna vetuſtate fuiſſe arguunt ſacræ Litteræ Gen. Cap. XLI. *in quibus Ioſeph, teſte etiam Ioſepho Lib.* II. *Annulo regio donatur, Prometheo ipſo vetuſtior, quem fabulæ huiuſce rei conditorem prædicant. habeant ergo ſibi ſententiam ſuam Plinius, & qui ipſum ſecuti*

ſunt, Homericis temporibus inferiorem repu-tantes. Græci videntur ex Oriente deuexiſſe; Itali à Græcis, verum vſu initio præparco, qui deinceps ad omnes promiſcuè pertigerit. argu-mento ſunt Gemmæ ſigillares, quæ copia ſui ipſam propemodum infinitam Nummorum ve-terum vim exæquant. Materies fuit Gemma, Aurum, Argentum, Aes. Gemmeos totos ſunt qui viderint. Aurei, Argentei, Aerei, Fer-rei paſſim eruuntur, ſed cum Gemmis incluſis. At fuit olim cum vicem Gemmarum obtineret Aurum, & ego vidi apud Petrum Stephano-nium non ſemel, quod ſanè non omiſit diligen-tiſſimus auctor Plinius; Lib. XXXIII. *Cap.* I. contra vero multi nullas admittunt Gem-mas, Auroque ipſo ſignant: id Claudij Cæ-ſaris principatu repertum. *Aeſtiuorum & hiemalium vſum retulit antiquus Interpres Iuuenalis Sat.* I.

Ventilet æſtiuum digitis ſudantibus Aurum,
Nec ſufferre queat maioris pondera gemmæ.

Natalitiorum meminit idem ad Perſium Sat. I.

Et natalitia tandem cum Sardonyche albus,

quia quidam habent Annulos (*inquit vetus enarrator,*) quos die tantum natali gerunt. *Sardonyx eſt apud me, in qua ſquilla cęlo ex-preſſa*

preſſa eſt, nomine ſupranotato Ρουειλλα. *Et huiuſmodi Litteratos non paucos vidi, quos euulgabo aliquando cum bono Deo. frequenter autem Annuli præferunt vultus Principum, & clarorum virorum. Plinius Iunior Lib.* X. *Epiſt.* XVI. *Gemmam commemorat habentem imaginem Pacori Parthorum Regis, & Suetonius Aug. Cap.* L. *Tiberioque Cap.* LVIII. *& Val. Max. Lib.* III. *Cap.* V. *rem ſatis confirmabunt. Ego ſanè Iulium Cæſarem, Neronem, & Fl. Claudium domi habeo totidem Gemmis inciſos, vt mittam aliquot fœminas celebrioris notæ. a vultibus ſi recedamus, nihil non eſt quod Annuli non oſtentent. Plinianus Quadrigam habebat, vt ipſe refert Epiſtola proximè citata. Amphitruonius ex Plauto, cum Quadrigis Solem exorientem, vti produnt veteres Nummi non pauci. Militis apud eundem Curculione, clypeatus Elephantum machæra diſſiciens. Neronis Suet. C.* XLVI. *Proſerpinæ raptum. repertus ex eodē Galb. C.* X. *in munitione oppidi, opere antiquo, Victoriam cum Trophæo ſatis frequentem notam. Sullanus ex Val. Max. Lib.* VIII. *C.* XV. *traditionem Iugurtæ a Boccho rege, cum eſſet C. Marij Quæſtor, vt inquit Plutarchus Politicis. qui Sullam ex eo vti ambitioſum improbat,*

bat; quod ſibi rei gloriam Mario vni debitæ vindicaret. Neque vero vſum Annulorum repudiarunt Chriſtiani, adeo vt operæ pretium arbitratus ſit Plutarchus noſter Clemens Alexandrinus Pedag.lib. III.*Cap.*XI.*præſcribere aliquem terminum, intra quem contineretur hæc licentia promiſcua quidlibet in Annulos inſculpendi. cenſet enim à noſtris rectè geri non quidem Idolorum facies, vel Enſem, vel Arcum, Poculaue: multo minus Amaſios vel Amicas inueſtes; ſed Columbam, Piſcem, Nauim, quæ celeri curſu a vento feratur, vel Lyram Muſicam, qua vſus eſt Polycrates, vel Ancoram nauticam Seleuci Regis, (cuiuſmodi ego, vt tu noſti, apoſphragiſmate vtor, veluti tu, & tardigradam & domi portam Teſtudinem adſignandum non temerè adhibes;) vel Piſcantes. Et ſanè Idolorum facies in his frequentiſſimæ ſunt, Aegyptiorum præſertim item Gladiorum & Arcuum imagines cum Poculis viſuntur non raro:& in hiſce latus ille, & anſatus Bacchi Cantharus, qui & in Bœotorum nummis argenteis viſitur, cum inſcriptione* BOI. *Catamytos, & meretriculas ſub argumento Venerum, & Cupidinum cælatos fuiſſe arbitror. quorum in Annulis magna eſt copia.*

pia.

pia. Et ſane non ita nuper monuit Arnobius Hermas Lib. VI. *ad verſ.Gent. Athenis, Alcibiadis ad corporis ſimilitudinem fabricatos, Cratinam & Phrynen, nobilia ſcorta præbuiſſe acumen Venuſtatis, & floridæ formæ tum Veneri Cnidiæ, tum Theſpiacæ illi famoſiſſimæ. Per Columbam autem intellexit Clemens Spiritum Sanctum, per Piſcem prandium, quod apparauit Chriſtus Dominus diſcipulis, cum ſurrexiſſet a mortuis Ioannis* XXI. *vel celebratum illud conuiuium quo millia virorum quinque pauit Luc.* IX. *per Nauim, vel Eccleſiam, vel vitam humanam, per Lyram Concordiam, per Anchoram Conſtantiam, per piſcantes (vt ipſe quidem ſe explicat) Apoſtolos, vel Baptiſma puerorum. Mirum autem eſt non recenſuiſſe ipſum Symbola nominis Chriſti,*

Et Crucis, quæ mihi in Gemmis Antiquorum non ſemel animaduerſa ſunt: mirum item non

 memi-

meminiſſe Arcæ Noeticæ. quam exhibuit in ſua Dactyliotheca Abr. Gorlæus, Nu. CXVIII. *Columba inſignem, & Arcu fœderis ſtatuto in nubibus Cœli. Meas ſanè Arculas inſigniora cælamina ſunt quæ ornent: Serapis, Nemeſis, Cupido, Venus; Mercurius, Fortuna, & Roma ſchemate militari. Cythara item Eunomi Locrenſis, Flos cui inſidet Papilio, Muſca, Lupa gemellorum altrix, Aegyptiorum deliria, & Baſilidianorũ aliquot portenta. Ipſi ſapientiæ ſectatores (vt tu optimè calles) hæreſum ſuarum magiſtros, in Annulis palam habebant, & de re ſatis nota teſtatus eſt Cicero; Lib.* V. *de finibus in princ.* nec tamen Epicuri licet obliuiſci ſi cupiam; cuius imaginem non modo in tabulis noſtri familiares, ſed etiam in poculis, & in anellis habent. *Socrates certè non raro comparet in antiquis Gemmis ſignatorijs: Antiſthenes, Plato, & alij aliquando. Plinius vero L.* XXXV. *Cap.* VI. *Artis & Naturæ Promus idem & Condus, Gemmas vitreas in vulgi Annulis notauit, cuiuſmodi ego duas penes me habeo, & quidem eleganter cęlatas. Canit autem ex Diogene Laertio Solon prudenter, ne Annularius, Annuli quem vendidiſſet ſigillum ſeruaret;*

ad

ad vitandas nimirum fraudes, quarum ſeges vberrima e ſuppoſititijs Annulis enaſci poterat. hoc noſtri adeo non faciunt, vt & typos ſigillorum ſeruent, & in propatulo habeant, magno periculo illorum qui hæc negligunt. Et habet Tacitus Annal. Lib. XVI. *Caium Petronium coactæ morti proximum, fregiſſe Annulum, ne mox vſui eſſet ad facienda pericula. Et hæc quidem dicta ſint de materie, & forma Annulorum. nunc ad vſum veniamus, dicamuſque geſtatos fuiſſe & in articulis, & in digitis. Martialis Lib.* V. *Epig.* XI. *de Stella noſtrate.*

Sardonychas, Smaragdos, Adamantas, Iaſpidas vno
Portat in articulo Stella, Seuere, meus.
Multas in digitis, plures in carmine Gemmas
Inuenies: inde eſt hæc puto culta manus.

Ideoq; monuit Clemens Alexandrinus loco ſuperius citato, non eſſe a Viris Annulum in articulo ferendum, hoc enim mulieris eſſe, ſed in paruo digito, atquè adeo in ima eius parte collocandum. Miror verò ego Clementem non attendiſſe, morem Romanum, qui fuit geſtandi, vt prodit Gell. Lib. x. *cap.* x. *Annulum in digito ſiniſtræ manus, qui eſt minimo proximus, cui & Annularis nomen ideo indidimus. Et ſanè apud Macrob. lib.* VII. *cap.* XIII.

cum Annulus Auieno de breuiſſimo dexteræ manus digito repente decidiſſet, præſentes quæſiuerunt, cur eum alienæ manui, & digito, & non huic geſtamini deputatis potius inſereret. Extant autem eiuſce geſtaminis rationes apud ipſum Macrobium Gellij compilatorem, quem memini non ſemel a V. Cl. Hieronymo Fabricio ab Aquapendente deriſui habitum, quod dicat in libris Anatomicorum extare, Neruum quendam de corde natum priorſum pergere vſque ad digitum manus ſiniſtræ minimo proximum. nihil enim huiuſmodi, inquiebat ille, in corpore humano comparere. Diſtinguebat autem Annulus Ingenuos ab hominibus ſeruilis conditionis. Ideoque Pater apud Lucam Euangeliſtam Cap. XV. *alloquitur ſeruos ſuos,* cito proferte ſtolam primam, & induite illum, & date Annulum in manum eius. *Et hic aureum intelligo, ex Epiſt. D. Iacobi cap.* XI. *in princ. qui neque Libertis, neque Seruis conueniebat. fuit tamen cum & his conueniret beneficio Principis. vt notat præter cæteros Lipſius Lib.* XI. *Electorum. Annulorum ius Liberto tributum (vt ſenſit Vlpianus L.* x. §. ſed & ſi iuſ. *de in Ius Voc.) non eximit illum a reuerentia,*

quam

quam Patrono exhibere debet. Et hoc ea ratione quia vſus aureorum Annulorum beneficio principali tributus Libertinis (*vulgo legitur male libertinitatis*) quoad viuunt imaginem non ſtatum ingenuitatis præſtat, *vt inquiunt Imperatores Diocletianus & Maximianus L.* II. *C. de iur. aur. Annul. Repoſui autem* Libertinis, *quia ſic loquuntur ijdem Impp. in L. vn. C. ad L. Viſcell. Et hunc Annuli honorem luxus in oſtentationem vertit, quam Satyrici & ipſi carpſerunt. Iuuen. Sat.* VII.

—Ciceroni nemo ducentos
Nũc dederit nummos, niſi fulſerit Annulus ingens
&
—ideo conducta Paullus agebat
Sardonyche

Adhibebant autem Annulum ad ſignandum quidquid lubebat, vt abditum eſſet ſecretumque lagenas, cellas, dolia, trabes, viliſſima vtenſilium, epiſtolas, & teſtamenta. ideoque Pater, pluribus filijs heredibus inſtitutis, moriens, claues & Annulum, cuſtodiæ cauſa maiori natu filiæ tradidit. L. LXXIX. §. pater pluribus *de le.* II. *Arra vero & Sponſio Annulo interueniente celebrabantur L.* V. *de inſtitor.*

ſtitor. Act. L. XI. *de act. empti. L.* XIX. §. *ult. de præſcr. verb. ideoque nugator neſcioquis, cuius extant Danielis nomine ſomniorum ſomnia, inquit*; Annulos accipere ſecuritatem ſignificat, & Annulos dare vel perdere dolorem ſignificat, *obſtringunt. n. Arra & Sponſio iuxta illud*, ſponde noxa præſto eſt; *niſi velimus alluſiſſe illum ad grandium patrimoniorum decoctores, de quibus hæc Iuuenalis. Sat.* XI.

Talibus a Dominis poſt cuncta nouiſſimus exit
Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.

Danielis autem illius, ne quis nouitium putet, meminerunt Achmetis etiam Onirocritica, illa pari plauſu & ſibilo digna rerum anilium Cimelia. Et hæc de Viris. Ad mulieres quod attinet, certum eſt ſponſas Annulo donatas, vt notauit Galeotus Martius in Libro de Homine, & indicat, Iuuenalis. Sat. VI.

—deinde Adamas notiſſimus: & Bernices
In digito factus precioſior: hunc dedit olim
Barbarus inceſtæ, dedit hunc Agrippa ſorori.

clarius Martyr & Virgo Agnes apud D. Ambroſium, Annulo ſuo ſubarrauit me Dominus meus Ieſus Chriſtus: *nec aliud ſibi volunt illa verba Theoſebij, Apud Phot.* CCCLXX. VIII.

VIII. *ad vxorem*, olim tibi Annulum dedi coniunctionis filiorum procreandorum, nunc tibi do temperantiæ, qui tibi ad caſtam domus cuſtodiam adiumento futurus eſt. *Et vero cuſtodiæ quod ait non temere dictum eſt. Mater enim familias apud Plautum Caſſina, ita loquens inducitur.*

Obſignate cellas, referte Annulum ad me.
Ego huc tranſeo——

Et ſanè plerumque vtebantur & ipſæ illo eodem ſigno, quo Pater familias vtebatur; Cicero Lib. XI. *ad Att. Epiſt.* IX. nam quod reſignatę ſunt, habet opinor eius ſignum Pomponia: *Interdum proprio, vt patet ex L.* 2. *C. de reb. alien. non alienand. Et hæc apud caſtas & pudicas mulieres. apud impudicas fuit Annulus nequitiæ inſtrumentum. fragmentum Ennij apud doctiſſimum virum Hieron. Columnam.*

Alij dat Annulum ſpectandum a labris
Alium inuocat: cum alio cantat

Ideoque recte huc corrogat idem Columna e legibus exaratis inter adoleſcentem, amicam, & lenam apud Plautum Aſinar. illa.

Spectandum ne cui Annulum det, neq; roget
hæc enim erant baſia clancularia. Et hæc eſt

Dactylio-

Dactyliotheca mea V. Cl. tota tota chartacea ut vides. ſi tu illam probaueris aurea, gemmea, & quantiuis precij fiet. Vale: & Pignorium tuum ama. Domi Kal. Aprilis. MDXCV.

L. P. FRANCISCO VIDVÆ IVRISCONSVLTO V. EXCELLENTISSIMO.

Epiſt. II.

ASſis partes, quæ veſtra cognitio eſt amice, heri tractabamus. Aeris videlicet grauis (ut vocabant veteres) formas pleraſq; varijs notis inſignes. inter has eminebant dodrantes duo, quorum alter Ianum, Ianam alter præferebat, ille Puppi Nauis in parte auerſa, hic Mercurij Capite cum harpe pone occiput ſignati. erat ad manum & ſemis cum germana illa nota S., & Quadrans cum tribus globulis & ſextans cum duobus, Veneria concha, & Mercurij Caduceo præclarus, Quibus dicebamus ſignificari Maris & Terræ commercia, quæ ſunt pecuniariæ baſes, & mercatorum inexhauſti Theſauri.

Adeo

Digitized by Google

Adeo nihil quantumuis tritum, & commune, apud maiores illos noſtros, myſterio vacabat. inſpiciebamus præterea portiones alias quà maiores, quà minores, minuſculas etiam, pro varietate rei Nummariæ, diuturnis imminutionibus exagitatæ. At illud, quod tunc ambobus nobis venit in mentem eximium fuit, & dignum animaduerſione. Lactantius enim Firmianus Lib. I. *cap.* X. *ita ſcribit* hunc errantem atque inopem Ianus excepit, cuius rei argumenta ſunt NVMMI VETERES. in quibus eſt cum duplici fronte Ianus, & in altera parte Nauis. *vt quid enim Nummos veteres appellat Lactantius, cum non niſi à poſteritate percuſſi ſint, vt canit Ouidius? & cum inter Iulium Cæſarem, Pompeiumq; quibus vigentibus illud genus pecuniæ feriebatur, & Conſtantinum quo regnante ſcripſit Lactantius, vix anni* CCCII. *interceſſerint? Ego ſanè arbitror non ita religioſè, vti nos quidem conſueuimus, dimenſos eſſe vetuſtatem qui ante nos ſcripſerunt, in re monetaria præſertim. Pomponius. n.I.C.L.*XXXIV.*de Vſufr. Numiſmatum aureorum, vel argenteorum veterum, quibus pro Gemmis vti ſolent vſum fructum legari poſſe ſcribit, reſpiciens*

dubio

dubio procul ad veteres Aureos Regum Philippi & Alexandri, qui Pomponium quingentis paulo amplius annis præceſſerunt. Itaque recte pronunciauit quisquis ille fuit, quem nomine Cornelij Frontonis hactenus oſtentauerunt Typographi, inter antiquum & vetus hoc intereſſe. quod Antiquum eſt, quod exceſſit patrum memoriam Vetus quod annorum multorum ſenſit vtilitatẽ. *Preterquam quod, Lactantium veriſimile eſt reſpexiſſe ad formas iam vſu deſitas ſuo tempore Aſſium illiuſmodi areorum. Auguſti namque & Cæſares ſibi vendicauerant nouitio inuento Imaginum ſuarum, & rerum quas gerebant, quidquid vſpiam figurarum in antiquis Numiſmatibus comparebat, degenerauerat quippe Moneta ex ære quę viuente Firmiano percutiebatur, & forma, & pondere, & ab illa antiquiſſima, & a minus antiqua haud multo veterum retro Principum. Hæc mea tibi probari V. Cl. & opto & adeo ſpero, moroſitates aliorum minimi facturus, aliorum inquam, qui inuidentia, & maleuolentia vt olim Phinei menſas Harpyæ, rem omnem litterariam inquinant. tu vale, & Pignorium tuum amare perge. Ex Muſæo noſtro Kal. Decembr. MDXCVI.*

L. P.

L. P. EDMVNDO BRVTZIO VIRO NOBILI.

Epiſt. III.

QVærebamus inter nos Amice heſterna die, inter deambulandum, quæ initia eſſent aſſignanda ſtudio, quo Tù, & ego ducimur & oblectamur, Antiquitatis. multa fuerunt vtrinq; dicta, vt meminiſti. multa tu acutè ſanè, & variè ex præteritorum temporum monumentis repetebas. dicebam ego, Octauianum Auguſtum laudatiſſimum Principem, Prætoria ſua excoluiſſe rebus vetuſtate, ac raritate notabilibus, qualia erant Capreis immanium belluarum, ferarumque membra prægrandia, & quæ d.cebantur Gigantum oſſa & arma Heroum; Suetonio Cap. LXXII. *aſſerente. addebam Populos eximiè coluiſſe olim reliquias Vetuſtatis; vt de Parma Antæi Elephantino tergore exſecto ingenti, apud Tingitanos; & de Oſſibus immanibus marinæ belluæ, apud Iopen teſtatur Pomponius Mela Lib.* VII. *Quinimo Beneuenti Procopij ætate, Apri Calidonij dentes ſuperfuiſſe ipſemet Procopius Lib.* 1. *Bel.*

Got.

Digitized by Google

Got. teſtatur, pedum trium perimetrum (non pentimetrum) habentes. Hanc fuiſſe Italiæ laudem, cum Franciſcus Petrarca Vir maximæ doctrinæ, & elegantiſſimi (vt ſua tempora ferebant) ſtyli, has delicias quanti fecerit ipſemet prodit, in Epiſtola ad Lælium ſuum quæ eſt III. *Lib.* x. ſumpta igitur ex verbis occaſione, aliquot ſibi aureas argenteasq; noſtrorum principum effigies minutiſſimis ac veteribus Litteris inſcriptas, quas in delicijs habebam dono dedi. *loquitur autem de Carolo* IV. *Aug. Henrici* VII. *Nepote, quem etiam alloquitur eiuſdem Libri Ep. ſt. vlt. verbis non diſſimilis argumenti*; ſalutem mihi Lælius meus tuis verbis attulit, quæ mihi iaculum anceps, & lethale vulnus fuit, ſimulq; Cæſaream effigiem peruetuſti operis. *Vbi Nummum intelligo. Quod vero ad ætatem noſtram, aut paulo ſupra attineret, Alphonſum Regem laudatum illum, & omni laude maiorem; Numiſmata Imperatorum, ſed Cæſaris ante alios, per vniuerſam Italiam, ſummo ſtudio conquiſita, in eburnea arcula aſſeruaſſe penè religioſè, teſtis eſt Antonius Panormita. Quibus quoniam alia eorum ſimulacra, iam vetuſtate collapſa non extarent,*

B mirum

mirum in modum ſe delectari, & quodammodo inflammari ad virtutem, & gloriam inquiebat. quæ omnia repetita ſunt Hiſtoriæ Neapolitanæ Lib. VI. *Auctoribus vernaculis. Studium Alphonſi æmulata eſt domus Medicæa, illa Muſarum, domus an templum? cuius rei teſtem habemus oculatum Philippum Cominæum Lib.* VII. *cap.* IX. *Hiſt. qui recenſet Numiſmatum aureorum tria millia, præter vaſa cælata e Gemmis, & argenti antiquitus ſignati magnam vim. his in Italia noſtra principibus viris ſuccenturiabam ego Ioannem Marcanouam Medicum noſtratem, qui magno auſu Bibliothecam inſtruxit Codicibus ſcriptis, veteribus Nummis, & inſcriptionibus antiquis, quas ex Italia, & alijs regionibus magno numero conquiſiuit, & accuratè deſcriptas coniecit in librum, quem Anno* MCCCCLXV. *ipſe inſcripſit Malateſtæ Nouello Cæſenæ Principi, inchoatum Patauij, perfectum Bononiæ. vidimus autem tu, & ego non ſemel apud Clariſſimum Virum Io. Vinc. Pinellum, qui commodato acceperat a Cano. Regul. S. Io. in Viridario, quibus Marcanoua illum olim cum reliqua Bibliotheca legauerat. Et ſanè Matthæus Boſſus Canonicus Regularis. in Recuperationibus quas vocauit*

Feſu-

Feſulanas, Epiſt. XX. *ad Ioannem ipſum ſcribens, hæc habet* numiſmata hæc ego Ioannes ad voluptatem vbi ſatis ſum conſpicatus, cæpi de te mox cogitare, qui ante omnes viſus es mihi eo munuſculo dignus, quippe qui ſoles poſt Philoſophiam, & ornamenta doctrinæ, pictura, & illuſtrium virorum imaginibus mirè equidem delectari, & poſt ſtudia litterarum intentionem, & animum circa egregia hæc antiquitatis monumenta remittere. *Hæc ille. proximum Ioanni Marcanouæ ego ſtatuo Andream Mantineam, Patauinum, Pictorem magni nominis, qui Picturam ad antiqua decora iuſſit adſpirare. hic vt graciles, ieiunas, & exuccas pingendi rationes traduceret ad illam viuidam, vegetam & florentem, qua ipſe vſus eſt, ſubſidiariam vetuſtatem aduocauit. in qua ſanè nihil prætermiſit, modo eſſet alicuius venuſtatis, quod non conuerteret in proprios vſus. referta ſunt eius tabulæ Vaſis, Armis, Veſtibus, Parergis petitis ex vberrimis antiquorum promptuarijs. Et hinc factum eſt, vt Felix Felicianus Veronenſis collectas magno numero veteres inſcriptiones vni Mantineæ dedicaret, cum hac Epigraphe.*

ME
REN
TI.
PICTORVM PRINCIPI
AC VNICO LVMINI
ET COMETÆ MAGNIQ;
INGENII VIRO ANDREÆ
MANTEGNÆ PATAVO AMI-
CORVM SPLENDORI
FELIX FELICIANVS SALVTEM

Incidêre Autem hæc in Annum MCCCCLXIII. *Mantineam excipit Iocundus Veronenſis magna doctrina vir. qui vt fuit familiaris magni Laurentij Medicis, ita animum applicuit ad hæc ſtudia, coegitque in vnum veluti corpus M M & amplius veterum Inſcriptionum vt teſtatur Politianus Miſcellan. C.* LXXVII. *quod annis præteritis extabat apud Stephanum Magnum Patritium Venetum, cuius illa præcipua laus fuit apud Onuphrium Panuinium, In fin.* II. *Com. in Faſtos, vt veterum Imperatorum ſeriem integram, & accuratam conſtitueret. Cæterum ipſi Iocundo certum eſt debere nos accuratam editionem Cæſaris Commentariorum: Vitruuij inſuper, Frontini, & Catonis; vt non immerito Budæus Lib. de Aſſe, Antiquariorum diligentiſſimum appellarit:*

Pyrrhus

Pyrrhus demum Ligorius Neapolitanus & Aeneas Vicus Parmenſis gemini Soles præluxerunt vetuſtati illuſtrandæ. ille in XL. *Libros coniecerat quidquid peruenerat ad nos a vetere æuo. meminitq; ipſe huiuſce laboris a ſe exantlati, productique a Saturno Rege Italiæ ad Iuſtinianum vſque Auguſtum, in libello Italice ſcripto editoque cui titulum fecit, Antiquitates Romanas. hinc illi iure, & merito obtigit, vt à doctiſſimis Viris ipſe calamo, & penicillo præſtans, honorificentiſſimis Elogijs appellaretur, ab Onufrio Panuinio, a Hieronymo Mercuriali, ab Antonio Auguſtino, & Stephano Pighio. verum huius libri lucem publicam non aſpexerunt; & cum magno quidem rei litterariæ detrimento. Vicus felicior fuit, vt qui ſtudioſis approbantibus, & latinè, & Italicè multa ediderit manu planè ſollerti, multa docto calamo edita interpretatus ſit, quibus & Italiam, & Germaniam, & Galliam, & Belgium aſſurgere par eſt. hæc ad te pluribus Vir amiciſſime de heſterno ſermone, & quidem huic Epiſtolæ conſignata eſſe volui, vt meminerint qui profecerunt in hiſce ſtudijs, debere ſe præſtantium Virorum memoriæ gratum ad minus animum; & curent vt in ſeriem aliquam tem-*

porum, & nationum redigantur aliquando quot quot hanc noſtram Spartam qua opera, quæ ſcriptis vbique gentium exornarunt. Vale tu, & me ama.

L. P. IO. VINCENTIO PINELLO VIRO NOBILISSIMO.

Epiſt. IV.

HEſterna die, domi tua V. Clariſſime, oſtendiſti mihi e Theſauro Bibliothecæ tuæ Epiſtolas Ouidij, calamo deſcriptas, quas neſcio quis proſa Oratione Italicè tranſtulerat; dicaueratq; Aliſæ Perucia matronæ Florentinæ. is in Prologo ad Epiſtolam, Phædræ nomine conſcriptam, aiebat ſuum nomen Hebraicè ſonare Os Lampadis, bocca di lampana. *ſubdidi ego tunc, habere me in Aduerſarijs neſcio quid annotatum, quod huc pertineret. tu, vt me amas, hortatus es, vt deſcriberem quidquid id eſſet. ego recepi me facturum, vti planè nunc facio. Arator Diaconus, Lib.* I. *Actor. Apoſtolicor. Pag.* CCLIII. *editionis Tornaſianæ hæc habet.*

impone

—impone Philippum
Lampadis os quod Hebręus ait,qui mētis honorem
Nomine teſte probat—

Sedulius etiam in Collectaneis ad Epiſtolas D. Pauli in fine Epiſtolæ ad Romanos, in congerie nominum quorundam Latinorum & Græcorum, quibus Etymon Hebraice adſignatur, hoc refert, Philippenſes os Lampadum. *Itaque dicemus huic interpreti fuiſſe nomen Philippo. quod autem ille ſubnotat hoc nominis grecè ſignificare; cuſtodiam amoris,*Guardia d'Amore, *hoc fateor me penitus ignorare. Philippus enim (quod ego ſciam) Græcis etiam ipſis amator Equorum eſt, vt habemus apud Ocellum Lucanum, de vniuerſi natura, ad finem. Ideoque videtur Philippus Macedonum Rex in Nummis argenteis, cuiuſmodi ego grandiorem alterum & alterum minutum penes me habeo, Equitem ſibi ſe poſuiſſe: vnde forſan factum nomen nummis Philippeis, ab Equite magis, quam a Philippo. Hæc mihi ſuggeſſerunt Aduerſaria mea Vir Clariſſime. Ea Tu ſi æqui bonique conſules, quidquid alij carpant minus morabor. Vale ex Biblioth.* VIII. *Idus Ianuar. MDXCIX.*

L. P. MARTINO SANDELLIO

I. C. ET VIRO REVERENDO.

Epiſt. V.

VIdebamus nudiuſtertius (ſi rectè memi-niſti) Dactyliothecam Abrami Gorlæi. & in ea mirabamur copioſam, & variam ſegetem antiquæ, & penitus repoſtæ Eruditionis. Detinuerunt nos tunc præcipuè duo typi expreſſi ex antiquis gemmis onychinis: alter fuit ex annulo CXXXII. *alter ex gemma excluſa* XLII. *in illo cernere erat duos Cupidines, quorum alter alterum retortis poſt terga brachijs tollebat ſublimem; cui pila ſatis grandis adſtabat ad pedes. in hoc gemini item Cupidines ſe componebant ad luctam, vel adſaltationem. Tu mihi continuo eam prouinciam delegabas, vt ad te ſcriberem quid hæc porrò ſignificarent. fuit Venus (vt noſti) teſte Poeta.*

Mater ſæua Cupidinum,

licet Philoſtratus in Iconibus velit genitos a Nymphis. at duo præcipui e grege tot natorum a ve-

a veteribus numerantur, EROS, & ANTEROS. hi expreſſi ſunt in Gemmis, quas vidimus, & in Nummo Gentis Iuliæ apud Nummographos, Veneris genetricis currum trahentes. quæ ideo ab Ouidio.

—geminorum mater Amorum

appellatur. Erota & Anterota deſcripſit Eunapius euocatos a Iamblicho, magico carmine, e calidis fonticulis Gadarenis in Syria. Anterotem Pauſanias conantem extorquere Palmæ termitem Cupidini de manibus deſcribit Lib. VI. Editionis Amaſeanæ, Pag. CCXLV. *lin.* 17. *qui etiam alibi Anterôtis meminit. His duobus tertium accenſet Seruius doctiſſimus Grammaticorum, ad Lib. IV. Aeneidos, cuius hæc ſunt verba;* nam, & amatoribus præeſſe dicuntur EROS, ANTEROS, DYSEROS. nonnulli Nemeſin ſignificari putant nonnulli ANTEROTA. inuocabat contrarium Cupidini, qui amores reſoluit: aut certe cui curæ eſt iniquus amor, ſcilicet vt implicet non amantem. Hic etiam Athenis coli dicitur. *Hæc Seruius, apud quem vulgo legitur LYSEROS omnino male. At quod de Athenis, innuit explicat Pauſanias in Atticis neque vero iure notatur Ser-*

uius

uius ab Aenea Vico, & Cælio Calcagnino, quod Anterotem Eroti contrarium dixerit; hoc enim non affirmauit; & ſi affirmauiſſet poterat ſemet tueri auctoritate Pauſaniæ. At quid ſibi volet illa Pila? Dauus ſum ego; non Oedipus, & Tripos ille meus NON VNO RESPONSO ANIMVM DELVSIT, vt noſti. dicam tamen, Scalptori gemmario eam fuiſſe mentem, vt innueret Amorem ex confuſa deformitate Vniuerſum effigiaſſe, circunfuſo Chao ſublato, quod erat commune totius Mundi ſepulcrum. hui tragicè ſatis inquies, & extra familiaris Epiſtolæ modum. atqui ſcias hæc eſſe Luciani, & quidem in Amoribus, quos quidem ille græcè ΕΡΩΤΕΣ *indigitauit. An vero huic explicationi adaptaturus ſis tu cum aliquo riſu modulum Calceorum Sycioniorum, ego quidem neſcio, hoc vnum ſcio, non dedecuiſſe te hæc audire virum cordatum, & qui in intimum animi contubernium iamdiu admiſeris, cœleſtis & diuini Amoris vim vniuerſam; cuiq; præ Amore Veri omnia omnino ſordeant.*

Hæc tibi dictabam ſtudiorum in carcere paruo,
Excepto quod non ſimul eſſes, cetera lætus,

Kal. Februar. MDXCVIIII.

L. P.

L. P. IOANNI MANGANO

ERVDITISSIMO ADOLESCENTI.

Epiſt. VI.

ET meritò quidem admirabamur Græcos die heſterna apud Dominum Pinellum, qui Athletas tanto in precio haberent. noſti illa Vitruuiana; Lib. IX. *in princ.* nobilibus Athletis, qui Olympia, Pithia, Iſthmia, Nemea viciſſent, Græcorum maiores ita magnos honores conſtituerant, *&c. Quæ admiratio ipſum etiam Ariſtotelem Problem. ſect.* XXX. *tetigit, quærentem cur veteres præmia certaminibus corporis decreuerint, ſcientiæ non item. & ſanè ſaginatos illos, & bene curata cute, vt Reipublicæ inutiles non magni fecit Solon apud Diogen. Laert. quod eſſent cum exercerentur ſumptuoſi, & cum vincerent pernicioſi. Carniuoros illos effecit Pythagoras, cum antea lacte, caſeo, ficubus aridis veſcerentur, ſi Porphyrio Lib.* I. *de Abſtin. credimus. quod & Plinio Lib.* XXIII. *Cap.* VII. *viſum eſt: ſi tamen apud ipſum ille Pythagoras*

ras (cuius meminit) Philoſophus eſt, ac non potius Exercitator quidam, vt & ipſe vocat, cui id nominis obtigerit. verum & Philoſophus ipſe carnes eſitabat, & nullo ſæpius legumento vtebatur, quam fabis, vt ex Ariſtoxeno docet Gellius, Lib. IV. *Cap.* XI. *vt ridendi videantur qui ſecus tradunt. & de Pythagoræ Sectatoribus tradit Porphyrius, cum Dijs facerent, ab animatis non omnino abſtinuiſſe. hæc ad te raptim mi Ioannes, vt tu pariter hiſce diebus, quibus omnes inſanimus, Pythagoræus ſis vel potius Apicianus & hic, & in Patria, quam te cogitare die craſtino audio. interim ego te* SALVVM IRE SALVVM REDIRE *precor e vetere formula. in Bibliotheca, domi. MDC. ipſis Liberalibus, quæ Cereris & Bacchi certamina ſunt, vt coronam accipiat Venus. probè enim cecinit Auctor ſacrorum Faſtorum.*

Vere dapes Cereri agreſtes, patriq; Lyæo
Forte dabant: fuſo per ſua feſta mero.
Dumq; dabant, liquidis cœlabant fecibus ora
Corticeue aut Minio per loca ludus erant.

At hæc ferenda erant, niſi lateret nequitia ſub laruis.

—facies velata pudorem

Signi-

Significat læſum ſciri laſciuia non vult:
Ora tegit, ſcelus eſt pauidum, metuitq; videri.

vt ſcribit Poeta non omnino malus. Tu vale iterum & tertio, pugilice & athletice.

L. P. FRANCISCO VIDVÆ
PHILOSOPHO ET IVRISCONSVLTO V. EXCELLENTISSIMO.
Epiſt. VII.

*QVæris ex me (Amice) peramanter vt ſoles, cur ego COELVM ſcribam, non CAELVM vti omnis Antiquitas, cuius me ſtudioſum eſſe ais, conſueuit. ego primum reſpondeo, non eſſe me ſepem, aut maceriam rectæ ſcriptionis: deinde eſſe mihi in promptu non leues cauſas, propter quas ab Antiquitate in hoc vno recedam. Vt enim omittam fuiſſe aliquos, qui CELVM ſcriberent, vt teſtatur Ioannes Genuenſis in ſumma, quam ipſe nominauit Catholicon, cuius rei extat veſtigium apud quoſdam e noſtris vernaculis canendi magiſtris. * Rationes meæ huiuſce Ortographiæ nituntur magnorum virorum* *il Celo.

aucto-

auctoritati, qui ita ſenſerunt. *Varro Libro IV. de L. L. ſcribit*, ego magis puto a Chao cauum: & hinc Cœlum; quoniam vt dixi, Hoc circum ſupraq; quod complexu continet terram, cauum Cœlum. *eſſe autem cauum* ΚΟΙΛΟΝ *græcè omnes ſciunt. indeq; factum COELVM quia OI græcum tranſit in OE latinum. Germanicus Cæſar Domitianus, in Phænomenis Arateis ex editione Hugonis Grotij V. Cl. Pag.* III.

ARCTOE ET DRACO.

Et Pag. ſubſequente.

Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arctoe.

quod grecè erat ΑΡΚΤΟΙ *ad eandem rationem* ΚΟΙΛΟΣΥΡΙΑ *nobis eſt Cœleſiria, quam nonnulli appellant, ſi rectè memini, Syriam cauam. vt Feſtus Auienus & Priſcianus.* ΚΟΙΛΙΑΚΟΣ *Coeliacus* ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ *Proemium:* ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ *Oeconomia* ΟΙΚΟΣ *Oecus, qui legitur apud Vitruuium Lib.* VI. *& Plinium Lib.* XXXVI. *Cap.* XXV. *Et ſanè Plinius videtur memoria lapſus, qui Lib.* II. *Cap.* VI. *hæc habet.* Cœlum haud dubie cælati argu-

mento

mento diximus, vt interpretatur M. Varro· *non enim ea fuit Varronis ſententia, ſed Aelij Galli. quod & fefellit Aldum Manutium in Ortographia, verbo* COELVM. *Auctoritati Marci Varronis doctiſſimi Togatorum acceñſeo ego ſententiam Ioſ. Scaligeri neotericorum eruditiſſimi, qui in Etymologijs verborum ad Varronem, hæc habet* COELVM ΚΟΙΛΟΝ. *Hæ ſunt Baſes, hæc firmamenta ſententiæ meæ, quam, ſi tu multæ lectionis & politiſſimi iudicij Vir non improbaueris, ego ſanè in poſterum & probabo & ratam habebo. Ad Cilicium quod attinet, de quo exquirebamus, an eſſet vox ab antiquitate repetita, aio eſſe. Seruius ad illud* III. *Georg.*

Nec minus interea barbas, incanaq; menta
Cinyphij tondent hirci, ſetaſque comantes
Vſum in caſtrorum, & miſeris velamina nautis

Scribit; & bene laudat Capellas, dicens Ciliciorum vſum, & in mari, & in terra prodeſſe mortalibus. *& hunc Virgilij locum non infeliciter expreſſit Feſtus Auienus in deſcriptione Oræ maritimæ.*

Hirtæ hic Capellæ, & multus incolis Caper
Dumoſa ſemper intererrant ceſpitum

Caſtro-

Caſtrorum in vſum, & nauticis velamina.
Productiores & graue ſetas alunt.

Prudentius, in Hymno Ieiunantium.

Squallent recincta veſte pullati Patres,
SETASQ. plangens turba ſumit TEXTILES

Alcimus Auitus in eodem argumento, pænitentiæ Niniuitarum.

Mollibus abiectis Cilicum dant tegmina ſetæ.

Hic ego penſum, quod Tu imperaueras, abſoluo, petoque inuicem vt mei te memorem præſtes, & die craſtina ad condictum adſis, inſpecturus nimirum Nummos aliquot veteres, qui res noſtras Patauinas tangunt. Vale. e Muſeolo meo. Kal. Nouemb. MDC.

L. P. IACOBO CAVACIO NONACHO BENEDICTINO, CONSODALI MEO VIRO ERVDITISSIMO.

Epiſt. VIII.

BVllas æreas, quas heri ſpectabas apud me, in Bibliothecula mea, dicebam tibi Imaginem referre vnius ex Gorgonibus, Meduſę videlicet.

Tu

Tu quærebas in quo vſu hæc imago apud antiquos fuiſſet. ego reſpondere diſtuli, vt ſedulo quærerem. inueni autem appoſitam fuiſſe Aegidi, quæ pectus Palladis tegebat, vti oſtendunt ſigna antiqui operis Romæ, & alibi. a Pallade tranſiuit aliquoties ad Auguſtorum ſimulachra, quæ illi æque ſacra eſſe volebant ac Palladem ipſam. Mars etiam ipſe hoc Emblemate noluit carere loricam ſuam, vti procliue eſt cernere Romæ apud Maximos, in elaborata illa ſtatua, quam penè omnes Antiquarij Pyrrhi Epirotarum Regis vocitant, non ferendo errore; qui doctiſſimum etiam virum, & harum elegantiarum peritiſſimum Fuluium Vrſinum decepit in Illuſtrium Imaginibus. Pyrrhi enim imago imberbis & diademata cerni-

C tur

tur in Nummo argenteo quinque,vel ſex Dracmarum, cuius mihi Ectypon comunicauit Vir nobiliſſimus idemque doctiſſimus Nicolaus Fabricius Chalaſius, tibi etiam probè cognitus. ab hiſce Superum religionibus tranſiuit hæc Larua ad ſacra inferorum; quod etiam politiſſimo Alciato in Emblematis obſeruatum eſt. & ſanè ego non ſemel obſeruaui apud Baſſanos marmor antiquum inſignitum memoria Clodiæ neſcio cuius Thaidis in qua Gorgon, Catelli, & Delphines parerga ſunt; ornamento & expreſſione fati & amoris, ſiue philantropiæ. Verum hanc Gorgonis faciem nemo melius expreſſit (mea quidem ſententia,) quam Virgilius ipſe quatuor illis carminibus, quæ ille Lib. VI. *inſeruerat, & notat Seruius Petri Danielis.*

Gorgonis in Medio immane portentum Meduſæ,
Vipereæ circum ora comæ cui ſibila torquent,
Infamesq; rigent oculi, mentoq; ſub imo
Serpentum extremis nodantur vincula caudis.

Tu interim vale. domi MDCIII.

L. P.

Digitized by Google

L. P. PROSPERO ALPINO

MEDICO PRÆSTANTISSIMO.

Epiſt. IX.

ITa prorſus fuit velut heri diſſerebamus in Horto publico apud Te. Medicum olim commendabat, ſi Alexandrinæ ſcholæ ſe alumnum profeſſus eſſet. & ſanè luculenter hoc indicant Ammianus Lib. XXII. *pro omni experimento dictitans ſufficere Medico*, ſi Alexandriæ ſe dixerit eruditum. *Cuius Academiæ Profeſſores Magnum Eunapius, Agapium Suidas, alij alios pergunt enumerare. Alexandrinam autem Academiam excepit noſtras Patauina in hoc genere laudis, cum abundè conſtet, Medicum apud nos Docturam conſecutum maioris fieri, quam alterum qui alibi. At Petrus Bellonius Lib.* II. *obſer. Cap.* XIX. *videtur aſſerere Alexandriam Troadem celebrem hoc ſtudio fuiſſe. quod ſanè nos alijs diſquirendum relinquimus, Eiuſdem vrbis peculiare præconium fuit (vt tu optimè noſti) nullo penè die ſolem ſerenum non videre. quod quidem Am-*

mianus auris ſalubriter ſpirantibus, & aeri tranquillo & clementi videtur adſcribere. fecit autem hæc cœli clementia vt eſſet formoſiſſima vrbs, quod teſtantur Dion Chryſoſtomus, Achilles Statius, & Ariſtides. ad hæc, & incolis refertiſſima, vti tradit Hiſtoria quam vocant Tripartitam Lib. I. *Cap.* XII. *ideoque turbida, & ſeditioſa, vt appellat eadem Hiſtoria Lib.* XI. *Cap.* XI. *quod nec Auſonium latuit in Catalogo Vrbium nobiliorum. ideoq; factum ego crediderim, vt Ciuitas Alexandrina ex conſtitutionibus Principum non temerè daretur, vti quidem aſſerit Plinius Lib.* X. *Epiſt.* V. *plebi enim amenti, qualem prædicant Spartianus in Saturnino; & Herodianus Lib.* IV. *vires accidendæ erant, non augendæ. at præter hæc omnia Sarapidis fanum Alexandriam eo extulit, vt eſſet alter Orbis terrarum ſed ſacer, vti perhibet Eunapius in Aedeſio. hinc eſt, vt in nummo æreo Conſtantini apud me, Genius, Sarapidis caput manu oſtentans, ſubſcribatur ALE. id eſt Alexandria. Et hæc omnia ſcripta ſint vir clariſſime in tui gratiam, qui tot annos publico ſtudioſorum commodo, Alexandrino ſeceſſui impendiſti. Vale domi M DC IV.*

L. P.

L. P. CÆSARI NIGHESOLÆ
CANONICO ET PATRICIO VERONENSI VIRO CLARISSIMO.
Epiſt. X.

R*Ectè monebat domi tuæ nudiuſtertius Vir eruditiſſimus Ptolemæus Oliuetus, manſiſſe apud nos a primæuo ferè Antiquitatis ritu, vt numen venerantes manum ori admoueamus. Minutius Felix in Octauio.* Cæcilius ſimulacro Serapidis denotato (vt vulgus ſuperſtitioſus ſolet) manum ori admouens oſculum labijs impreſſit. *& hoc fuit in conſpectu ſalutationes facere, vti notat Vitruuius Lib.* IV. *Cap.* V. *quod etiam Demoſtheni anſam præbuit, vt Antipatrum hiantem deluderet, vt narrat Lucianus Encom. Demoſth. in fin. ille enim manum ori admouens, tamquam Deum ſalutaturus, ſimul & venenum hauſit, occubuitq; illico. & hæc fuit apud veteres perfectæ precationis clauſula, vti ſcribit idem Auctor in Commentariolo de ſaltatione: vbi Indorum preces, cum Græcorum veneratione componit.*

Verum, & illud obſeruatione dignum eſt, in precibus & gratulationibus conſueuiſſe veteres ſignorum mentum oſculari; vt de æreo ſimulachro Herculis Agrigentini teſtatur Orator, Lib. IV. *in Verrem, cuius mentum & rictus ea de cauſa, paullo eſſent attritiora. veſtigia etiam Iſidis (vt etiam aliquid de Aegyptiacis meis permiſceam) argento formata, oſculis patebant, vt inquit Apuleius Lib.* XI. *quæ ſanè quouis pignore contenderim a malis Genijs producta, vt æmularentur veſtigia Saluatoris, quæ Hieroſolimis etiam nunc (vti tradunt viri fide digniſſimi) comparent. quod & Deus Opt. Max. indulſit Iuſtinæ Virgini Patauinæ, & Proto-martyri noſtræ, cuius genibus, & digitis marmora alioqui duriſſima ceſſere; veluti Veneti oſtendunt; & nos alias oſtendebamus in vetere columna, quæ temerè, ne dicam impiè, in alios vſus conceſſit. & ſanè antiquus ſcriptor Itinerarij Hieroſolymitani adnotat in templo Salomonis ſuo æuo paruiſſe veſtigia clauorum militum, qui Zachariam occiderunt, in totam aream, vt putes in cera fixum eſſe. Hæc ad te pluribus Vir Clariſſime, & quidem Auguſti exemplo, cuius tu Principis Genium, & merito veneraris. ille ſermones cum ſingulis non*

niſi

niſi in ſcriptis, & e libello habebat inquit Suetonius Cap. LXXXIV. *Vale. Veronæ, penè in procinctu. MDCV.*

L. P. ANGELO ROCCHÆ EPISCOPO TAGASTENSI, SACRARII APOSTOLICI PRÆFECTO VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XI.

Bibliothecam tuam Angelicam Vir Reuerendiſſime ego multis nominibus ſuſpicio. tum quia Libris referta eſt optimis ad miraculum vſq; tum quia Tabulis abundat Coſmographicis; Geographiciſq; ſummo artificio elaboratis. oſtendebas tu quæ tua eſt humanitas mihi & Andreæ Victorello Baſſanenſi ſodali meo veterem Mappulam Orbis calamo deſcriptam, & coloribus diſtinctam, quam dixi ego a veteribus fuiſſe aſſimilatam Fundæ. recitauiq; protinus carmina Priſciani, quæ ſunt in principio Periegeſis.

Non tamen aſſiduo teres vndiq; margine circum

Clauditur hæc, biſido ſed brachia Littore pandens
Arctatur rapidos curſus ad Solis vtrinque
Aſſimilis Fundæ. ——

tu illico annotaſti brachia Fundæ, veluti noſtrates Pueri geſtant. ſubieci ego fundam fundo perforato fuiſſe, vti habent feſtiua carmina vel Ciceronis, vel Laureæ Tullij, edita a Pitoeo Epigrammatum veterum Pagina XXX.

Fundum Varro vocat quē poſſim mittere Funda,
Ni tamen exciderit qua caua Funda patet.

Et profecto obſeruatum mihi eſt, veteres conſueſſe res minus notas notioribus aſſimilare, eo conſilio, vt per eas res, quas Natura vel Ars frequenter pariunt, infrequentes res innoteſcerent. exemplo ſint Europa & Lybia, quas Auienus Nuci pineæ comparauit.

Aequus vtrimq; modus protēditur vt ſimul ambas
Si conferre ſibi quiſquam velit, vna parumper
Vt credatur humus; medijq; interflua ponti
Subtrahat exemplo quali nux Pinea forma eſt.
Singula verſanti talis ſuccedat imago
Europæ, & Lybiæ.

Item Peloponneſus Platani folio, apud eundem Auienum.

Inſula ſe rurſum Pelopis viſentibus offert,

Inſula,

Inſula, quæ Platani folio compar ſedet—

Pontus Euxinus Arcui Scythico apud Pomponium Melam Lib. I. *Cap.* XIX. *India Rhombo, eodem Auieno teſte,*

—latera agris vndiq; in Indis
Quattuor eſſe tene: coeant tot & anguli ab omni
Parte ſibi obliquo claudentes extima terræ
Ceu ſpecies rhombo eſt

Montem Calpen Vrnæ ſimilem facit antiquus Grammaticus ad Sat. XIV. *Iuuenalis. Quinimo & artificialia quædam in more habuerunt phyſicis rebus, quarum ſpecies perennant, exprimere, veluti diuinantes illa non æternum, manſura. ſic Athenæus Lib.* III. *in princ. Petaſum comparat folio Fabæ Aegyptiæ. ſic Plinius Lib.* XXIV. *Cap.* XV. *pedes Lectorum flori Clinopodij, ſiue Ocymoidis. ſic idem Lib.* XVIII. *Cap.* I. *Sicas Aprorum dentibus, vnde ſicarij: & eiuſdem figuræ cultelli, quibus noſtri Cerdones vtuntur, & vocant* Trincietti. *ſic idem Auctor Lib.* XXV. *Cap.* XI. *perſonas Comicas Lonchitidi. ita Lib.* XXIV. *Cap.* XV. *Penularum capita Centunculo; & eiuſdem generis innumera, quæ Plinius, qui fuit Naturæ a ſecretis, ſollerti indagatione perueſtigauit. vnde etiam factum eſt, vt recentiores quidam Europam ingenioſo*

genioſo commento Reginæ ſtantis figura expreſſerint, & vniuerſum Belgium Leonis icone. Vale Vir Reuerendiſſ. & bonarum Litterarum amantiſſime. in Vrbe, hoc anno turbulento. MDCVI.

L. P. VINCENTIO CONTARENO HVMANIOR. LITTER. PROF. V. EXCELLENTISSIMO.

Epiſt. XII.

Spectabamus heſterna die, domi meæ Capſulam Numiſmatum argenteorum, in qua nummi duo ſatis grandes, & qui multas drachmas penderent, artificij, vt videbatur Græcanici, oculos tuos, V. Cl., allicuerunt. In eorum alterius & quidem grandioris aduerſa facie, ſuſpiciebamus caput muliebre & forma ſatis luculenta, cuius capillos ambiebat corona ex harundine ſatis conſpicua; alludentibus in gyrum quattuor piſcibus, qui figura Delphines referebant. in facie auerſa decurrebat Quadriga, quam Agitator moderabatur. ſuperne Victoria ſertum explicabat Agitatori

tatori veluti impoſitura . inferne thorax, & Caſſis cum Criſta.

Nummus minor aduerſus erat penè idem, venuſtioris tamen conformationis, & conchula, præter piſces, auctior . auerſus oſtentabat caput acris Equi, *vt inquit maximus Poetarum, cui ponè arduam ceruicem aſſurgit Palma, notatis infra notis ignotis quibuſdam.*

Rogabas tu me, vt eos nummos proferrem in lucem Litterarum, inſtructum (vt aiebas) ea notitia, quæ huiuſmodi argentea ænigmata, vt inquit Prudentius, poſſit explicare. ego ſanè, vt vt me nouerim nec parem exiſtimationi tuæ, nec ijs opibus firmatum, quas repoſcit hæc ornanda Sparta, morem tamen geram, & obſequar amori in me tuo. Nummos ego cenſeo percuſſos fuiſſe Syracuſis in Sicilia. caput mulieris refero ad Arethuſam Nympham illam celebrem, & decantatam, cuius fontis meminit Cicero in Verrem Lib. IV. in hac inſula extrema (*inquit Orator*) eſt fons aquæ dulcis, cui nomen Arethuſa eſt, incredibili magnitudine, pleniſſimus Piſcium: qui fluctu totus operiretur, niſi munitione, ac mole lapidum a mari diſiunctus eſſet. *neq; vero nouum eſt Fontes, & Fluuios ab antiquis ſub humana ſpecie fuiſſe cultos. Aelianus enim Lib.* II. *Var. Hiſtor. Cap.* XXXIII. *refert Syracuſanos Anapum viro aſſimilaſſe, Cyanen fœminæ: ambos fontes. Et quid ſi Cyane compareret in ipſo Nummo? aſt ego ad Arethuſam inclino, ſuadente Ouidio Lib.* V. *Metamorph.*

——quarum Dea ſuſtulit alto
Fonte caput, virideſq; manu ſiccata capillos

en tibi quod dicebamus de harundine capillis intertexia, pergit,

Sed quamuis formæ nũquam mihi fama petita eſt?
Quamuis fortis eram, formoſæ nomen habebam.

& vero facies huiuſce noſtræ formoſiſſima eſt. Hinc porrò factum eſt, vt Syracuſas Arethuſidas vocet idem Ouidius Lib. IV. *Faſtorum.*

Vtque Syracuſas Arethuſidas abſtulit armis
Claudius——

Piſces, qui caput includunt a verbis Ciceronianis lucem accipiunt. de quadriga ſatis ſuperq; alij. Caput Equinum in minore Nummo, Palma, & Notæ ad Poenos proculdubio referenda ſunt. illi enim Siciliam ad ſe pellicere non ſemel & fœderibus & armis conati fuerunt, ſed parum felici conatu. de hoc Equi capite Virgilius in I. *Aen.*

Effodere loco ſignum quod regia Iuno
Monſtrarat caput acris Equi——

ad quem locum egregiè Seruius, & Iuſtinus Lib. XVIII. *& Euſtath. Dionyſij enarrator, a quo & Stephano mutuantur viri docti (vt tu optimè noſti) interpretationem notarum peregrinarum: vt ſignificent* KAKKABH, *quod Punice caput Equinum eſt. Et mirum ſanè videtur, æmulas vrbes, in fundamentis noui ope-*

ris

ris, caput eſſe nactas, Carthaginem primo bubulum, dein equinum; humanum Romam: hanc omine dominij, illam ſeruitutis. miſſos facio Auctores, quos accuratiſſimus Rycquius de Capitolio Cap. x. *congeſſit, vnum aduoco Marcianum Capellam, apud quem Toli caput hactenus obrutum iacuit. in principio nimirum Libri* III. *vbi de Grammatice hæc habet*; quæ fœmina licet in Attica, vbi maiore æui parte floruerat, ſe aſſereret incedere palliatam, tamen ritu Romuleo, propter Latiale numen, & Toli caput (*mendoſa fuerant hucuſq; illa*, & olim caput) propterq; Martiam gentem, Veneriſque propaginem, Senatum Deum ingreſſa eſt penulata. *At cur fuit Toli caput ſolum ſine partibus cæteris? cur litteris Thuſcis notatum? de ſolo capite non vtique certum Arnobio teſte, imo cum membris omnibus humationis officia ſortitum ſunt qui aſſerant. Litteras Tuſcas ego refero ad Aruſpicinæ ſecretum*, vt fixa obſignati ominis (*inquit Arnobius*) perpetuitas ſtaret. *penes Etruſcos nimirum portentorum diſciplina erat; & Romani pueros ſuos curabant illa diſciplina imbui, & illis Litteris erudiri, vt Liuius noſter Lib.* IX. *& Val. Maximus Lib.* I. *Cap.* I. *tradiderunt.*

Neq;

Neque vero nouum omnino fuit, abiunctum a reliquo corpore caput humari. ſi quidem teſtatur Pauſanias Lib. II. *Aegypti filiorum ſolitaria capita, alicubi condita eſſe. Et caput Pompei ſeorſum a trunco eſt crematum. At hæc ego ad te? me ineptum prorſus, qui non videam hoc eſſe Samia Samum comportare. Tu, ſat ſcio, parces ſtudio diſcendi, & me amabis, vti ego Te inceſſanter. Vale. e Bibliothecula noſtra,* VI. *Kal. Mar. MDCIX.*

L. P. ANDREÆ CHIOCCO

MEDICO ERVDITISSIMO.

Epiſt. XIII.

IN *veterum Analectis V. Cl. Aeſculapius veſter figuratur magna barba, palliatus & cum baculo, cui ſerpens inuolutus eſt. Barba ſanè innotuit ex impio facto Dionyſij Tyranni, qui Epidauri Aeſculapio auream adimi imperauit, cauſatus patrem Apollinem imberbem conſpici vt ſcribit Valer. Max. Lib.* I. *Cap.* I. *& ex huius nebulonis præſcripto videtur*

detur effectum antiquum ſigillum quod eſt apud me, Aeſculapij imberbis.

Incedebat autem Pallio caput velatus, quod & Romæ mihi obſeruatum eſt in ſtatuis & veteribus Nummis. de baculo & Serpente Appuleius Lib. 1. *Metam.* diceres Dei medici baculo,

culo, quod ramulis ſemiamputatis nodoſum gerit, ſerpentem generoſum lubricis amplexibus inhærere. *Neque vero ſerpentem generoſum quod vocat id fruſtra eſt. Ouidius enim Lib.* XV. *Met. Æſculapium in ſomnis loquentem inducens, hæc canit*

Hunc modo Serpentē, baculum qui nexibus ambit
Perſpice, & vſque nota ——

vult perſpici & notari qui non de grege ſerpentum, ſed & Draco fuit, vt notau t Feſtus duobus in locis. ideoque cecinit Lucanus. Lib. IX.

Vos quoque qui cunctis innoxia numina terris
Serpitis aurato nitidi fulgore dracones.
&c.

& ſerpentem Epidaurium apud Horatium, Lib. I. *Sat.* III. *Draconem explicant Interpretes. At de Epidaurijs quidem Serpentibus inſignis extat locus apud Pauſaniam in Corinthiacis; qui, & multam lucem Lucano afferet, veluti & Ælianus in Hiſtor. Anim. Lib.* VIII. *Cap,* XII. *qui etiam Pariam, ſeu Paruam ex Apollodoro hunc Æſculapij ſerpentem vocat; cuius quoque fortaſſe meminit & Suidas. verum de Draconibus hactenus, de quibus accuratè & copioſè diſquirit, vt ſolet Velſerus no-*

ſter, illud margaritum Germaniæ ſua, in Commentario ad Conuerſionem S. Afræ. pag. XXXII. 6. *Æſculapius ſanè ipſe vicarium ſuum Anguem Romam miſit ſeu itare paſſus eſt, vt tu probè noſti. & feſtiuus profectò eſt Acron Grammaticus, Lib.* V. *Sat.* III. *Horat. qui ſcripſit, Romanos Epidauri, incertos ob multitudinem ſimulachrorum quod potiſſimum deligerent, Anguem recepiſſe. Romæ in Inſula Tiberina quibus honoribus cultus fuerit etiam hodie loquuntur antiqua monumenta Græcarum Tabularum, in quas relatæ fuerunt curationes illius monitu peractæ. de Epidauro ineptum eſt monere. Triccæ primum artis experimenta edidiſſe aſſerit Theodoretus Serm.* VIII. *ex Apollodoro. ideoque eximiè etiam ibi cultus eſt cum filio Podalyrio, vt inquit Lucianus in Pſeudomante. in Arce præterea Carthaginis Appuleio teſte in Floridis & apud Ægeatas in Cilicia, & Hiſtor. Tripartitæ. Lib.* II. *Cap.* XX. Poenigenam *vero quod apud Virgilium eſt,* Phœbigenam, *ſatis nonè legit Luctatius Placidus apud Statium* III. *Theb. quod eſſet Æſculapius per poenam matris natus. Hiſce omnibus tu Aſclepiadarum præſtantiſſime vel nigrum præfigas Theta,*

vel

vel miniatam ceram, more Democritæo, imprimas, quæſo, vt etiam ego venire poſſim in plauſum Litterarum, veluti loquitur elegantiſſimus fabulator Phædrus. Vale Patauij Kal. Aug. M DC. X.

L. P. MARCO VELSERO

II VIRO AVGVSTANO VIRO NOBILISS.

ET ERVDITISSIMO.

Epiſt. XIV.

DVas hebdomadas rure moratus ſum V. Cl. vbi ſanè tantum ſolidæ voluptatis hauſi, vt cantillauerim ſæpè ſæpius cum Hiſpano.

Non amet hanc vitam quiſquis me non amat opto
Viuat & vrbanis albus in officijs.

o Soles & Vmbras? illos puros & defecatos: illas amabiles & vitales. At tu cupies ſcire vbinam gentium Phæacia mea ſit. ego verò lubens indicabo. Arquadæ in Collibus Euganeis, vbi vir omnium ſæculorum memoria digniſſimus Fr. Petrarca, vixit olim, & in Cælum euolauit. ego illius domum, cubiculum,

menſam, ſellam, ſepulcrum veneratione ſum proſequutus. ibidem quamuis nec fonte labra proluerim Caballino, nec in bicipiti ſomniauerim vnquam Parnaſſo, repente tamen Poeta prodiui, cecinique carmina, quæ tu videbis aliquando quum eris minus negocioſus. interim ex me cognoſce rem auribus tuis dignam. Lacus eſt in ea regione ad radices Montis, non ita diffuſus, quem indigenæ vocant la ſolana. *quem forte Martialis Lib.* IV. XXV. *innuit, quum ſcriberet.*

Quæque Antenoreo Dryadum pulcherrima Fauno
Nupſit ad Euganeos ſola puella lacus.

quid enim ſibi vult hæc SOLA *puella? huius lacus alumni ſunt Cephali piſces æquè ſapidi ac illi e pelago, qui nobilitant Venetas coquinas. At vnde hæ raræ & peregrinæ deliciæ? num & ipſa Thetys ruſticatur? ita profectò eſt; & Iunilius Epiſcopus Afer, Commentario in Geneſim rem, acu tetigit, cuius hæc ſunt verba;* Bene autem cum multa eſſe conſtet maria, in locum tamen vnum congregatas dicit aquas, quia videlicet cuncta hæc iugi vnda atque continua Oceano, ac mari iunguntur magno. ſed & ſiqui lacus in ſemetipſos videntur eſſe circumſcripti, &

hos

hos ferunt occultis quibuſdam perforatis cauernis in mare ſuos euoluere meatus. nam foſſores puteorum hoc probant; & quia tellus per inuiſibiles venas aquis repleta eſt manantibus; quia trahunt ex mari principium. *hucuſque Iunilius. apud quem in diſquiſitionem venit mare illud magnum, cuius meminit. & cenſeo ego eſſe Oceanum Chriſtophoro Columbo primitus intratum; cuius mentionem facit Feſtus Auienus in deſcriptione oræ maritimæ quam vocauit.*

—Porrò in occiduam plagam
Ab his Columnis gurgitem eſſe interminum,
Latè patere pelagus, extendi ſalum
Himilco tradit—

antiquus autem Iuuenalis Interpres Sat. XIV. mare mortuum, *appellat*, vltra quod nauigare non conceditur. *Huiuſce te rei V. Cl. certiorem ni feciſſem periiſſet mihi omnino voluptas ruſticationis meæ. tu quod perſcripſi, altiſſima iſta tua eruditione digniſſimum, ſi perpenderis, & ſententiam tuam reſcripſeris, erit de quo te etiam duplo amem. Vale Patauij Kal. Octobris M DC XI.*

L. P. ALOYSIO CORRADINO IV

VIRO PATAVINO IVRISCONSVLTO, ET PHILOLOGO.

Epiſt. XV.

Rarum profectò ſpectaculum eſt V. Cl. fragmentum illud Cryſtalli, quod Brutzius noſter inter præclara illa ſua Artis & Naturæ Cimelia oſtentat curioſis. Guttula illa aquæ (niſi nos oculus fallit) quæ Gemmæ penetralia obſidens ſalit ſemper vtcumque vertatur Cryſtallus, me in eam ſententiam pene trahit, vt glaciem, & aquam putem eſſe quæ ſic indurnerit, & eam firmitatem acceperit. ſcio quidem recentiores aliter ſentire, & ſuccum neſcioquem in medium adducere, ex imis terræ penetralibus. at diuinus Scaliger in Exercitationibus aduerſus Cardanum hoc non ita facilè concedet. & Antiquitas quæ multarum rerum vſuperita fuit, in meam ſententiam videtur inclinare. Iunilius Epiſcopus in Commentario in Geneſim hæc habet; quæ enim cryſtallini lapidis firmitas, quæ ſit perſpicuitas

cuitas ac puritas, nouimus, quem de aquarum congregatione certum eſt eſſe procreatum. *Claudianus inſuper in Epigrammatis; quæ ad calcem Libri proſtant, videtur eadem ſenſiſſe. vbi ſanè Critica animaduerſione dignum eſt, quinque ad minus Epigrammata in vnum coaluiſſe, Librariorum ſupina negligentia. At luſiſſe Poetam verſibus in eodem ferè argumento, quod nunc nos pertractamus, ſuperuacuum eſt admonere. quid ſi Pilos, Feſtucas, Muſcum virentem Criſtallino lapidi vidiſſet incluſos, vt tu, & ego non ſemel vidimus? Hic deſino, & te opto valere. Domi, poſtridie Cineralium. M DC XII.*

L. P. FRANCISCO POLÆ IVRISCONSVLTO CLARISSIMO.

Epiſt. XVI.

COnquerebamur nudiuſtertius (& arbitror te meminiſſe) de hominis tranſalpini faſtu, qui Italiam Galliæ plura debere, in hiſce politioribus ſtudijs noſtris pronunciauit. Is eſt Scholiaſtes Epigrammatum & Poematiorum

tiorum veterum, quæ typis impreſſa ſunt Lugduni, Anno MDXCVI. *Dicebam ego non iure dictum videri. tu addebas rectè me facturum, ſi rationibus retundere mendacium hominis. audi igitur illius verba. Pag.* DXCIII. Gregorius ſane Longus Sileſius, qui primus Gratium, Nemeſianum, Calpurniumque edidit, teſtatur deſcriptos de vetuſto exemplari, quod Actius Sincerus Sannazarius in Italiam tranſtulerat ex Gallia: cui & illa plura debet. *At tu homo multiiugæ Lectionis (Scholiaſten adloquor) an non meminiſti, Franciſcum Petrarcam a Gulielmo de Paſtrengo Veronenſe petere per Epiſtolam Calpurni Bucolicum carmen? ea eſt in Libro Variarum* XXXIIX. *verba autem hæc ſunt*, expecto enim Calpurni Bucolicum carmen, & tuam Varronis agriculturam. *An & tum Calpurnius e Gallia veſtra petebatur? non puto. Geminum omnino eſt quod Ioſephus Scaliger in veſtibulo Caſtigationum ſuarũ Catullianarum ſcribit Catullum in Gallia fuiſſe repertum, additque illum ipſum, qui publicauit, Epigrammate id teſtatum fuiſſe. At, qui Epigramma conſcripſit Guarinus Veronenſis eſt, vti paret in vetere Editione Catulli, quæ apud me eſt. vbi legitur.* HEY-

HEXTICHVM GVARINI VERONENSIS ORATORIS CLARISSIMI IN LIBELLVM VALERII CATVLLI EIVS CONCIVIS.

Ad patriam venio longis de finibus exul.
  Cauſa mei reditus compatriota fuit.
Scilicet a calamis tribuit cui Francia nomen,
  Quique notat turbæ prætereuntis iter:
Quo licet ingenio veſtrum celebrate Catullum
  Quouis ſub modio clauſa papirus erat.

Neque vero ille verſus
Scilicet a Calamis tribuit; cui Francia nomen,

aliam interpretationem recipit, quam à Franciſco quodam repertum alicubi (& fortè in horreo) Codicem Catulli. Si Italus quiſpiam hæc enunciaſſet quantos clamores excitaſſet Scaliger? Si Italia Galliæ plura debet, non minora ſunt, quæ hæc illi. Ego ſanè ſcio Bibliothecam Ticinenſem, nobile illud Vice-Comitum Ducum Mediolani monumentum, translatam in Gallias à Ludouico Rege, Anno MD., *Vrbem Bleſenſem nobilitaſſe, & Gallicanas Bibliothecas locupletaſſe, teſte Leonardo Maniaco Lib.* IV. *Hiſtoriar. Et Anno* MDXII. *in direptione Vrbis Brixianæ, antiquorum numiſmatum eam copiam Gallis victoribus obueniſſe, quæ doctos eius Gentis Viros poſſet ſolli-*

citare

citare ad veterem Hiſtoriam illo adiumento exornandam. ita Franciſcus Syluius Ambianas; in Scholÿs ad Epiſtolas Politiani, fol.8 1. Editionis Aſcenſianæ. Neque vero ea mihi mens eſt, vt velim detrahere nobiliſſimæ nationi, e qua multos amicos, eoſque primæ notæ, nactus ſum, ſed volui noſtris hominibus eam laudem ſarctam tectam ſeruare quam ſi deſpiciam, neque aſſeram, improbus inteſtabiliſque ſiem.

Nec vero terræ ferre omnes omnia poſſunt

vt cecinit maximus Poetarum. habent Galli laudes ſuas: habent Itali ſuas, quibus exteros homines acquieſcere par eſt. Si enim dixero veteres Inſcriptiones ab Italis primum collectas, veluti a Ciriaco Anconitano, Ioanne Marcanoua Patauino, Iocundo Veronenſe, mendacium non dixero. ſi Nummos antiquos in pretio primum habitos a Medicæis contendero, nemo repugnabit opinor. Librorum & Bibliothecarum ſtudium a prima origine ſi noſtris adſcripſero, rectè fecero. vidit hoc Germanus poeta, eruditus ſanè & cultus

Salue magna parens doctorum altrixque virorum,
 Exculti qua nos erudiente ſumus.
Induit ingenuos per te Germania mores,
 Doctrinæque tuis fontibus hauſit opes.

Pote-

Poteramus & nos iactare, Bobij, Anno MCDXCIII. *repertos Rutilium Numatianum poetam, Satyram Sulpiciæ, Epigrammata aliquot, Terentianum Maurum, Caſium Baſſum, Velium Longum, Adamantium Martyrium, Probi Cathol.ca, Cornelium Frontonem, Sergium Grammaticum, & alios non paucos, vt ait Volaterranus Lib.* IV. *Geogr. Pag.* XLV. *poteramus adſcribere noſtris homin:bus Eureſim (vt ita dicam) Quinctiliani, Aſconij, Valerij Flacci, Silij Italici, atque adeo Ciceronis ipſius non contemnendæ portionis. veluti aſſerit Blondus in Romandiola.* CCCXLVI. *poteramus Auſonium imputare Matthæo Boſſo, Angelo Policiano, & Thadæo Vgoleto, cui etiam Martianum Capellam acceptum ferimus. Pandectas Piſanas & Florentinas, Bibliothecas Vaticanam, Medicæam, Ticinenſem, Ariminenſem, Venetam poteramus ingerere cum recentibus aliquot. verum abſtinemus; & fatemur exornatam fuiſſe hanc Litterariam Spartam certatim a doctis hominibus. Et veluti omnes, qui in Orbe Romano olim erant Ciues Romani erant, ita nunc omnes qui Eruditionem amant Italiam amant, & aſſurgunt veteri Italorum, addo etiam recenti in-*

Phi-

Philologicis diſciplinis dignitati. Neque vero Itali non agnoſcunt quantum laboris exantlauerint Trans-alpini omnes, quo ſtudio & animi contentione acceſſerint ad politiora hæc ſtudia pertractanda. omnes amant, ſingulos diligunt: & vniuerſos veluti Ciues vnius & eiuſdem publicæ rei ex intimis animi ſenſibus amplectuntur. Hæc ſunt mi Pola, quæ ſine alicuius inſectatione, in communi cauſa extare apud te volui. Tu qui noſtros & exteros amas, vt omnes boni faciunt, hæc mea in bonam partem accipe; & me ama. Domi. Kal. Iul. M DC XV.

L. P. CVRTIO PICHENÆ,

MAGNO DVCI ETHRVRIÆ AB INTIMIS SECRETIS, ET SENATORI FLORENTINO VIRO DOCTISSIMO.

Epiſt. XVII.

PErcurſum tibi & perlectum Commentarium meum, qui eſt de ſeruorum miniſterijs, è proximis Litteris ad me tuis perſpexi.

&

& ſanè Libro meo permagna facta eſt honoris acceſſio, quod tu Vir Clariſſime iſta tua dignitate, & magnarum rerum peritia animum adieceris Laboribus meis, quos ego planè adoleſcens, illuſtrando illi argumento ſuſcepi. Neque profecto mihi vnquam venit in mentem, fore aliquando, vt vos rei Litterariæ columina oculos flecteretis hiſce nugis perluſtrandis; curauiſſem etenim vt illa mea prodirent non modo magis emaculata, verum etiam compta magis; & veſtris oculis digniora. Interim tui arbitrij facio, vt videas an hæc, quæ ſubnotaui redigenda ſint in Libri cenſum, ſi quando Typographus recudere voluerit. Limocinctos, quos adnotaui in Vetere Tabula Patronatus declaraui ex Gellio, & Iſidoro fuiſſe publicos Seruos, qui cingerentur tranſuerſa purpura. His addo locum Hygeni in Libro, cui titulum fecerunt Varios Auctor. de Limitibus. Limites autem appellati a Limo: ideſt antiquo verbo tranſuorum. nam & Limocincti, ideo quod purpuram tranſuerſam habent. *ad quem locum mirè conferunt ea quæ adnotauit eruditiſſimus Rigaltius. Animaduerti inſuper Famulos in vniuerſum cinctos fuiſſe, vti eſſent ad operas & miniſteria expediti, ideoque*

vocat

vocat Phædrus alticinctos Atrienſes, pueros præcinctos Horatius. imo & CHRISTVS dominus Lucæ XII. *ex aui more, diſcipulos ſuos monet, vt lumbos ſeruili more pręcingant. & Saturnalia fortè reſpiciens, quibus domini ſeruis miniſtrabant moribus Romanis, meminit domini præcingentis ſe, & ſeruilia meditantis. celebratur etiam cinctura Militum apud I.Conſultos de qua videtur loqui Ammianus Marcellinus in Iuliano Lib.*XXII. inducta in Iudicium fœmina quædam, quum Palatinum aduerſarium ſuum, e numero Protectorum cinctum præter ſpem conſpexiſſet, hoc factum inſolens tumultuando querebatur. & Imperator, proſequere ait mulier, ſi quid te lęſam exiſtimas, hic enim ſic cinctus eſt, vt expeditius per lutum incedat. *Cingulum etiam Iudicis inuenio apud Anaſtaſium Bibliothecarium, in Silueſtro.* Hic conſtituit vt nullus Clericus propter cauſam quamlibet in Curiam introiret, nec ante Iudicem cinctum cauſam diceret, niſi in Eccleſia. *In his, quæ hic congeſſi, ſi aliqua putaueris corrigenda annota quæſo te: meis enim omnibus hanc legem perpetim dixi, vt tu & tui ſimiles, arbitratu ſuo, caderent vrerent,*

rent,

rent, ſecarent. Vale V. Cl. noſtræ Italiæ decus. Patauij. MDCXV.

L. P. ANDREÆ CHIOCCO

MEDICO AC PHILOSOPHO.

Epiſt. XIIX.

Q*Varis de Tripode recente epiſtola tua, id eſt a me (vt tu quidem peramanter dicere ſoles, ſed turbato ordine meritorum) num antiqui paginas Librorum vti nos facimus, numeris adnotare conſueuiſſent. nunc reſpondeo conſueuiſſe; & teſtimonio eſſe antiquam Inſcriptionem quam vulgauit F. Vrſinus optimus ſenex optimè de omni meliore Antiquitate apud bonos omnes promeritus. in illa legitur Veſbinus quidam Auguſti libertus Phætrium Auguſtalibus Municipij Cæritum dono dediſſe: & hæc præterea leguntur COMMENTARIVM. COTTIDIANVM. MVNICIPI. CAERITVM. INDE. PAGINA. XXVII. KAPITE. VII. Martialis etiam eo alluſit*

Lib.

Lib. *VIII.* *Epigr.* XXXXIV.

Centum explicentur Paginæ Kalendarum.
Iurabit heres te nihil reliquiſſe.

qui etiam Lib. IV. LXXXXI. *primæ Paginæ Libelli ſui meminit. Verum hanc vocem tranſtulerunt optimi Auctores ad alias etiam res, que longè abeunt a ſupellectile cartacea. Iuuenalis enim Sat.* X. *Paginam appellauit Tabulam patronatus, vti vocat antiquus Grammaticus, quæ fuit ænea vel marmorea, ſuffixa ſtatuis, & honorum gradus continens.*

Quoſdam præcipitat ſubiecta potentia magnæ
Inuidiæ mergit longa atq; inſignis honorum
Pagina ——

*Palladius, Menſis Maij tit.*XI. *in pauimentorum conſtructione teſtaceo Paginas imprimi iubet, ideſt marmoreas tabulas grandes & latas, cum teſſellarum & tabellarum meminiſſet. Saluianus etiam Maſſilienſis Lib.* I. *de Gubern. Tabulas marmoreas Legis a Deo datæ vocauit* rupices paginas, & ſaxeum volumen. *parietum Paginas recenſet Sidonius, Lib.* II. *Epiſt.* II. *& Vluarum Paginas ibidem videlicet inuicem contextas. & forma foliorum diffuſas. Plinius quoque Lib.* XVII. *Cap.* XXII. *ad areas terræ id*

nomi-

nominis contulit, inquiens, vt quintò quoque palo ſingulæ iugo paginæ includantur. *Innocentius etiam vetus auctor Limitum conſtituendor. hæc habet;* excogimus finem habere contra duas paginas fundorum. *& apud eundem compaginæ ſunt Litterarum non ſemel, & quidem ex Libris Marci Varronis de Geometria vt ipſe inquit. necnon & Tiberius Imperator apud Frontinum ita diſſerit,* cum ager diuiſus militi traderetur, vt extremis a compaginantibus agris, limitibus ve ſuis monumenta ſepulcraue ſacrarentur. *& hæc quidem de Pagina. Quod autem tu idem quæris de Ellycnijs Lucernarum ſepulchralium, quas antiqui concinnabant, ſcito apud Anaſtaſium Bibliothecarium animaduerſum mihi fuiſſe neſcio quid de Ellychnio Asbeſtino ſcribit enim in Silueſtro.* in medio Fontis, columnas Porphireticas, quæ portant Phialam auream, vbi Candela eſt, penſans ex auro puriſſimo Libras LII. vbi ardet in diebus Paſchæ, Balſamum Librarum cc. nixum vero ex ſtippa Amianti, *vbi myxum reponit (& meritò) eruditiſſimus Anaſtaſij Scholiaſtes. & hæc ſunt quæ tua intererat ſcire, vt dicebas. ſed ecquæ ſunt quæ tu neſcias?*

ſcias? Vale. Patauij Non. Maij. M DC XVI.

L. P. SCIPIONI COBELLVTIO CARD. SANCTÆ SVSANNÆ BIBLIOTHEC. APOST. PRÆFECTO.

Epiſt. XIX.

QVod tu Vir Illuſtriſſime in tanta eruditione & magnarum rerum vſu, exquiras a me non raro ea, quæ te callere par eſt, hoc vero humanitatis tuæ præclarum eſt argumentum. nimirum æque Patris eſt docere Liberos, & demittere ſe ad eorum luſus, & adeo

—— equitate in arundine longa.

Quærebas de Annulo pronubo cuius figuræ eſſet, cuius materiæ; & num olim fuerit (vti nunc) precibus ad Deum fuſis conſecratus. figura videtur illa, quæ me puero frequens fuit, & nunc apud nos obſoleuit, iunctarum videlicet manuum dextrarum, cuiuſmodi in antiquis Nummis cernitur non raro, iiſque aureis, argenteis, & æreis. dextras abſolute appel-

appellat Tacitus, Lib. I. *&* II. *Hiſtor. miſſitatas ad Exercitus non ſemel. apud nos obtinuerat Fidei nomen* (vna fede.) *neq; profecto ſine exemplo antiquitatis: quando in monetis Vitellij, Titi, Domitiani, Pupieni dextræ huiuſmodi Fidei inſcriptionem præſeferunt. accedit his omnibus teſtimonium ſcriptoris, quem tu merito magni facis, Ioannis Nider Lib.* I. *Cap.* II. *qui ſcribit in Formicario de Virgine ruſtica, quæ optabat reperire Annulum materialem in ſignum Chriſtiferæ deſponſationis, reperiſſe Annulum coloris albi Argento mundo ſimilem; & in clauſura vbi iungebatur in circulum duas manus artificioſè inſculptas extitiſſe, cancellatim ſibi mutuo fidem porrigentes, & ſe ſe arcte conſtringentes. Moris autem erat etiam olim, vt Annulus, & Corona conſecrarentur oratione Sacerdotis: cuius quidem Orationis in veteribus Liturgijs hæc erat formula.* Bene ✠ dic Domine Annulum iſtum, & Coronam iſtam, vt ſicut Annulus circundat digitum hominis & Corona caput, ita gratia Spiritus ſancti circundet Sponſum & Sponſam; vt videant filios, & filias vſque ad tertiam, & quartam generationem: qui collaudent nomen

viuentis atque regnantis in ſæcula ſæculorum. Amen. *de Corona verò fruſtra eſt, vt te moneam. non enim dubito, quin obſeruaueris locum Iſaiæ Cap.* LXII. & indumento Iuſtitiæ circundedit me, quaſi ſponſum decoratum Corona: *& verba D. Agnetis omnibus in promptu ſunt. de data dextra & fide, cum hæc ad te ſcriberem, monuit amicus extare inſignem Liuij locum Lib.* XL. *de M. Æmilio, & M. Fuluio Cenſoribus, qui initio Cenſuræ acerrimas inter ſe ſimultates finierunt:* omnibus inſtantibus qui aderant, dexteram fidemque dedere, mittere vere, ac finire odium. *Et ſanè ego memini me videre virum & vxorem, Furſanium Nigrinum, & Furſaniam Floram, auſpice Hymenæo, dextras ingentes, in vetere monumento, quod repreſentarunt ſatis affabre Abrahamus Ortelius, & Ioannes Viuianus in Itinerario vt vocant per nonnullas Galliæ Belgicæ partes. Et hæc omnino ſunt, quæ tibi ſtudia mea promouenti & excitanti obſecuturus, adnotata volui. Vale. Patauij.* M DC XVII.

L. P.

Digitized by Google

L. P. THOMÆ DEMPSTERO,

DEMVRESK BARONI I. C.

PROFESSORI EMINENTI.

Epiſt. XX.

Vero verius eſt Vir Clariſſime quod heri apud Comitem Manfredum ornatiſſimum Adoleſcentem Auditorem tuum, diſſerebamus, nihil eſſe hominis magis proprium quam falli, idque vſuuenire frequenter in hiſce noſtris Studijs, quæ appellamus Humanitatis. in quibus bardus omnino habetur, qui non omnia callet, ſeueræque leges imponuntur,

Vt præceptori verborum regula conſtet,
Vt legat Hiſtorias, Auctores nouerit omnes
Tamquam vngues digitoſq; ſuos, vt forte rogatus
Dum petit aut Thermas, aut Phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchiſæ, nomen, patriamq; nouercæ
Archemori. dicat quot Aceſtes vixerit annos,
Quot Siculi Phrygibus vini donauerit vrnas.

vt vere demum cecinit Satyricus Aquinas in calce Satyræ VII. *Exemplum præbet huiuſce, cuius meminimus humanæ imbecillitatis Iacobus Gretſerus nobilis e Soc. IESV Theologus*

in opere elaboratiſſimo de Cruce, Tomo III. *Lib.* I. *Cap.* XXVI. *ibi enim verba faciens de Numiſmate æreo Ioannis Palæologi Imperatoris Conſtantinopolitani, cuiuſmodi apud me eſt pulcherrimum, ad illa verba OPVS PISANI PICTORIS hæc habet,* Pictor Piſanus poterat nomen Patriæ reticere. quia nihil in Nummo, præter teſtimonium cultæ Crucis, quod laudem admodum mereatur. adiecit tamen, ratus forſan precium non tamen ex arte, quam mente ſua æſtimatum iri. negotiabantur olim Conſtantinopoli plurimi Piſanorum, *&c. quæ ſanè nollem dicta ab homine eruditiſſimo. verum meminerimus HOMINES NOS ESSE. Piſanus hoc nomine proprio, non quidem a Patria appellatus, fuit inſignis Pictor idemq; Coelator, qui ob peritiam artis ſe in coelaturis pictorem, in picturis coelatorem inſcribebat. eiuſdem meminit Pomponius Gauricus in Libro de Sculptura hiſce verbis,* Piſanus Pictor in ſe coelando ambitioſiſſimus. *Item Onufrius Panuinius, in Opuſculo de Vrbis Veronæ viris Doctrina &c. illuſtribus, qui teſtimonio Blondi Veronenſem fuiſſe ait, Guarini carmine decantatum. Eiuſdem Piſani plura*

eaque

eaque grandiora ſunt apud me Numiſmata, manu planè artifici ſcalpta. meminerunt & Georgius Vaſarius ſeu ille Borghinus; & Paulus Iouius Epiſtola Italice ſcripta, luculenter ſanè. Hæc ad te mi Demſtere, vti ad Veritatis Patronum & Vindicem, nullo prorſus calumniandi ſtudio. Vale, & ampliſſimum MOLINVM Italiæ noſtræ ſidus, cum primum Venetias appuleris, meo nomine plurimum ſaluere iube. Domi.

L. P. ANDREÆ MAVROCENO GYMNASII PATAVINI MODERATORI, SENATORI AMPLISSIMO.

Epiſt. XXI.

BEſſarion Cardinalis Nicænus, ille qui veſtram Bibliothecam Marcianam ornauit, ea fuit morum grauitate, & doctrinarum cultura, vt nemo eo Chriſtiana probitate ſpectatior, Paulo Iouio teſte, nemo fuerit doctrina admirabilior. Is Cornelium Tacitum in delitijs habuit, ſcriptorem ciuilis prudentiæ

magiſtrum, & quod non minima laus eſt, Liuio noſtro in hac etiam parte proximum. Huiuſce rei teſtem habeo Beſſarionis Epiſtolam, deſcriptam e vetere manuſcripto Codice, qui fuit olim eximij viri, & omni commendatione maioris Hieronymi Aleandri Cardinalis, cuiuſque me compotem fecit Hieronymus Aleander iunior ab eruditione & modeſtia commendatiſſimus. Epiſtolæ verba hæc ſunt. Beſſarion Cardinalis Tuſculanus domino Franciſco Barbaro ſuo ſalutem dicit. Si Cornelius tuus Tacitus non eſſet, poſſet tibi referre quam humaniter a nobis ſuſceptus, quam liberaliter tractatus, quam hilariter quintum iam menſem nobiſcum hoſpitatus ſit: quem interea filium, quam ingenuum & liberalem genuerit, ac apud nos dimiſerit. Sed licet natura eum Tacitum fecerit, non tamen ita Tacitus eſt, quin ex eius facie atque aſpectu affectus eius apprime intelligantur. imo accidit interdum, vt non modo non Tacitus, ſed omnium facundiſſimus videatur. licebit itaq; ex eo etiam Tacito hæc omnia intelligas, ex quibus concipere animo poſſis quas tibi gratias habeamus, certe immortales agimus, nec

quip-

quippiam auidius expectamus, quam oblatam nobis iri facultatem, qua tibi referre gratiam poſſimus. vale Bononiæ pridie Cal. Octobris M. CCCC LIII. *Hæc Beſſarion eo ipſo Anno, quo Conſtantinopolis, Orientalis Imperij occiduum lumen a Mahumete Rege Turcarum miſerrima captiuitate damnata eſt. Quam ille cladem Anno* MCCCCLXX. *poſt occupatam Euboeam, grauiſſima adhortatione ad Principes Chriſtianos, proſecutus eſt latino ſermone; aſſumpta etiam Demoſthenis auctoritate, ſecus atque tradidit Andreas Schotus Antuerpianus de Societate IESV, Vir ſcriptis editis, & Italicarum rerum amore longe clariſſimus. is enim Præfatione ad vitas comparatas Ariſtotelis, ac Demoſthenis ſcripſit, Beſſarionem populari Etruriæ Sermone imploraſſe ſubſidium vicinæ Italiæ aduerſus Turcam Grætiam inuadere parantem. non enim populari Etruriæ ſermone ſcripſit Beſſarion, ſed latino, vt ipſemet Liber loquitur olim editus. Etruſce autem verterunt Nicolaus primum Sagundinus ni fallor, deinde Philippus Pigafetta, vt omittam, ſcripſiſſe Beſſarionem inuaſa demum Græcia, & Turcarum iuris pene facta.*

cta. at hæc condonari poſſunt viro omnium philologorum cultu, & veneratione digniſſimo. Tu vale ampliſſime Domine, & tibi hæc mea habe, deuotionis erga te meæ minima teſtimonia. Sandellius, & Contarenus ſaluere te iubent. ego pariter, cum acceſſione eius felicitatis, quam tua præclara Virtus iure merito ſibi exigit. Patauij.

L. P. PAVLO GVALDO ARCHI-PRESBYTERO CATHEDRALIS ECCLESIÆ PATAVINÆ VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XXII.

IOannis Vincentij Pinelli Vita, quam tu Vir Reuerendiſſime ante annos duodecim plauſu ingenti Eruditorum conſcripſiſti, eo fauore excepta eſt, vt Erycius Puteanus, nobilis ille Pinelli contubernalis, in Reliquijs (vti vocat) Epiſtolarum ſuarum, Epiſtola LVI. *Ad Carolum Malinæum, Ærarij Principum Præſidem, illam non dubitauerit appellare*

lare Imaginem Viri magni, probi, eruditi. Et ſanè non occurret fortè diligenter indagantibus, qui cum Pomponio Attico, præter vnum Pinellum, componi poſſit. ambo nobiles, ambo Litterati, ambo magnis amicitijs florentes, ambo intra priuatam fortunam ſteterunt. Illam tu recudas oportet, quando exemplaria prope omnia diuendita ſunt: & multa mihi fuerunt adnotata tuo iuſſu, de Io. Vincentio, clarorum hominum teſtimonia, quæ ad Poſteritatem, tranſmitti, vno veluti faſciculo comprehenſa, publicè intereſt priuatimque. ſed ad rem proprius accedamus. Paulus Manutius in Epiſtolas M. Tullij familiares Lib. V. *Epiſt.* XX. *hæc tradidit in Scholijs*; Sic omnes, quos ego viderim ſcripti Libri, tribus exceptis, duobus Marci Antonij Maffei, tertio quem vir doctiſſimus, idemque omnium humaniſſimus Io. Vincentius Pinellus, emptum ex Leonici Thomæi Bibliotheca, mihi dono dedit. *Petrus Victorius Lib.* XXVI. *Variar. Cap.* XVI. Ioannes Vincentius Pinellus, vir quamuis merito ab omnibus aliqua laude dignis, plurimum laudatus ob multas & magnas animi ſui dotes, numquam tamen ſatis

lau-

Digitized by Google

laudatus, ſignificauit mihi Epiſtola quadam ſua *&c.* legiſſe tres fuiſſe Bacidas. *Idem Lib.* XXIX. *Cap.* III. *cum de Apalis Ouis diſputaſſet, ſubdit*; cuius totius ſententiæ eſt Ioannes Vincentius Pinellus, qui nos huius eruditæ diligentiſque animaduerſionis admonuit, vt amicus meus ſummus, & laudis meæ vndique ſtudioſus. *Thomas etiam Aldobrandinus Clementis* VIII. *frater; in Octauum Librum Diogenis Laertij. Ann. num.* I. *ita ſcribit*, ego mercatorem fuiſſe conijcio ex Libello quodam manuſcripto, quem miſit ad me Ioannes Vincentius Pinellus iuuenis nobiliſſimus & doctiſſimus. *Octauianus etiam Ferrarius, in Libello accuratiſſimo de Origine Romana, Pag.* XCII. *hæc honorificè perſcripſit*, argumento ſunt inciſa in antiquo lapide verba, quorum copiam Ioannes Vincentius Pinellus vir humaniſſimus, idemque longè doctiſſimus, mihi non ita pridem fecit. *Gulielmus quoque Canterus Nouarum Lectionum Lib.* III. *Cap.* V. *præclarum hoc Encomium eidem adſcripſit*; vtramque hanc doctiſſimi viri Emendationem nobiſcum nuper communicauit vir humaniſſimus iuxta ac doctiſſimus Ioannes

Vin-

Vincentius Pinellus Patricius Genuenſis, idemque omnium eruditionis ingenuę candidatorum amicus integerrimus. *Omitto quæ Philippus Pigafetta veſtras, Commentario de Seſtertijs antiquis, Italice conſignauit; quia ea ipſa Pinellus minus probauit, quod te etiam non latuit. Inſignia vero ſunt quæ de Gente vniuerſa recenſet Thomas Coſtus ſcriptor, ſeu potius Interpolator Vitæ Innocentij* IV. *in Epiſtola nuncupatoria ad Coſmum Ducem Acheruntinum, Ioannis Vincentij fratris filium. Et hæc quidem typis impreſſa ad meas manus peruenerunt, quæ tecum communicare par fuit, vt ſeriem aliquando, & lucem a diſerto calamo tuo accipiant: inedita aliquot & e ſcrinijs amicorum nactus, tum carmine tum, proſa, huius loci facio, vt penes te ſint. Segetus autem cuius carmina mox videbis, & olim tibi probè cognitus, ille eſt, qui Pinelli contubernalis fuit, quique maximè approbante Ioanne Franciſco Muſſato, cœperat interpretem agere Orationum Themiſtij, quas Io. Vincentius noſter, manuſcriptas in vetere Codice apud ſe habebat, & illas quidem plures, quiam non ita nuper Hieronymus Donzellinus latinè vertiſſet.*

THO-

THOMÆ SEGETI

DE LIBRO PAVLLI GVALDI, QVO INCOMPARABILIS VIRI IOANNIS VINCENTII PINELLI VITAM DESCRIPSIT.

Promeritus ſtudijs ſexcenta in ſæcula Famam,
Quam pœne Famam perdidit Modeſtia
Pinellus, monumenta orbi dum pernegat, acris
Et cerei præclara ad omnia ingeni;
Gloriolæ contemptori ſuccurrit amico,
Docto, diſerto, florido Gualdus libro.
Hic facit, vt lethe excuſſa, æternumq; ſuperſtes
Volitet per ora docta Pinellus virum.
Quid tibi profuerit pietas hæc Gualde requiris?
Et tu per ora docta vectaris virum.

IO. VINCENTII PINELLI

EPITAPHIVM.

Non hic qui placida compoſtus pace quieſcit
Promeritus quamuis, carmina longa feret.
Pinellum dixiſſe ſat eſto. Cetera dicent
Celta, Italus, Sueuus, Belga, Britanus, Iber.

PAV-

PAVLI AICARDI

EPITAPHIVM.

Ne foret in terris vnus, qui cuncta teneret,
Aicardum in medio tramite Mors rapuit.
Inuida Mors nihil egiſti tamen. Omnia ſcire
Non licuit viuo, poſt tua tela licet.

COSMI PINELLI

IO. VINCENTII FRATRIS FIL. DVCIS ACHERVNTINI EPITAPHIVM.

Qui patrui Coſmus mentemq; atq; ora ferebat
Vrbe illa (heu ?) cecidit, qua cecidit patruus.
Iudice me, haud caſu hoc factum, molita videntur
Fata, vt tam iunctos iungeret & Tumulus.

ALIVD.

Dum patruo molem meditaris Coſme ſepulchri,
Præpropera morti victima immiti cadis.
At patrui virtus, Pietas meruit tua, vt eſſet
Honore mactus ille, tu ſolatio.

Thomæ Segeti, Britanni.

D.

Digitized by Google

D. O. M.

ET MEMORIÆ ÆTERNÆ.

Illuſtriſſimi Vincentij Pinelli,
Principum Stirpe Oriundi,
Ita Ingenio Dotati, & Ita Laboribus Dediti,
Vt Ab Ipſius Ingenio Scientiæ Prætium Cæperint,
A Laboribus Vero Ipſe Augumentum;
Hæ Detrimentum.
Nam Cũ Pene Singula Ad Calculum Reuocaret:
Renum Calculo Victus Eſt;
At Dum Vincitur, Vicit Perpetuum
Sui Nominis Monumentum.
Iure Ergo Merito Sit Tibi
Vincenti Corona

Ioannes Bourgeois, Tornacenſis.

Vale Vir Reuerendiſſime & me numera inter fidos addictoſque tibi clientes. Patauij. Anno MDCXIX.

L. P.

L. P. ANDREÆ CHIOCCO MEDICO, CLARISSIMO VIRO.

Epiſt. XXIII.

QVæris ex me Vir Cl. quid contineat antiqua Lapidea tabella, quæ iſthic in Muſæo Calceolariano adſeruatur, cuiuſque tu ad me exemplum miſiſti, illa profectò Ægyptij cuiuſdam ſcalptoris figmentum eſt, vt quæ & litteras exprimentes rationes myſteriorum illius Gentis proferat, atque ipſa adeò Sacra (vt ipſi vocabant) ſimulachra nobis exhibeat. Litteræ ſunt illæ, tum quæ quattuor inferioribus ſpacijs tabellæ ipſius continentur, tum quæ in ſuperiori area intermicant, mirabiles planè, & ipſamet ignoratione ſatis commendatæ; Auiculæ enim, ſecuriculæ, globuli, flagella, Dracunculi, & alia non pauca ipſa quidem per ſe in oculos nobis incurrunt, at quem indè ſenſum nos elicere valeamus, nemo adhuc eſt, qui ſciat. Am-

mianus certè Marcellinus Lib. XVII. *Hiſtoriarum ex Hermapione, vt vt præiuerit explicatione aliquot verſuum vnius ex Obeliſcis, ſæculo huic noſtro ſolerti ſatis, & erudito, nemo tamen ad ſolidam huius diſquiſitionis gloriam adſpirare (quod ego quidem ſciam) auſus eſt. Ad ſimulachra quod attinet, dixi ego ſatis aliàs, cum explicarem imagines miras Menſæ Iſiacæ, quæ fuit incomparabilis Viri P. Bembi Cardinalis. at in tui gratiam, etiam nunc è magna ſatis meſſe colligam deciduum aliquod ſpicum, quod tu pro tua humanitate, & pro ea, qua me proſequeris beneuolentia, forſan recondes in horreum politiſſimæ tuæ Bibliothecæ. Porrò hoc agamus. Ægyptij ſanè, vt contigerunt illis cœli Vis, & Nili ingenium planè à reliquis terrarum tractibus diſcrepantia, ita in pleriſque omnibus (inquit Herodotus) à ceteris mortalibus, ſeſe abiunxerunt. Hoc in Sacris liquidò planè compertum eſt. nihil enim ita abſonum in fingendo vſpiam fuit, quod non æquarent, vel etiam exſuperarent monſtroſæ imagines, quibus ex antiquitate reliquis pepercit Tempus edax rerum. Nota ſunt ex carmine Virgiliano, Omnigenum Deum monſtra. & Gildas ſapiens,*

vt

vt Patriæ ſuæ Idolomaniam exagitaret, nihil potuit excogitare, quod ad illam exprimendam pertingeret, præter Ægyptiaca deliramenta; Inquit enim: Igitur omittens priſcos illos, communeſq; cum omnibus gentibus errores quibus antè aduentum Chriſti in carne, omne hominum genus obligabatur adſtrictum; nec enumerans Patriæ portenta ipſa diabolica penè nummero Ægyptiaca vincentia, quorum nonnulla lineamentis adhuc deformibus intrà vel extrà deſerta mœnia ſolito more rigentia toruis vultibus intuemur. *hæc ille. Georgius etiam Piſides huc reſpectans, totum ſalum horrendæ impietatis Ægyptios perbibiſſe abundè teſtatus eſt. Abſidem Tabellæ complectuntur ferè totam Alæ Accipitris, quas fortè in rotundo illo patore interſtinguit Stella Sothis, vt non ſemel in Menſa Iſiaca; ambientibus, & dependentibus anguibus binis. Fuit autem Sothis Stella, quam Canis aſtrum græci vocant (inquit Porphyrius) creditaque eſt Ægyptÿs* αρχηΐτȣς, *eademque initium apud ipſos mundanæ Geneſeos. Accipiter verò Dei, & Solis ſymbolum eſt; tradente Clemente Alexandrino Lib. V. Strom.* Πυρώδης γὰρ, καὶ ἀνα-

ρετικός: *Angues & ipſos diuinitatis aliqua portione reſperſos arbitrata eſt Antiquitas: & nos olim ad faſtidium oſtendimus. nota ſunt illa Perſij Satira* 1.

Pinge duos angues: Pueri, ſacer eſt locus, extrà Meijte ——

Ægyptij ipſi adeo magnifecerant hanc notam impietatis, vt & Nummos Principales hac imagine conſignarent. eſt apud me æreus M. Antonini.

Quod ſi Stella in illo veluti Diſco non comparet, ſed nuda tantum planities, dicemus eſſe planam illam rotunditatem, quam in modum

dum ſpeculi, vel augmentum Lunæ ſuper Iſidis frontem Appuleius Lib. I I. *adnotauit. Reliquæ ſunt icones Sacræ, quarum altera ſedens Oſiridis videtur, ſtans altera Iſidis. Oſiris fuit Rex apud Ægyptios, Iſis Regina, vt ſcribit Iulius Firmicus & ante Firmicum Diodorus, quos præterea myſticis rationibus & Solem, & Fruges, & Lunam, & Terram eſſe voluerunt. Horum cultus totam Ægyptum, regiones finitimas, & vniuerſum ferè orbem incredibili ſuperſtitione peruaſerat. Oſiridi caput tegit Perſeæ arboris Pomum (vt ego quidem exiſtimo) ea ſpecie conformatũ, illiſque parergis exornatum, quæ in Menſæ Iſiacæ prima ſectione occurrunt ſpectantibus. E mento quod propendet diximus alibi videri Serpentis caudam, neque ſanè pænitet coniecturæ, quam tamen qui firmem non habeo, adeò tenebræ Cymmerijs, craſſiores hæc deliria obſepſerunt. Vnica eſt apud me Gemma ſignatoria vetus illa ſanè, quæ ad hæc alludit. Eſt autem Sarda,*

Sceptrum Sacrũ apprehendit ambabus manibus Oſiris, vt & dextrà Iſis, quæ ponè ſequitur, ornabatur autem Sceptrum Vpupæ capite, vt docet Horapollon Lib. I. Ὅθεν καὶ τῶν θείων σκήπτρων κουκου-φα προτίμησις ἐστι ; *id quare fieret, latè nos in cõmentario Menſæ, quã diximus. Sella planè Ægyptiaca eſt, tota ſolida, illis conformata, quas nobis exhibent huius generis antiqua monumẽta. Iſis eminente mamma, & ea quidem vnica, niſi nos Pictor fefellerit, pedibus penè concretis, ſiniſtræ manus digitulo inſertam Crucem anſatam geſtat. Et huiuſmodi crucis ſpecimen, & nos olim ex antiqui lapidis cælatura deprompſimus, & Ioan. Georgius Herwartus, in figuris obeliſcorum, qui Romæ*

extant, repræſentandum curauit. Et anſam eiuſdem Crucis fruſtrà abrumpere conatus eſt Iuſtus Lipſius Vir Clar. Caput Iſidis ornat ſacer Tutulus, non integer tamen, ſed detritus, vi (vt videtur) & iniuria vetuſtatis. Mamma eminens, ſi Iſis nihil aliud eſt, quam Terra, vt placet Macrobio, id ſignificat, ſufficere eam cunctis animantibus victum. Pedes eiuſdem, quos Pictor non ſatis videtur aſſecutus, illuſtrantur hiſce verbis Heliodori Lib. III. *Æthiopicorum* Τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν Αἰγύπτιοι τὼ πόδε ζευγνῦντες, καὶ ὥσπερ ἑνῶντες ἱστᾶσιν; *qui hæc etiam confirmat Homericis verſibus. Et hæc ſunt Vir Cl., quæ ſuppeditauerunt tenues copiolæ Bibliothecæ noſtræ, & id quidem pauculis horis propè furtiuis. Ego maiora, & quæ te minus dedecerent, maluiſſem; at tu qualiacumque æqui bonique conſules, vti ab amico profecta, qui hanc ſcriptiunculam apud ſeram poſteritatem cupit extare, veluti Teſſeram mutuæ inter nos, & perennis caritatis. Vale, & Excellentiſſimum Cerutum præclarum, & optimum Muſæi Calceolariani Deſcriptorem, atque Interpretem meis verbis plurimum ſaluere iubeas. Patauij Dominica Paſſionis, Nonis April.* M DC XX.

L. P. SCIPIONI COBELLVTIO CARD. SANCTÆ SVSANNÆ BIBLIOTHEC. APOST. PRÆFECTO.

Epiſt. XXIV.

Hortaris Tu me Vir Illuſtriſſime, vt ad ſacras Antiquitates conuertam ſtylum meminerimque illorum, qui magna cum laude nominis ſui hanc Eruditionis partem attigerunt. Ego verò pareo lubens, & exhibeo tibi ſpecimen in hac Epiſtola, quod tibi probari Viro eruditiſſimo cupiam. Caſſiodorus Senator ille, non magis Regius, quam Litterarius, in Libro de diuinis Lectionibus, de Origene loquens hæc habet, Qua propter in operibus eiuſdem Origenis, quantum tranſiens inuenire præualui, loca, quæ contra regulas patrum dicta ſunt, hæreſim diſputatione ſignaui. *ita habet poſtrema etiam Editio vbi in margine Libri annotauit Editor,* Achreſimi repudiatione *al.* Achreſimi diſputatione. *vtro modo legamus ſunt mera monſtra*

ver-

verborum, nata ex ignoratione Notarum, quibus ſtudioſi, Auctorum loca ſignabant. habet illas Iſidorus Lib. I. *Originum, Cap.* XX. *vbi inter ceteras extat hæc,*

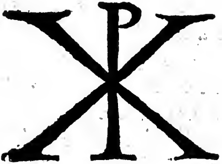

χρίσιμον. hæc ſola ex voluntate vniuſcuiuſq; ad aliud notandum ponitur. *Repono igitur apud Caſſiodorum,* loca quæ contra regulas Patrum dicta ſunt Chriſimi diſpunctione ſignaui. *verũ hæc nota apud noſtros religioſa olim fuit & ſacroſancta; vt quæ contineret duas priores litteras nomini Dominici. vidimus illã in veteribus Nummis, in Titulis Monumentorum; in vetere Lucerna fictili, quæ extat apud me, cuius typum exhibuit clariſſimus Philoſophus Fortunius Licetus in Libro de Lucernis. Auctorem faciunt Conſtantinum Auguſtum, neque ſanè improbo: & opinor tranſtuliſſe eum ex veteri vſu ad hunc pium, & ſacrum.*

ſacrum. ipſe ſanè apparet galeatus in vetere Nummo, haſtatus & clypeatus: cum Inſcriptione CONSTANTINVS AVG. in galea vero conſpicitur hæc nota; vt & in Labaro alterius Nummi. At in pleriſque Regum, Ptolomeorum æreis numiſmatibus non ſemel extat: vt ego vidi apud Lælium Paſchalinum iſthic: eſto. quid tum? an non potuit Conſtantinus ex promiſcuo Monetariorum vſu eximere hanc notam, cum infamiam abrogauerit ſupplicio Crucis? in Monetis ante Chriſtum percuſſis potuit ſignificare compendiaria ratione Nomen alicuius qui Monetam curaret, exempli gratia Chriſtodori, Chryſaori, Chremetis, Chryſantij, Chryſippi. poſt Conſtantinum, ſolum nomen Domini Saluatoris: de quo Iulianus in Miſopogone, & Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptores. num quæſo nouitium eſt, multa in ſupellectilem Chriſtianitatis vt ita dicam fuiſſe inuecta, quæ alias profanitatem ſuboluerant? Crux ipſa, quæ nunc exornat imperantium frontes, fuit olim ignominiæ theca, & ſeruilium ſuppliciorum periodus & epitome. hæc ideo pluribus Vir Illuſtriſſime quia memini, cum iſthic eſſem, audire me Virum totius Antiquitatis bene peritum, qui in dubium

bium

bium reuocaret, fretus hac compendiaria nota, quæ cernitur in antiquiſſimis Nomiſmatibus, quod de Conſtantiniana

omnes noſtri promiſcue tradunt. Collaribus fugitiuorum eamdem imprimi conſueuiſſe monſtrauimus olim in noſtro Commentario de Miniſterijs Seruorum. diuertit illa deinceps ad figuram rectam Crucis, ab illa vetere decuſſata, in hanc formam

vt Nummi veteres præſeferunt. Neque verò Crux ipſa non fuit in cultu ab ipſo etiam æuo

Digitized by Google

Conſtantiniano. præfert ipſam clariſſime Nummulus æreus meus, in fronte Aræ data opera ſculptam, adſtante duplici Victoria, & Clypeo Aræ ſuperpoſito. eſt autem Ara, Columellæ ſpecie rotunda. Crux vero exciſa non inciſa, in fronte vt dixi, vbi Serta & Lemniſci Aram rediminunt more antiquorum. Hæc ſunt Vir Illuſtriſſime exordia veluti quædam eorum, quæ ego olim tumultuariè annotaui ad res ſacras pertinentia. hæc tibi exhiberi par fuit, vt eo tandem reciderent, vnde te monente & adhortante manarant, Patauij. Kal. Ianuar. MDCXXII.

L. P. ALOYSIO LOLLINO

EPISCOPO BELLVNENSI VIRO ILLVSTRISS. ET REVERENDISSIMO.

Epiſt. XXV.

NEæræ memoria apud Rhamnuſios, de qua tibi ſcripſeram præteritis diebus, in marmore huiuſmodi eſt. Mulier ſuperne ſedet ambitioſe ſtolata. brachium dextrum exerit e tunica, cubito tenus, eodemque erecto,

Digitized by Google

cto, manuque admota velum diducit a facie eo ſchemate, quo Pudicitia ſolet in veteribus Nummis Auguſtarum. idemque velum deſcendit a gena, collo, & humero dextris tranſuerſum ante pectus ad latus ſiniſtrum, defluens vndulatum ad vſque pedes imos. manus eiuſdem læua innititur puluillo, tereti collumellæ impoſito. pedem dextrum excipit ſuppedaneum, quod Etruſci immutatis pauliſper vocis elementis vocant Soppidiano. *Neæra ipſa facie eſt ſatis liberali. marmor oblongum, quadratum & fornicatum in ſummo. ſub pedibus mulieris in Corona Laurea, vt videtur, hæc ſunt inciſa.*

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
ΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΤΗΝΕΜΕΣΕΙ
ΡΑΜΝΟΥΝΤΟΘΕΝ ΝΕΑΙΡΑ
ΑΘΗΝΑΙΑΧΑΡΙΤΟΒΛΕΦΑ
ΡΟΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

Quæ neſcio quis latine ſic vertit.

Ob Libertatem.
in gratiarum actionem Nemeſi
Rhamnuſiæ Neaera
Athenienſis pulchri-palpe-
bra ſacrum erexit

Et

Digitized by Google

Et vero Neara etiam apud Virgilium formoſa mulieris nomen eſt, Ecl. III.

—— ipſe Neæram
Dum fouet ——

noſtra forte illi compar fuit, quam Theleſillæ nomine celebrauit Martialis Lib. VI. LXXI.

Vrit & excruciat dominum Theleſilla priorem
Vendidit ancillam, nunc redimit dominam.

ubi dominus ancillam quæ corpore placuerat videtur in Libertatem aſſeruiſſe, vt dominam haberet. Ipſa etiam profecto Nemeſis ad Amatores maximè pertinuit, vt inquit Pauſanias in Atticis: & Rhamnuſia virgo *nota eſt Catulli carminibus. Athenienſis igitur hæc noſtra Nemeſi, quæ Rhamnunte colebatur, memoriam ſacrauit, ob libertatem adeptam, extortamque domino amatori, ſuperbo forte & impotenti. & hoc quidem meum ſomnium eſto de Neæra. tu*

--- interpres diuum, qui numina Phœbi
Qui Tripodas, Clarij Lauros, qui ſidera ſentis,
Et volucrum linguas & præpetis omina pennæ

Fare age *num merum ſomnium ſit. Nemeſis ipſius ſimulacrum expreſſit viriculo, recentis æui decus Apelleſque Albertus Durerus, ſeruata fere Pauſaniæ deſcriptione, quod quidem*

vul-

vulgus Pictorum, pudendo errore, Famam vocat. Rotam Nemeſi tribuit Ammianus Marcellinus extremo Lib. XIV. *& Poetarum non nemo. Ornaruntque ipſam hoc ſymbolo Amaſtriani, & Tyanei, vt præſeferunt veteres eorundem Nummi, qui apud me ſunt Aurelij Cæſaris, & Fauſtinæ Auguſtæ. Quod autem ad cognomen attinet Neæræ ipſius, quam nos vocaremus* di ciglia gratioſe, *notanda ſunt quæ refert Athenæus Lib.* XIII. *Demetrium Phalereum Lampeto amicam ſuam hoc nomine appellaſſe, cum antea, vti ſcribit Diyllus, Charitoblepharos vocaretur. quod cognominis Adagiorum conſarcinatores neſcioquam recte, ex eodem Athenæo, ad ipſum Demetrium tranſtulerunt, in Adagio* Geometriam exercere in Cilio. *citauiſſent aptius Diogenem Laertium Libro* V. *& Heſychium Illuſtrium. Hæc omnia vt tu Pontificum eruditiſsime tuo ſuffragio comprobes mihi in votis eſt. id ſi fiet Cœlum digito attingam, non tantum vertice. Patauij. M DC XXIII.*

L. P.

L. P. GABRIELI CAPRÆ

COMITI, ET CANONICO PATAVINO, VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XXVI.

QVod res patrias amas Vir nobiliſſime Ciuicam Coronam mereris, quod Eruditionem raro exemplo magni facis Lauream tibi adaptat vniuerſus Litteratorum cœtus. & vero Patria tua Vicetia eo loco eſt inter Italicas vrbes, vt non quouis calamo contenta eſſe poſſit. eius mihi Origines collectum ire, te quidem monente, conſilium olim fuit, quarum hac Epiſtola guſtum nunc delibo ſub auſpicijs multo ampliſſimi nominis tui. Qui eam fundauerint an Galli, an Troiani ambiguum eſt. Iuſtinus Libro XX. *ex Pompeio Trogo Gallos conditores adſcribit. alij Troianos aut Venetos, de quibus accuratiſſimus Philippus Cluuerius Italiæ antiquæ Lib.* I. *Cap.* XVII. *& Introductionis Geographicæ Lib.* III. *Cap.* XXIV. *vtramque ſententiam amplexatus eſt Marcus Antonius Sabellicus*

licus inſignis ille Rhetor Hiſtoricus, & Poeta, in Cratere Vicentino; qui poſt Euganeos recenſitos ita inſit.

Tempore iam ex illo facies mutata locorum
Caſtella in tumulis, altiſque in montibus arces
Argolicæ poſuere manus, Vicentia nondum
Pulchra fuit (namque incerta it fama per aures)
Non inſignis erat, ſed erat ſine nomine tellus.
Inde adeo multis ſe ſe voluentibus annis
Poſt Aſiæ excidium, conſumptaque Pergama flámis
Antenor patria profugus, per tela per hoſtes
Erutus: Hadriacis victor conſedit in oris.
Tum Veneti comites rerum, fortiſquè futuræ
Troica ſigna ducis melioraque fata ſecuti
Euganeum bello victum pepulere vetuſtis
Sedibus, & victæ dant iura, & nomina terræ.
Nec Venetis poſt longa quies, ſed Gallia crebris
Motibus infamis, Alpes penituſque repoſtas
Aſpernata niues; ſubitis effuſa procellis
Incautas euertit opes, atque ocia fregit.
Illa ferox bello, rebuſque elata ſecundis
Non prius abſtinuit, victriciaque exuit arma,
Finibus inſeſſis, quam prædæ in parte recepta eſt.
Hic vero incertum Veneti noua moenia priſci,
An Venetis mixti multo poſt tempore Galli
Fundarint auibus lætis atque omine læto.
Felices animæ quamuis odioſa vetuſtas
Nomina veſtra tegat, ſemper mirabitur orbis
Formoſam longe formoſis moénibus vrbem
Quam veſtræ ſtatuere manus---

De nomine quæ traduntur, a Vicanis & centum Vicis, dubio procul inania ſunt. ſiue enim Galli, ſiue poſuerint illam Veneti, num credemus hos ipſos Latine locutos? minime vero. paria ſunt quæ de Vinto neſcio quo & Cane fabulantur, indigna prorſus, quæ doctas paginas obſideant diu. Ego ſanè ſi Vicetes aliquis, in tota ditione Antiquitatis numeraretur, illi ipſi adſcriberem vrbis nomenclaturam. neque ſanè ab hac inflexione abeunt Nicetes, Alethes, Aceſtes, & Atheſtes. quorum etiam aliqui oppidis a ſe conditis nomina propria tranſcripſerunt. VICETIAM diſcretè nominant quotquot ego viderim antiqua monumenta, lapidea, æreaue, quibus accedunt & Græci aliquot Scriptores. At quod tu VICENTIAM probas ego profecto non improbo. adſtipulantur enim Iuſtus Lipſius & Philippus Cluuerius. imo & Sabellicus ipſe non ſemel. & præcipue hoc carmine

— Sed quando ingens victoria fluxit
Rite meis votis Bacchumque his vincere terris
Contigit: inde loco maneat Vicentia nomen.

Cetera, quæ ad Religiones, ad Magiſtratus, ad Viros celebres pertinent, alterius loci ſunt, maiore cura dicenda. Hic Vicentini Crate-

ris

ris (vti quidem inſcrtpſit Sabellicus, quemque ego tibi indicaui) ratio aperienda eſt. aperiet autem ipſe, qui Litteris conſignauit maiorum veſtrorum Munificentiam, Sabellicus, Lib. VII. *Exemplor. hiſce verbis,* audiuit Vicetina Ciuitas ex Rhetoribus noſtræ ætatis Sabellicum obſcuri adhuc nominis peregre tranſeuntem. ceterum diſcendi facultatem in eo admirrata, argentea patera magni ponderis, & quod plus fuit Ciuitate donauit. *Et hanc Pateram in carmine Craterem maluit appellare veluti & alterum non minus nobilem Antonius Querengus tuus, qui Romani carminis maieſtatem & venuſtatem rara mixtura temperauit. tu interim vale vir nobiliſſime, & Pignorium tuum multis tibi nominibus obſtrictum, amare perge. Domi. Kal. Iulij, in quas incidit olim Coronatio Romana Henrici* VII. *Caſaris, Comitis Lucemburgenſis, qui Monarchiæ præclarus artifex, in medio rerum gerendarum curſu haud multo poſt deficiens, Italiam & Venetiam noſtram impacatas reliquit, anno ætatis vno & quinquageſimo, vt loquitur Muſſatus noſtras. Iterum vale. MDCXXIII.*

L. P. MARCO ANTONIO ROMITO

I. CONSVLTO POLITISSIMO.

Epiſt. XXVII.

S*Tationes deſignatas iter agentibus, militibus, & tabellarijs, in iuris veſtri Auctoribus Manſiones appellari, & tu obſeruaſti Amice; & alij non pauci. Arcadius enim Chariſius in L. vlt. ff. de muneribus, & honor. hæc habet;* hi quoque qui cuſtodes ædium; vt archeotæ, vel logographi, vel tabularij, vel xenoparochi (vt in quibuſdam Ciuitatibus) vel Limenarchæ, vel curatores ad extruenda vel reficienda ædificia publica, ſiue palatia, ſiue naualia, vel MANSIONES deſtinantur *&c. Diuus etiam Ambroſius in Pſalm. CXVIII. de Milite loquens:* ſi alio ambulauerit itinere, annonam non accipit, MANSIONEM paratam non inuenit: *in Itinerario, quod vocant Hieroſolymitanum, a P. Pitoeo I. C. antiquis æquando, publici iuris facto, Mutationes & MANSIONES paſſim leguntur:*

&

& quandoque etiam apud Antoninum. imò & Maroſticæ agri veſtri oppido, in veteri marmore in æde D. Floriani hæc legi audio.

MARTINA CHARA CONIVX QVAE
VENIT DE GALLIA PER MANSIONES
L. VT COMMEMORARET MEMORI
AM MARITI SVI
BENE QVIESCAS DVLCISSIME
MI MARITE

vbi raro exemplo mulier, longinquis ex oris proficiſcens, marito defuncto religioſa officia humanitatis & memoriæ cernitur exhibuiſſe. num autem hæc fuerit Chriſtiana ego non auſim definire. illa faciunt vt affirmem; veniſſe de Gallia, VT COMMEMORARET MEMORIAM MARITI SVI. celebris enim eſt, & perantiqua apud nos deſignatio Parentaliorum his verbis, COMMEMORATIO OMNIVM FIDELIVM DEFVNCTORVM; apud Vſuardum in Martyrologio, & in Romano præſertim. Manſio preterea habitationem ſignauit; vt apud Appuleium Lib. VIII. *Metamorphos. notante Helmenorſthio*, hac quoque deteſtabili

deſerta manſione. *Et hinc factum eſt, vt inſcriptionem epiſtolarum obſignatarum Manſionem vulgo appellemus, quod indicet vbi quiſque maneat. In ſacris etiam Libris extant hæ notiones huius vocis. Numeri Cap.* XXXIII. hæ ſunt Manſiones filiorum Iſrael. *& paulo infra,* iuxta caſtrorum loca, quæ Domini iuſſione mutabant. *en MVTATIONES & MANSIONES, quas in Itinerario Hieroſolymitano ſuperius notauimus. Et hæc videntur fuiſſe ſignata caſtra penes Alcimum Auitum Lib. V.*

Ergo vbi ſignatis ſederunt milia caſtris
Armatuſque pedes vulgus vallauit inerme.

Quod autem CHRISTVS Dominus Ioannis XIV. *dicat,* in domo Patris mei manſiones multæ ſunt, *id vero ad Conclauia, & Diætas domus referri debere nemo non videt. Tu interim recte vale, cum tuis omnibus. Patauij MDCXXIII.*

L. P.

Digitized by Google

L. P. NICOLAO CRASSO IVNIORI I. CONSVLTO VIRO CLARISSIMO.

Epiſt. XXVIII.

HVmana hominis pars, quæ ab humo nomen ſortita in humum quotidie redit, exercuit ingenia Eruditorum ſæculi noſtri. & quidem ab his multa ſunt dicta, multa enarrata, quæ facem præferunt denſis tenebris Antiquitatis. multa vero adhuc reſtare annotanda & illuſtranda noſti tu Vir Clariſſime, qui nobiles Græciæ Inſulas, Cretam, Corcyram, Zacynthum, Cephalleniam non dicis cauſa, vt plerique omnes faciunt, perluſtraſti; ſed gentium mores, inſtituta, legeſque, Fiſci Patronus & Patris tui, Regni Cretæ magni Cancellarij, Comes, accuratè obſeruaſti, vetuſtique æui reliquias acri cura eruiſti, concinnaſti, & digeſſiſti; inſtructus magna peritia omnigenæ Hiſtoriæ, & Humaniorum omnium Litterarum. mihi ſanè (vt hoc argumentum a puero vſque, delectu aliquo ſum proſecutus) Iuſtini

Digitized by Google

aliquot verba ſcrupulum ſemper iniecerunt, vt doctos viros conſulerem quæ illis eſſet mens, quouemodo caperent non ignobilis Hiſtorici verba. ſcribit enim Lib. XIX. dum hæc aguntur, legati a Dario Perſarum Rege Carthaginem venerunt, afferentes edictum, quo Pœni humanas hoſtias immolare, & canina veſci prohibebantur, mortuorumque corpora cremare potius, quam terra obruere a Rege iubebantur. *&c. Scio Ioannem Kirchmannum Lib.* I. *de funer. Romanor. Cap.* II. *verborum collocationem tranſpoſuiſſe, repoſuiſſeque apud Iuſtinum,* mortuorumque corpora terra obruere potius, quam cremare a Rege iubebantur. *verum cum ego abſtineam ab hac metamorphoſi, perpendo tamen Herodoti verba, qui Lib.* III. *narrans Cambyſen iuſſiſſe, vt Amaſidis cadauer cremaretur, adiecit impiè feciſſe. Perſas enim Deum Ignem eſſe arbitrari, ideoque nefas eſſe Deo depaſci cadauere hominis. quamobrem Ignem inquinare arbitrati ſunt illi ipſo morte acerbius, vt inquit neſcioquis apud Suidam in voce* αὐθι *deque hoc Ignis cultu apud Perſas non eſt quod dubitemus, quando etiam ipſe Cteſias, in excerptis Perſicis, & Clitarchus*

apud

apud Diogenem Laertium id teſtati ſint. Itaque in eam ſententiam impellor, vt exiſtimem Darium hoc iuſſiſſe in odium Magorum, quos ferè ad internecionem ceciderat. (hunc enim illum eundem eſſe arbitror), qui etiam Feſtum Mago-phoniæ inſtituerit, cuius meminerunt Herodotus & Cteſias. Magorum autem inſtitutum fuit Ignis veneratio, vti notat Maximus Tyrius, & e recentioribus Dalechampius apud Athenæum, Sirmondus ad Sidonium, & Otho Heurnius in Indico Cap. XXVIII. *neque ſanè Perſa non fuit & Cambyſes, qui vt vidimus cadauer Igni obiecit depaſcendum. Vel etiam (ſi tibi Amice non improbabitur) leni manu emendo Iuſtinum, vt videlicet ſcripſerit;* dum hæc aguntur, legati a Dario Perſarum Rege Carthaginem venerunt, afferentes edictum, quo Pœni humanas hoſtias immolare, & canina veſci prohibebantur, mortuorumque corpora cremare, quæ terra obruere a Rege iubebantur. *hic nullam traiectionem verborum vides, imo percommodum ſenſum. At obnuntiantibus omnibus, quotquot ego viderim, Exemplaribus, religio mihi eſt aliquid in Iuſtino mutare. Quo circa vulgatam lectionem ſollicitandam non puto. tum quia*

Perſa

Perſæ corpora terra non obruebant, vt fusè explicat ex Agathiæ Lib. II. *Henrnius loco citato; tum quia Rex, tactus forte odio Magorum, Cambyſis etiam exemplo & alterius cuiuſpiam vt vidimus penes Cteſiam, Pœnis exteris hominibus aliquid voluit indulgere. Hæc ſunt ornatiſſime Craſſe mea Criteria. tu Ariſtarchum agas oro; probeſque vel improbes prout animo tuo ſederit. Vale, & Romito noſtro elegantiſſimo dic a me multam ſalutem. Patauij. M DC X X I V.*

L. P. NICOLAO FABRICIO PEIRESCHIO, REGIO AQVIS-SEXTIIS SENATORI VIRO NOBILISSIMO ET ERVDITISSIMO.

Epiſt. XXIX.

S*Omniorum quæstio* magnus ſermonum campus, magna diſputandi materia eſt, *inquit noſtras & veſtras Petrarca, Vir ornatiſſime. fuit hæc area, in qua decertarunt ſummorum virorum Ingenia, imo potius pelagus,*

gus, vbi Natura, Doctrina & Superſtitio diductis ac diſtentis velis decurrerunt. Euentorum autem inſignium & prædicatorum veluti ſine numero pene eſt numerus, ita inſignem hanc, cui deſcribendæ calamum aptaui, Epiſtolam, Viri ſuo æuo magni, apponere viſum eſt, editam quidem alias, ſed deſcriptam etiam nobis ex Codice manuſcripto in membranis qui fuit portio Bibliothecæ Pinellianæ, quam tu & ego florentem olim vidimus, & magnas pleraſque prouocantem copia & raritate Librorum.

MARSILIVS FICINVS FLORENTINVS BERNARDO BEMBO DOCTORI ET EQVITI, VENETORVM ORATORI CLARISSIMO. S. D.

Salue ſemper amice cœleſtis atque diuine. ceteros quidem amicos partim mihi ſors quædam obtulit, partem propria dedit electio. Bernardum vero Bembum mecum ab initio coniunxit cœlum. diuina deinde Prouidentia mirabiliter confirmauit. cœlum inquam, propterea quod eodem anno, eademque die, ſub eodem ſidere nati ſumus. diuinam præterea Prouidentiam nos inui-

cem

cem deuinxiſſe ex eo potiſſimum aſſero, quod eo anno, quo primum Orator Florentiam acceſſiſti, quarto fere ante acceſſum menſe, mihi grauiter ægrotanti, ſtatim poſt votum quoddam pro ſalute Deo diuæque Mariæ ſuppliciter inſtitutum, viſus es, certè tum primum nobis notus in ſomnis, ante prorſus incognitus, vitam proſperamque valitudinem polliceri. expergefactus penè ſanus breui prorſus conualui. Quinto poſt menſe, qua die voto penitus ſatisfeci, eademque hora, noſtrum ſponte primum adiſti Gymnaſium, magna comitante caterua. atque ea forma, qua in ſomnis olim præuideram diuinitus ſalutaſti. multaque inter nos dicta tunc, factaque ſunt eodem prorſus pacto, quo Somnians videram. eodem anno tamquam religioſis votis vitæ redditus Librum hunc de Chriſtiana religione compoſui. ergo lege feliciter amice cœleſtis atque diuine; quem certe nobiſcum cœlum ipſum ligauit ab initio, deinde cœlo excelſior religio religauit. Marſilius tuus hæc manu propria, idibus Iulij MCCCC. LXXIX. in agro Caregio. *hactenus ille, vir doctrina & pietate conſpicuus, cuius ea germana laus*

eſt,

eſt, in eius Libris nihil inueniri, niſi quod ſumma cum virtute ſit excultum, & magna cum ſanctitate coniunctum vt in eodem manuſcripto Codice teſtabatur Autographum hoc; Marſilius Ficinus Florentinus Lector in ſola pietate S. D. Lege pia mente Lector noſtrum hoc de pia fide volumen. ſi quid in eo laude dignum repereris Deum lauda; abſq; cuius munere nihil eſt reuera laudandum. ſi quid minus tibi forte placuerit, noli rerum altitudinem diuinarum ex humani ingenij humilitate metiri. non enim ab humanis diuina, ſed a diuinis humana dependent.

Manu propria.

Quo magis miror Leonardum Leſſium inſignem Societatis IESV Theologum Lib. II. *de Iuſtitia, & Iure, Cap.* XLIV. *Dubitatione* II. *num.* VI. *in fine, pronunciaſſe hæc verba, in quibus modeſtiam non nemo deſideret;* hinc ferè omnes Platonici vel Magi fuere vel Magiæ fauere. ideo vt etiam Marſilius Ficinus ab hac peſte non fuerit omnino immunis, vt patet ex Lib. III. de vita cœlitùs comparanda. *Hui! Magus Ficinus. Tu*

eſto

eſto arbiter pro munere, quo fungeris ſumma cum laude vir illuſtriſſime, qui maiorum doctorumque memorias perinde ac rem ſacram veneraris. Patauij. MDCXXV.

L. P. ALBERTINO BARISONO

ABBATI VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XXX.

EGo vero Te Vir Reuerendiſſime niſi amem & colam ferreus planè, & ſaxeus ſim. cum Tu Patriam, & res patrias eo loci habeas, vbi res haberi par eſt dignas cultu, & veneratione.

O duo præterea tales Patauina tuliſſet
Terra viros! ——

Et ſanè mirum eſt, cum amor Patriæ vnumquemq; alliciat eo ſucceſſu, vt Vlyſſes aſperrimos Ithacæ ſcopulos præferat contubernio Calypſus, inueniri tamen homines adeo bardos, quibus aliena tantum ſapiant, vileſcant ſua. At te Ciue ter beatam Patriam noſtram; qui res exteras & noſtrates apprimè noris, qui Romanas, & Græcas Antiquitates coniunxeris cum

exacta

exacta notitia rerum Patauinarum, quas totas a carceribus ad metas non ſemel, neque curſim perluſtraſti. Et ſanè habet Vrbs noſtra magni conditoris & rerum geſtarum gloria inclyta, non parua etiam nunc ornamenta, quæ hominem excultum politioribus Litteris queant cum fructu, & cum delectatione exercere. exemplo mihi ſit vetus Inſcriptio Rhamnuſiana, quæ proſtat in pariete fornicis prope Pontem quem appellant D. Benedicti. illius antiquum ſegmentum. quod eſt aſpectantibus ad dextram, ſuppletum eſt noua recentioris lapidis adiectione, ſi Aldo Manutio credimus, ex fide vetuſti Codicis. At illam religioſè, vt æquum fuerat, neque illi exſcripſerunt qui res noſtras attigerunt, neque exteri quantumuis docti, & eruditi. Manutius ipſe bis peccauit, tum quia non pauca immutauit, tum quia rationes Ortographiæ ſuæ comprobare anniſus eſt auctoritate ſegmenti recentioris. Smetius & Gruterus, decepti ab aliquo, qui exceperat oſcitanter, deceperunt & ipſi alios, quibus hæc luſtrare vel non contigit, vel non placuit. Andreas etiam Schottus V. Cl. qui omnem Antiquitatem callet, eamque lotis manibus contrectare amat, Obſeruationes ſuas, quas Humanas vocauit, hoc ve-

tere

tere monumento exornatas voluit, Lib. V. Cap. XI. parum tamen & ipſe felix in exſcribendo. Deſcribam igitur ego nobiliſſimum hoc cimelium, bona vtique fide. & accedam animo illuſtrandi, non carpendi conſilio laudatam illorum induſtriam, qui opes noſtras vel exuerunt, vel indicarunt. & ſanè turpè eſt; hæc notiora aduenis eſſe, quam incolis, neſcio quo malo Italiæ noſtræ fato plaudente, & bona quæque ingenia in Barbariei barathrum ſecum raptante. Verum obnitamur qua licet: ſitque nobis, vt fortes viros decet, fatum in dextra. Oſtendam autem primum quid peccatum ſit in ſupplemento. deinde notabo quid peccauerint deſcriptores. tum autem connitar explicare quidquid erit operæ precium. In ſegmento recentiore qui AELIVS ſemper fuit, perperam HELIVS factus eſt; & titulo IMPERATORIS numquam vſus, Imperator euaſit. addamus P. Gælium & Balbinum ineptè diſiungi. & quid, ſi ſcribendum fuerat OPTVME, MAXSVME, & FAXSIT? & hæc quoad ſupplementum. Marmoris quod vetus erat deſcripſerunt Smetius, Aldus, Gruterus, Schottus. mendosè omnes. Aldus pro VIBVLLIO ſubſtituit nobis VIRBVLIVM. pro HANC ARAM VTI;

CETER;

CETER; LEGIBVS; ſuppoſuit ARAM; VT; CE..RA; LEGIB. Swetius & Gruterus haud multo melius in eodem argumento verſati ſunt. Schottus ipſe, alienam fidem ſecutus vt videtur, quod erat in marmore, PIO CO fecit PROCOSS. quod erat EEVNTE, ſuppleuit PRAETEREVNTE, & alia ad eundem modum. Nos primi bona fide repreſentamus. Præire autem eſt dictare verba ſolemnia, quod Pontificum erat, vt patet ex Liuio noſtro. Lib. VIII. *&* X. *& Plin. Lib.* XXIIX. *Cap.* II. *Magmentum; cuius meminere Arnobius Lib.* VII. *adu. Gent. Varro L.* IV. *de L. L. & Feſtus (non MAGNENTVM vt viſum eſt doctiſſimo Turnebo Lib.* XXII. *Adu. Cap.* VI. *) eſt* quoddam pinguiſſimum extum, *inquit Ioannes Genuenſis*, vel ſecundum proſectum. Cornutus, quidquid mactatur, vel quidquid diſtrahitur dicitur Magmentum. ita narrat Hug. Papias etiam dicit, Magmentum alij pinguiſſimum inteſtinum, alij ſecunda proſecta. Cornutus vero quidquid mactatur vel diſtrahitur. *Proſiciarum autem extat mentio apud Arnobium. Feſtus* Proſicium quod proſecatum proijcitur. *Eodem ferè*

ſenſu eruditiſſimus Sigonius, Lib. I I. *de antiquo Iure Prouinciarum*, quæ vero exta valda aucta erant, ea Magmenta dicta eſſe arbitror. cuius vt ſacrificalis vocis mentio eſt apud Varronem, Feſtum, & Arnobium Libro aduerſus Gentes V I I. & veteri Aræ inſcriptione, quæ Narbone & Patauij legitur, in qua eſt, SI QVIS HIC HOSTIA SACRVM FAXIT QVOD MAGMENTVM NEC PROTOLLAT ID CIRCO TAMEN PROBE FACTVM ESTO, vouet enim aram ille, cum ea conditione, vt etiam ſi ſacrificium Magmentum, id eſt exta aucta non oſtendat, nihil tamen triſte portendat. vnde Magmentaria vaſa eſſe quidam putarunt, in quibus ipſa magmenta reponerentur. *impegit tamen & Sigonius ad hunc lapidem, cum veterem Inſcriptionem appellarit, quæ pro dimidia tantum vetus erat. Leges quæ dicuntur & Regiones ſunt Haruſpicum ſollemnia effata. quo ſpectat inſignis locus M. Varronis Lib.* V I, *de L.L. in princip. ferè Libri. & hiſce Regionibus aptabant præſides Deos, vti prolixè ridet Arnobius. Lib,* I V. *VTI SIS VOLENS PROPITIVS. Cato*

de

de R. R. Tit. CXXXIV. Iane Pater te hac ſtrue commouenda bonas preces precor, vti ſies volens propitius mihi liberiſque meis domo, familiæque meæ, *neque ſanè aliter Liuius. Lib.* XXIX. eæ per manus ſuccedentes aliæ alijs, omni effuſa ciuitate obuiam, thuribulis ante ianuas poſitis, qua præferebatur, atque accenſo thure, precantibus vt volens propitiaque vrbem Romam iniret. *Cælium Balbinum quem diximus monſtrauit nobis antiquus lapis apud Onufr. Panuinum. Ciu. Romana.*

P. COELIO. P. F.
SER. BALBINO
VIBVLLIO PIO
XVIRO STLITIB. IVDIC
&c.

Et alter apud Gruterum, MIX. *6. in quo legitur*

L. AELIO. CAESARE II
P. COELIO BALBINO COS

ex quo Fuluius Vrſinus in gente Poſtumia reſtituebat in noſtra Inſcriptione

L. AELIO CAESARE II

illud enim IMP. vt diximus abſonum omnino eſt, Hac abs te non improbari Vir Reuerendiſſime votorum meorum ſumma eſt. ex Bibliotheca noſtra. XII. *Kal. Mart. M DC XXVI.*

L. P. IOANNI HIERONYMO BRONZERIO PHILOSOPHO, ET MEDICO, VIRO EXCELLENTISSIMO.

Epiſt. XXXI.

P*Erſianum illud*

—o mores ? vſque adeone
Scire tuum nihil eſt: niſi te ſcire hoc ſciat alter ?

vti omnes interpretentur & ego noui, & tu noſti Amice. Dabis tamen veniam, ſi ego deriuauero ad rem non vtique improbandam inſidÿs noſtris, Litterarum videlicet Humaniorum. ſcire meum nihil eſt; niſi me ſcire hoc ſciat alter, alter videlicet, qui Cenſorem agat, qui probet, qui improbet; qui rectè dicta Chriſimo excipiat, qui perperam enunciata Obelo confodiat. Naua tu mihi quæſo hanc operam hodie. & vide an

Au-

Auctoribus aliquot feliciter medicinam fecerim. Marcellus veſter Vir Inluſtris, ex Magiſtro Officiorum Theodoſij Aug. in carmine de Medicina hæc habet

Quodque ab Idumæis vectum Seplaſia vendunt,
Et quidquid confert Medicis Lalagæa Cataplus.

Quæ Cataplus eſſet hæc Lalagæa ego diu hæſitaui, cum præſertim eruditiſſimi viri, Iacobus Sirmondus in Notis ad Sidonium, & Gaſpar Barthius Lib. I. *Aduer. Cap.* VI. *legant diſertè,*

E quidquid confert Medicis Lalagæa Cataplus.

quibus & adijcias Martinum Smetium in Proſodia, verbo Cataplus, qui tamen non Martiali, vt facit, ſed Marcello, vel Vindiciano vt Barthio placet, hunc verſum aſcribere debuit. At omnem mihi hæſitationem exemit mos probè cognitus veterum Librariorum, qui ſyllabas geminare conſueuerunt vbi non erat opus, & non geminare vbi debuerant. Lego igitur hic

Et quidquid confert Medicis Lagæa Cataplus.

& erit Cataplus Alexandrina, de qua Caſaubonus ad Suetonium. Lagæa a Lago Ptolomæi patre, Lucanus Lib. II. *Nilum Lagæum appellat*

Qua mare Lagæi mutatur gurgite Nili.

& Lib. X.

--- regnum Lagi Romana ſub arma
Iret---

& eodem Libro de ſe Cleopatra
----Farij proles clariſſima Lagi
Exul in æternum---

& in fine Libri proles Lagæa; *&* Regia Lagi. *Silius etiam Italicus Lucanum imitatus, Lib.* I. *cecinit,*

Terminus huic roſeos amnis Lagæus ad ortus,
Septeno impellens tumefactum gurgite pontum.

Martialis Lib. I I X.
Hoſpita Lagæi littoris vmbra iaces.
Iuuenalis Sat. VI. *v.* 83.
Nupta Senatori comitata eſt Hippia Ludium
Ad Pharon, & Nilum, famoſaque mœnia Lagi
Prodigia & mores vrbis damnante Canopo.

A Marcello tranſeamus ad Marcianum Capellam. hic Lib. IV. *in princ. Dialecticem producit ad conſeſſum Deorum, aitque fuiſſe illi* geſtamen in manibus inopinum, ac prorſus Gymnaſijs omnibus ineſpertum. in læua quippe Serpens gyris immanibus inuolutus. *& infra.* nimirum inquit Bromius, qui facetior eſt Deorum, eamque penitus neſciebat, hæc aut (*non autem*) ex harenis Lybiæ anhelantis adducitur. quod & capil-

capillitium implexum docet, & amicitia venenorum, aut fidendum forma copulam eſſe Marſicæ nationis. *quis non hæreat continuo illis duobus verbis*, forma copulam? *ego aio legendum eſſe* pharmacopolam eſſe Marſicæ nationis. *nimirum Marſi apud vniuerſam Antiquitatem famam ſibi compararunt in tractandis Serpentibus. alluſit Bromius ad Pharmacopolas circunforaneos, qui etiam hodie anguino contubernio inſtruunt pompam ſcenæ ſuæ. prætereo Hugonem Grotium hic, Hieronymum Columnam ad Ennij fragmenta, & Vmbronem Virgilij*, VII. *Æneid.*

Vipereo generi, & grauiter ſpirantibus Hydris
Spargere qui ſomnos cantuque manuque ſolebat.

vbi Seruius præclarè. eſt vero permirum, quod ſcribit Euſtathius enarrator Dionyſij, ſcribere quendam, Romæ Viperas Marſos vocari. at fefellit Euſtathium & illum neſcioquem originatio vocis & idiotiſmus. non enim Romæ Viperas Marſos, ſed Maraſſos appellabant, vti etiam nos hodie appellamus & Matheolus ipſe ad Dioſcoridem Lib. II. Cap. XVI. *teſtatur Marſos, qui ſe apud popellum iactant veluti gentiles Diui Pauli, quem Vipera in Melita inſula non leſit, Actor.* Cap. XXV. *Vi-*

peras Maraſſos vocare. At quid prohibet vna & eadem opera etiam Prudentio ferre opem? is in Præfatione Libri prioris contra Symmachum, luculenter vti ſolet explicat appulſum D. Pauli ad inſulam, quam diximus, excitatum ignem, Viperæ morſum, & adclamationem inſulanorum. mox allegoricè Hiſtoriam transferens ad relationem Symmachi, hæc habet

Seps inſueta ſubit ſerpere flexibus,
Et vibrare ſagax eloquij caput.

Impreſſi hucuſque habuerunt quos ego quidem viderim.

Spes inſueta ſubit----

Seps emendabat & rectè Latinus Latinius Viterbienſis eruditiſſimus Vir, vt me Romæ docuit Iacobus Sirmondus. eſt autem Seps quidam exiguus ſerpens, qui non ſolum corpus, verum etiam oſſa veneno conſumit, vt inquit Ioannes Genuenſis. qui citat Lucanum in IX.

Oſſaque diſſoluens cum corpore tabificus ſeps

vocat autem Prudentius Viperam pro copia Poetica Aſpidem, Hydrum, & Sepem. Cæcilia & ipſa eſt de genere Serpentum. vt patet ex Columella Lib. VI. *Cap.* XVII. *quam tamen Librarij apud Vegetium Lib.* III.

Mu-

Mulomed. qui Columellam penè totum exſcripſit, in Celiciam mutarant. e diuerticulo reuertamur in ſemitam, & Marcianum reuiſamus, apud quem eodem loco Bromius ita argutatur, Quod ni eſt, ex illius hami fraude colligitur, quod circulatrix pellaciſſima, & Metarum Marſicarum incola comprobat. *haſce Metas Marſicas ego non probo: & repono Metas Murtias, famoſas illas preconio Mercurij apud Apuleium Lib.* VI. *& dictis Seruij, Æn.* VIII. *ad illa*

Conſeſſu Caueæ, magnis Circenſibus actis.

Et has quidem Metas in ſuo Circo maximo Pyrrhus Ligorius, adiuncta Ædicula Murtiæ, propè carceres locauit. in Circo autem ad Metas proſtabant impoſtores, & circulatores. Ennius ipſe commemorauit

—de Circo Aſtrologos

Iuuenalis Sat. VI.

Si mediocris erit; ſpatium luſtrabit vtrinque
Metarum, & ſortes ducet---

& infra

Plebeium in Circo poſitum eſt & in Aggere fatum

ad quæ carmina ne pigeat videre antiquum Scholiaſten, qui meminit Circi, Circulatorum, & Spinæ Circi. legemus igitur: & Metarum

tarum Martiarum incola comprobat. *Hiſce omnibus quæ dixi ſi Tu amice calculum candidum adieceris, erit vt gaudeam impendiſſe me horulas aliquot non malis Auctoribus emaculandis. Vale. domi meæ. III. Kal. Mart. MDCXXVI.*

L. P. FELICI OSIO

HVMANIORVM LITTERAR. PRIMARIO PVBLICO PROFESSORI.

Epiſt. XXXII.

Q*Vod te Vir Cl. hac mea Epiſtola compellem ea cauſa eſt, vt tu qui helluo Librorum es, videas an ego ab irriſione vindicem ſubſannatorum, Dedicationes quas vocamus Eccleſiarum noſtrarum. Iam primum certum eſt, antiquos veræ Religionis exſortes dedicaſſe & ipſos Templa ſua. & notat latè Briſſonius Lib.* I. *Formularum. qui etiam meminit verbi ſollemnis* DEDICO, & DEDICABO; *vt rectè habet Dedicatio Aræ, Salona Patauium translatæ, quæ in* paric-

pariete affixa viſitur, propè Pontem D. Benedicti. neque aliud ſibi voluit Horatius Carminum Lib. I. *Ode* XXXI.

Quid dedicatum poſcit Apollinem
Vates---

& Arnobius Lib. VI. *aduerſus Gantes.* ſed erras (inquitis) & laberis; nam neque nos æra, neque auri argentique materias, neque alias quibus ſigna conſiunt, eas eſſe per ſe Deos, & religioſa decernimus numina: ſed eos in his colimus, eoſque veneramur quos DEDIÇATIO infert ſacra & fabrilibus facit inhabitare ſimulacris *& infra.* quinimmo iure DEDICATIONIS impulſos ſimulacrorum coaleſcere iunctioni. *Neque ſolum templa, & Simulacra dedicabant illi, ſed & Vrbes, Thermas, Balineaue, & reliqua publica opera. Idatius Epiſcopus in Faſtis,* His conſulibus dedicata eſt Conſtantinopolis die v. Idus Maias. *quo die Menologium habet* ΤΑ ΓΕΝΕΘΛΙΑ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΕΩΣ. *quibus concinit Genebrardus. Dedicatio igitur Conſtantinopolis erit dies natalitius eiuſdem. quo forſan die cudebantur Nummi ærei minuti cum eius Vrbis imagine, veluti & Romæ;*

mæ : qui & nunc copioſiſſimi eruantur . & rem ipſam fusè admodum narrat Zonaras. Annalium Tomo tertio in principio. Ex quo dicimus non primum iactum lapidis fuiſſe Dedicationem, ſed perfectionem operis ad faſtigium conſummati. & huc pertinent Natales Vrbium, qui leguntur non infrequentes. de Thermis idem Idatius. His Conſulibus Thermæ Caroſianæ dedicatæ ſunt. *de Balineo vetus Inſcriptio Nouarienſis a Paulo Gallerato edita BALINEVM QVOD VI CONSVMPTVM FVERAT &c. PECVNIA SVA RESTITVIT ET DEDICAVIT. de Statuis clarorum virorum Suetonius, Auguſto Cap.* XXXI. itaque & opera cuiuſque manentibus titulis, reſtituit: & ſtatuas omnium triumphali effigie, in vtraque Fori ſui portticu dedicauit. *Arcus & Fornices triumphales inſcribuntur & ipſi paſſim DICATI vel CONSECRATI. & hæc apud Ethnicos, qui multa communia habebant cum Chriſtianis, vt animaduertit doctiſſimus Annalium Eccleſiaſticorum Scriptor, To.* I. *Anno* XLV. *pag.* 327. *editionis Romanæ : & a quibus multa ad Chriſtianam pietatem tranſlata ſunt, vt idem,*

Ba-

Baronius aſſerit eiuſdem Tomi pag. 520. *veluti etiam ipſa Templa, quæ erant prauæ Religionis officinæ, & impietatis asyla, in Baſilicas quandoque tranſierunt. Magnus Felix Ennodius (quem Innodium appellat Arnulphus Epiſcopus Lexouienſis) Dictione* II. credo ego vos, fratres cariſſimi tota mentis cura venerari, quod in loco hoc, manente Templi nomine, vetus perierit pro religione cultura: quod Delubri reuerentia fugatis inſtituatur libaminibus, quod ſacrarium appellatur merito, poſtquam ſeniores hoſtias abiurauit, & in adolendi mutatione ſarificij, diuinæ Ædis nomen aſſumpſerit. *Apud Hæbræos Dedicatio antiquiſſimi fuit inſtituti, vt tradunt Vualafridus Strabo, de Rebus Eccleſiaſtic. Cap.* IX. *& Rabanus Maurus, Lib.* II. *Inſtitutionis clericor. Cap.* XLV. *nec non & Sigonius Lib.* III. *de Rep. Hebræor. Cap.* XVI. *a quibus hauſiſſe noſtros memini, arbitror, dubium erit. ad noſtras autem quod attinet, qui ad ſacietatem volet haurire, is adeat doctiſſimum Ioannem Stephanum Durantum, de Ritibus Eccleſiæ Catholicæ Lib.* I. *Cap.* XXIV. *quibus adÿci poſſunt Idatÿ eiuſdem verba itidem in Fa-*

ſtis,

ſtis, His Conſulibus dedicatum eſt Conſtantinopoli Dominicum die xv. Kal. Martias. *Dominicum autem ſacra ædes eſt, vt ante Baronium in Martyrologij notis, explicat vetus Itinerarium Hieroſolymitanum, cuius hæc ſunt*; ibidem modo iuſſu Conſtantini Imperatoris Baſilica facta eſt, id eſt Dominicum miræ pulcritudinis. *Pompa ipſa Dedicationis Chriſtianæ luculenta extat apud Venantium Fortunatum Lib.* III. 4.

Conuocat egregios ſacra ad ſollemnia Patres

&

Hinc te Pontifices circundant, inde miniſtri;
  Cingit te totum, hinc honor inde fauor.
Clerus & ecce choris reſonat, plebs inde choraulis
  Quiſque tuum votum qua valet arte canit.

&c. vt non ab re dixerit Alcuinus Flaccus Caroli magni præceptor, Commentario Lib. v. *in Euangelium Sancti Ioannis, Dedicationem Templi ad tempus vſque Dominicæ Incarnationis obſeruatam fuiſſe*, quæ etiam ſalubri conſuetudine in Eccleſijs Chriſti ſeruari moderno tempore dinoſcitur. *neque vero Alcuinus barbarè vſurpauit Eccleſias Templorum, aut Baſilicarum loco; Saluianus enim Maſſilienſis non ſemel vſurpauit. Illud etiam*

diſqui-

diſquiſitionem tuam meretur, quare Vitruuius Lib. II. *Cap.* VIII. *dicat nefas eſſe dedicata remoueri, cum remouerit Plinius Lib.* X. *Epiſt.* LIIX. *&* LIX. *& id ex reſcripto Imperatoris Traiani. & an Dedicatio nouitatem indicauerit, veluti apud Hygenum, de Limitibus conſtituendis legitur,* ab agrorum noua dedicatione culturæ *colonias dictas eſſe; & apud Ennodium Dedicatio Auditorij; & Calices dedicati in Epiſtola Hadriani Auguſti, Apud Fl. Vopiſcum in Saturnino. Inſolens præterea huius verbi notio me ſollicitat, qua vtuntur Appuleius Lib.* III. *de habitudine Doctrinæ. Platonis, & Goffridus Abbas Vindocinenſis Lib.* III. *Epiſt.* XXVII. *ille enim Qualitates Dedicatiuas & Dedicare pro Affirmatiuis, & Affirmare; hic Dedicare pro commendare & confirmare vſurpant. Hæc ideo ad te V. Clar. pluribus fortè quam ferat modulus Epiſtolæ familiaris; non quidem vt doceam, ſed vt docear abs te, cui intermina Lectio patefecit intima omni-fariæ Eruditionis. Domi. MDCXXVI.*

L. P.

L. P. IOANNI THVILIO

HVMANIOR. LITTERAR. PVBLICO PRIMARIO PROFESSORI.

Epiſt. XXXIII.

NOn omnino inſcitè Hirundines olim Cycnos arguebant, propterea quod canendi artem nollent in publicum proferre, ſed pratis ſolum, fluminibus, & Zephyro canerent. occultæ muſicæ vetus eſt dictum nullum eſſe alicubi commodum V. Cl. cuius ego præcepti memor ſi quid in arculis meis pluteiſue latet, id omne conſilium eſt tranſcribere publico bono, vt docti homines quos Editionis fortuna deſtituit volitent aliquando per ora virum, & poſtuma hac fama perfruantur merito iure. vtinam vero quod ego tenuitati meæ impero, id exequantur alij copioſi & locupletes, qui Bibliothecas (niſi Bibliotaphia malimus appellare) refertiſſimas habent ineditis bonorum Auctorum fœtibus, eo conſilio, vt in compedibus habeant immortalia monumenta Ingeniorum, donec illa ignis fortuitus redigat

in

in fauillas, vel vis maior hoſtilitatis alio auertat. Hiſce nos precemur bonam mentem. tu interim hæc habe in fercula primæ eius Menſæ, quam tu Muſarum Triclinio præfectus ſtrenuè apparas accolis Parnaſſi. Tranquillus Moloſſus vixit auorum noſtrorum memoria. Cremonenſem facit Gyraldus. ego Caſalenſem arbitror, vti etiam ad me ſcripſit olim Vir Nobilis Petrus Antonius Tollentinus Canonicus Cremonenſis, qui recentem Hiſtoriam ſi quis alius amauit, & in precio habuit. illius apud me ſunt Epigrammata, Odæ, Elegiæ, inedita omnia. excerpſi autem hæc in gratiam tui.

De Naue Farneſij.

Si meruit cœlum quæ vexit Iaſona puppis
  Auſa per ignotas currere prima vias,
Qua vehitur Diuum ſuperæque Vicarius Aulæ,
  Nobilis & toto maximus orbe Leo,
Hæc vna ante alias, tanto vectore beata.
  Quo tandem fuerit digna catina loco?

videtur autem hæc nauis vectaſſe Leonem in Lacu Vulſinienſi, in quo tractu vt aſſerit Paulus Iouius Lib. IV. Vitæ Leonis X. Alexander Farneſius Cardinalis Pontificem excipere ſolitus, frequentes villas atque prætoria ingenti ac erudito ſumptu paſſim exedificarat.

neque alia de cauſa videtur ceciniſſe qua proximè ſubnotamus

In Aduentu Leonis Pont. Max.

Hunc quicumque vides factum de frondibus Arcũ
Forſitan ignoras ſerta quid iſta velint.
Frondibus ornantur magnorum Templa Deorum,
Dum celebrat lætos Martia Roma dies.
Fronde renidet Hymen, gaudet Victoria fronde;
Lætitiæ ſemper conuenit illa nouæ.
Cura Deum manifeſta Leo, quo præſide rerum
Felicem terris credimus eſſe Iouem:
Viſit Alexandri Farneſia tecta, decetque
Tam feſtum læta fronde virere locum.

item

Ad Leonem Pont. Max.

Cum placidam veris faciem nouus extulit annus
Floribus & læto gramine ridet ager.
Læta quod eſſe vides frondentibus atria ramis;
Tota domus vernat te veniente Leo.

Illa certè locum & occaſionem deſignant.

De Lacu Vulſino.

Ocia cum Nymphis vitreo Vulſinus in antro
Dum capit, & lætos ſpectat agitque choros,
Pulſari liquidas feſtis clamoribus vndas
Senſit, & ex imo ſuſtulit ora lacu.
Vtque ſuas vidit certamina tanta per vndas,
Et volitare citas per vada ſumma rates,

Im-

Imperio maris inſani ſibi gaudeat inquit
  Perpetuiſque regat turbida regna Notis
Neptunus, cui Scylla rapax, cui ſæua Charybdis
  Naufragijs miſeras terreat vſque rates.
Per mea vel paruis innoxia regna carinis
  Ludere dum proceres, Pontificeſque iuuet.

quæ ſanè carmina feſtiua, arguta, & concinna mihi videntur, & indigna Lilij Gyraldi Critica nota: cum Lib. I. de poetis noſtrorum temporum pronunciauit, Tranquillo Moloſſo Cremonenſi nondum planè apertam eſſe viam; pleno tamen gradu ad illam contendere: niſi quid euntem impediat.

Hæc quæ ſubdo grauia ſanè ſunt, non ſine aculeo.

Epit. Hadriani Pont. Max.

Quod bonus & recti cuſtos, quod pacis amator,
  Correctorque Aulæ luxuriantis eras,
Scilicet hac vna ex cauſa vir ſancte periſti,
  Vixiſſes annos Neſtoris improbior.

Aliud.

Longior in terris ætas tibi ſancte fuiſſet
  Præſul ad innumeras prodita Olympiadas,
Si male vixiſſes, breuius tibi contigit æuum,
  Exemplum raræ quod probitatis eras.

Diſtichon hoc, & ipſum cum Antiquitate paria facit

De Luſco.

Luſcus habet nummos, habeat, dum, quod facit, idẽ
In medio ſitiat Tantalus Eridano.

Ex hiſce paucis tu, poteris coniectare quanti precij ſint reliqua. illa ſanè Typographum opperiuntur quempiam, & illum quidem amantem publicæ rei, non geſtientem loculos implere. quos tamen ex huiuſmodi merce nemo feret inanes. Eiuſdem generis ſunt apud me non pauca, velut Publij Auguſti Gratiani Odarum Liber vnicus; Bartholomæi Fuſci Leonici carmina; Hieronymi Vallenſis Patauini carmina; Andreæ Nauagerij aliqua, omnia typis deſtinata. tu vale; & Muſas cole. Domi. M DC XXVI.

L. P. CHRISTOFORO FORSTNERO VNIVERSÆ HISTORIÆ CONSVLTISSIMO.

Epiſt. XXXIV.

QVod de loco Taciti, Vir doctiſſime & nobiliſſime, Lib. XI. *Annalium aurem vellis, id vero gratiſſimum eſt. non*

quod

quod ego is ſim, cuius Tu cenſuram expetere magnoperè debeas, ſed quia pateat hinc mihi campus, in quo & tibi obſequar, & ea perdiſcam, de quibus vos magni in re Litteraria Anteſignani meritò dubitatis. locus eſt de Cenſu Claudiano. in quo Tacitus tradit cenſa fuiſſe Ciuium LXIX. *centena, &* XLIV. *millia. immanem numerum inquis. & ſanè videtur. Verum I. Lipſius in Commentario ad Tacitum non dubitat, confirmatque ratione & calculo Caſſiodori, qui (vt ipſe ait) exprimit ſexaginta nouem centena millia. imo & Lib.* I. *de magnitud. Rom. Cap.* VII. *tuetur hunc numerum, & Lib.* I. *Elector. Cap.* XXVII. *vtrobique aduocans in teſtem lapidem Ancyranum, qui continet Breuiarium rerum ab Augusto geſtarum, vt noſti. Lipſio ſunt qui adſtipulentur; veluti Hadrianus Politus, qui Tacitum Italicè vertit, & alij: At vndè hauſerit Lipſius, quem adfert calculum, Caſſiodori, ego ſanè non video. eſt apud me triplex Caſſiodori Chronici editio. Prima Baſilienſis, edente Ioanne Cochlus, anni* MDXXIIX. *ſecunda Panuiniana, Veneta, anni* MDLIIX. *tertia Aurelienſis, Broſſei, anni* MDCXXII. *hæ ſingulæ conſtanter*

habent, inuenta ſunt Ciuium Romanorum centena millia & XLIV. *alias XLIII. Panuinius tamen voluit quidpiam deeſſe in his verbis, vt inter-punctione teſtatus eſt* : & inuenta ſunt Ciuium Romanorum...centena millia, *& XLIV. A Libris ſanè manuſcriptis nihil iuuamur; cum Vaticanus, & Mediceus inter ſe pugnent. ab alijs Hiſtoricis nihil opis ſuggeritur nobis. Lapis ille verè Lapis Mazochij f.* 24. *TEMPORIBVS CLAVDII TIBERII FACTA HOMINVM ARMIGERVM OSTENTATIONE IN ROMA SEPTIES DECIES CENTENA MILLIA LXXXVII. & ideo Lipſio merito ſuſpectus; mihi ſanè videtur adulterinus, & plumbei neſciocuius hominis purum putum commentum. illa enim FACTA OSTENTATIONE IN ROMA. mera Italica ſunt*, fatta la moſtra in Roma. *Inſcriptio Ancyrana deſcripta nobis ab Augerio Busbequio, & primum euulgata ab A. Schotto, tum a Lipſio, Caſaubono, Grutero, Rutgerſio certatim edita, habet conſtanter ſub Auguſto, Cap.* II. *& quidem non ſemel CIVIVM ROMANORVM CENSITA SVNT CAPITA QVADRAGIENS CENTVM MILLIA. At cenſus ille Claudianus*

proculdubio, maior fuit. ita ſanè. In hoc tumultu ſententiarum diſſidere procliuius mihi eſt, quam deliberare cui me parti addicam. Gordius hic nodus alium Alexandrum opperitur, cui ſuppetat iuuenta feruidior, & recentior a Studijs animus. Tu ille es Vir Clariſſime, cui hæc adorea debetur. Vale, interim & me ama. Domi. XV. Kal. Sep. M DC XXVI.

L. P. IOANNI HIERONYMO BRONZERIO PHILOSOPHO, ET MEDICO, VIRO EXCELLENTISSIMO.

Epiſt. XXXV.

NÆ *tu Lucianum, amice, ſi non ſuperaſti, at exequaſti in feſtiuo & iocoſo Ipernefelo tuo. bone Deus! quantum Salis, quantum Italici aceti, quantum eruditionis & Doctrinæ huic Libello aſperſiſti! te felicem huiuſmodi Ingenio, me tanto patrocinio fortunatum. Hermidorus ſanè & tu Dafnidium ſeruaſtis, digni vtique Corona Ciuica, quam vobis pertexat Veritas, imponat Humanitas. Animus etiam nunc meminiſſe horret Tragoe-*

diarum, quas in me concitarant malus Liuor, & abſurda Imperitia. verum hæc & alia ego

Tradam proteruis in mare Creticum
Portare ventis——

Illud probè dictum eſt abs te non vacare Apollini, poſt Antipodas repertos, deſcendere de curru, & ſecedere in Parnaßum ad viſendas Muſas. Antiquitas enim quotidie illum, ad veſperam, in Thetydos cubilia ſe recipientem fingebat. Ipſe apud Ouidium. II. *Metam.*

Tunc etiam quæ me ſubiectis excipit vndis,
Ne ferar in præceps, Thætys ſolet ipſa vereri

Et hinc Thetyn appellat phoeboea cubilia *Silius Italicus Lib.* III. *Et Iuuenalis commentus eſt per quam ridiculè Sat.* XIV.

——Herculeo ſtridentem gurgite Solem.

Quod vetus Interpres ita explicauit, Gaditano Oceano Sol mergens ſtridet, vt ſi ferrum candens in aqua tingas. *ſceptrum Pædagogorum! Quam verè ſcripſit D. Auguſtinus,* I. *Confeſſion. Cap.* XII. *Vela pendere in liminibus Grammaticarum Scholarum; ſed non illa magis honorem ſecreti, quam tegumentum erroris ſignificare. Verum cupio tu mihi dicas aliquando qua ratione Phœbus apud antiquos Parnaſſum nonnumquam incoluerit,*

in contubernio Muſarum; cum interdiu ſemper aurigam egerit, & noctu apud Thetyn diuerſatus ſit. exquire hoc amabo ab Aſtræa ſiue Mercurio tuis. Sidonius ſanè Apollinaris, pœta elegans, & eruditus, in curru Phœbeo Muſas locat Carm. XXII.

Ibant Pimpliades pariter, mediumque noueno
Circunſiſtentes vmbrabant ſyrmate currum.

proſequitur autem

Pendet per teretes Tripodas Epidaurius anguis,
Diffuſus ſanctum per colla ſalubria virus.

ego ſanè vidi in vetere Nummo anguem extantem e Cortina, at, non pendentem per teretes Tripodas. alioqui Cortinis XV. *virorum Delphinus in ſummo reponebatur, vt notat Seruius ad illa* III. *Æneid,*

---patrias obtruncat ad Aras.

& patet ex Nummis argenteis Vitellij Auguſti. Tu vale nugarum ſatur. Domi, M DC XXVI.

L. P.

L. P. IOANNI RHODIO DANO EXCONSILIARIO NATIONIS GERMANICÆ PHILOSOPHORVM ET MEDICORVM V. CL.

Epiſt. XXXVI.

Armorum ſonitum toto Germania cœlo
Audijt; inſolitis tremuerunt motibus Alpes

Libet enim te affari V. Clariſſime carminibus maximi Poetarum in argumento non prorſus diſſimili. Germania ſanè veſtra, non quidem toto cœlo, ſed tota terra armorum fragorem experitur, & non Alpes ſed Italia nunc nuper haud omnino inſolitis contremuit motibus. eos tibi nunc recenſere decreui, tibi qui res noſtras amas (vt vt peregrinus ſies) qui varia Eruditionem pectus exornaſti, qui ingenium Philoſophicis Mediciſque Exercitationibus excultum habes. Apulia, quæ & Dannia, portio Regni (vt nunc vocamus) Neapolitani eſt. noſtri Apuliam planam vocant, a terrarum latè patente planitie, ab exoriente Sole habet Apuliam Peucetiam, quæ nunc eſt

terra,

terra de Bari; *ab occiduo latere Aprutium; a meridie limes illi eſt Apenninus; a Septentrione fluctu Hadriatico pulſatur. Regio eſt triticeæ meſſis feraciſſima, & Gargano monte illuſtris. In hoc tractu terrarum, hoc anno M DC XXVII. die* XXX. *Menſis Iulij, circa Meridiem, terrâ altius concuſsâ, Oppida Sancti Seueri, Sancti Pauli, Serræ Capriolæ, Prucinæ, Ripaltæ, & alia non pauca, neque ignobilia ſubſederunt penitus; veſtigijs relictis paucis omnino. Mons alicubi e terra repente extitit. Lacus Leſinenſis viginti millium paſſ. ambitu illico exaruit. Pelagus retrocedens, mox inſilijt, omnia per tres horas ad ſtragem & vaſtitatem compoſita, viſa & audita. mortalium magna cædes illinc renunciatur: ædificiorum deſolatio, magna rerum omnium confuſio. Seneca olim talia deſcripſit, regionis ab hac non longe diſſitæ mala.* hoc malum latiſſimè patet, ineuitabile, auidum, publicè noxium. non enim domos ſolum, aut familias, aut vrbes ſingulas haurit, ſed gentes totas, regioneſque ſubuertit: & modo ruinis operit, modo in altam voraginem condit: ac ne id quidem relinquit, ex quo appareat, quod non eſt, ſaltem fuiſſe; ſed

ſupra

ſupra nobiliſſimas vrbes, ſine vllo veſtigio prioris habitus, ſolum extenditur. *non expreſſiſſet aptius penicillo. Et ſanè Italia noſtra leuiter concuſſa, mea memoria eſt, non tota, ſed regionatim vt ita dicam. Anno MDXCI. die* X. *Iulij, hora prima ſupra vigeſimam, apud nos: veluti &* MDXCIII. *die* XXVIII. *Maij. &* MDCIII. *die* XXVI. *Februarij: &* MDCXXIII. *die* VII. *Octobris:* MDCXXIV. *die* XIX. *Martij.* MDCXXVI. *die* XXV. *Ianuarij. at hæ vibrationes fuerunt potius, quam concuſſiones, & hiatus. At anno huius ſeculi duodeuigeſimo, oppidum Piurij in Rætia Mons imminens oppreſſit; & Argentam in agro Ferrarienſi ſecus Padum, terræ dehiſcentis ſinus excepit annis abhinc quattuor. & id quidem nocturno tempore,* quo improuiſior grauiorque peſtis fuit, *vt ipſius Taciti verbis vtar. Afflictis oppidis vt vidimus, id ſolum reſtabat, vt Prouincia aliqua euerteretur, nec ſenſimus diu dilatum. Terra quod proprium videbatur habere, ſtare dedidicit, fundamenta vrbium diſceſſerunt, titubaruntque & ſtatim Cereris regnum, & meſſium theſaurum perdidit ipſius terræ labes. terra, quæ altrix, quæ ſtabilis, quæ mater audijt*

ſemper.

ſemper, illa eadem viros, mulieres, ædificia, non vna ſtrage raptauit, inuoluit; odio Pluſquam nouercali. neque vero adeo me ludit amabilis inſania, vt tibi cauſas huiuſce mali afferre velim. noſti enim tu ſpiritus interceptos, & caua terrarum hæc facinora patrare. addo etiam aquarum calentium venas, & ſcaturigines fontanas Thermarum, quarum aliquam copiam alias in illo Apuliæ tractu fuiſſe euincit nomen Thermularum, hodie Termoli, *quas recens hic internus turbo corripuit. noſti autem illa Martialis Lib.* VI. *42.*

Etruſci niſi Thermulis laueris
Illotus morieris Oppiane.

Nec eſt profecto quod non timeamus & nos, ſuperuenturam vobis cladem aliquam (quod Deus auertat) a contactu vicinarum Aponi Thermarum, & inſtabilitate ſuſpenſi & vitium quotidie facientis ſoli. Nimis enim ex vero ſcriptum reliquit magnus vir. omnia eiuſdem ſortis ſunt, & ſi nondum mota tamen mobilia. hunc fortaſſe in quo ſecurius conſiſtis locum, hæc nox, aut hic ante noctem dies ſcindet. vnde ſcies an melior eorum locorum conditio ſit, in quibus iam

vires ſuas Fortuna conſumpſit, & quæ in futurum ruina ſua fulta ſunt? erramus enim ſi vllam terrarum partem exceptam, immunemque ab hoc periculo credimus. *& inferius.* circuit fatum, & ſi quid diu præterijt repetit. *hæc ille Natural. Quæſtion. Lib.* VI. *in principio, cum terræ motus magna ſtrage, Regulo & Virginio Coſſ. Campaniam vaſtaſſet. Neque diuturnum ſanè annorum ſpatium hanc nobis memoriam eripiet, afflictæ Vrbis & Regionis ab hac lue. anno ſi quidem* MCCCCXC. *nocte quæ præceſſit Conuerſionem S. Pauli, hæc vis Patauium non perfunctorie læſit. & inde accidit, vt etiam hodie Feſtum illum diem vulgo a terræ motu indigitemus. quod etiam fortè originem traxit a vetuſtiore concuſſione, quæ eundem diem Anno* MCCCXLIIX. *nobilitauit, referentibus Alberto Argentinenſe, & Ioanne Villano Lib.* XII. *Cap.* CXXI. *qui Patauium ſingillatim nominat, Venetias præterea, Piſas, Aquileiam, & tractum Foroiulienſem Germaniamque. Verum ominemur lætiora, & componamus nos ad omnia quæ inciderint fortiter & vt viros decet ferenda.* in ea enim tempora nati ſumus, quibus (*vt aiebat magnus*

vir.

vir noſtras) firmare animum expedit conſtantibus exemplis. *Vale vir amice. Domi. in Muſæo MDCXXVII.*

L. P. GVLIELMO SOHIERO

BELGÆ VIRO NOBILITATE, ET ERVDITIONE PRAECCELLENTI.

Epiſt. XXXVII.

R*Ecte ſentis Vir nobiliſſime (vt ſentiunt alij plerique omnes Reipublicæ Litterariæ Principes) è Notitia Antiquitatis pendere cognitionem exactam omnium Hiſtoriarum. Marmora ſiquidem, Nummi, Gemmæ, & reliqua ſæculi priſci ſupellex non minus illuſtrant res à nobis longa ſæculorum ſerie diſſitas, quam tenebras vincant Funalia. exempli vice ſit marmor Rhamnuſianum, quod ſpectabamus huiuſmodi.*

IANO

IANO PATRI
AVG. SACRVM
C. IVLIVS C. F. SER
AETOR AED.
DONATVS AB TI. CAES.
AVG. F. AVGVSTO TORQ.
MAIORE BELLO DELMA
TICO OB HONOREM
IIVIRATVS CVM LIBERIS
SVIS POSVIT

Iamprimum Ianus Pater appellatur, ut apud Catonem, & Martialem & Arnobium, quod eſſet annorum nitidique Mundi ſator, *ut canit idem ipſe Hiſpanus Poeta, Lib.* x. 28. Annorum ſæclique caput *inquit incertus itidem Vates, in Pictura Menſium. deinde illud SER ad Tribum Sergiam pertinere arbitror; illorum*

illorum AETOR AED prorſus neſcius. quod enim concinnator Indicis Gruteriani S.E.R. ACTOR legit manifeſta hallucinatio eſt. Torques maior deſignat, vt ego cenſeo, Milites quos Vegetius & eius Epitomator Modeſtinus appellant Torquatos duplares, quibus *(inquit Vegetius Lib.* II. *Cap.* VII. *)* Torques aureus ſolidus Virtutis prœmium fuit, quem qui meruiſſet præter laudem interdum duplas conſequebatur annonas: duplares duas, ſimplares vnam. *Torquis autem figura cernitur in veteribus Nummis. in Denario primum L. TORQVATI; vt animaduertit F. Vrſinus in gente Manlia: & quidem in ora ipſius Denarÿ: tum in nummulo æreo, quem ego alias vidi, & exhibetur ab Antonio Auguſtino Dial.* I. *Antiquitatum, editionis Romanæ, ſpecie* Dracunculorum *ſemet reſpicientium, caudis connexis. Et hanc eamdem ſpeciem exprimit antiquum marmor, cuius mihi olim copiam fecit vir nobiliſſimus, idemque in litteratos omnes propenſiſſimus Nicolaus Fabricius Peireſchius, Regius in Aqui Sextienſi Curia Senator,*

TORQVEM AVREVM EX DRACVMCVLIS DVOBVS

K *Noſtrum*

Noſtrum vero Marmor habet C. Iulium donatum fuiſſe TORQVE MAIORE, ob annonas fortè duplares. Notandum autem eſt, Bellum Delmaticum, dici non vitio Quadratarij, ſed recta ſcribendi ratione, licet vſus nunc Dalmatiam ferat & Dalmaticum. Velius ſanè Longus in Libello de Ortographia ſic habet; placet etiam vt Delmatiam, non Dalmatiam pronunciemus, quoniam a Delminio maxima Ciuitate tractum nomen exiſtimetur. *& Aurelius Victor, ex editione Andreæ Schotti. V. Clar. de P. Scipione Naſica ſcribit,* Conſul Delminium vrbem Delmatarum expugnauit. *Ita etiam præfert ænea Tabula, quam edidit F. Vrſinus in Gente Pomponia, in qua recenſentur Pedites & Equites, qui militant in Chorte* III. *Alpinorum, & in* VIII. *Voluntariorum Ciuium Romanorum, qui peregrinæ conditionis probati erant ET SVNT IN DELMATIA. Nummus quoque æreus extat apud me ita inſcriptus FL. DELMATIVS NOB. CAESAR; illius nimirum Delmatij, quem Dalmatium Scriptores omnes perperam appellant, quique filius fuit Anniballiani fratris Conſtantini Magni. cuius nomen Adolphus Occo ex Velio*

lio Longo nititur eruere, neſcio quam bona fide. Codex enim Romanus, & editio Iuntana Lectionem Occonis reſpuunt omnino. De bello autem quod Tiberius cum Delmatis geſſit, conſulendus eſt Suetonius, in Tiberio Cap. IX. ex hinc Rheticum, Vindelicumque bellum, inde Pannonium, inde Germanicum geſsit. Rhetico atque Vindelico gentes Alpinas; Pannonico Breucos, & Delmatas ſubegit. *ex quibus Suetonij verbis elicimus oeconomiam militarem, quæ apud Romanos fuit, cuiuſque veſtigia retulimus ex ænea Tabula proxime citata, in qua Cohors* III. *Alpinorum in Delmatia militabat.* OB HONOREM IIVIRATVS. *Vlpianus in L.* I. *ff. de albo ſcribendo*; ſed ſi Lex ceſſat, tunc dignitates erunt ſpectandæ, vt ſcribantur eo ordine, quo quiſque eorum maximo HONORE in municipio functus eſt. puta qui DVVMVIRATVM geſſerunt, ſi hic honor præcellat *&c. Paulus L.* VII. *ff. de Decurionibus.* is qui non ſit Decurio, DVVMVIRATV, vel alijs HONORIBVS fungi non poteſt. *Apuleius in Apologia quam vocant primam*; In qua Colonia Patrem habui loco principe DVVMVIRALEM,

cunctis HONORIBVS perfunctum. *Feſtus Rufus Auienus, in ora maritima, de Tarteſſo loquens*

At vis in illis tanta, vel tantum decus
Ætate priſca ſub fide rerum fuit,
Rex vt ſuperbus omniumque præpotens,
Quos gens habebat forte tum Mauruſia,
Octauiano Principi acceptiſſimus,
Et Litterarum ſemper in ſtudio Iuba,
Interfluoque ſeparatus æquòre
Inluſtriorem ſemet Vrbis iſtius
DVVMVIRATV crederet——

Duumuiri autem erant Magiſtratus in Colonijs, vt oſtendit Cicero in Agraria. II. cum ceteris in Colonijs Duumuiri appellentur, hi ſe Prætores appellari volebant. *notat autem ibi pluribus verbis ſuperbiam Campanam, quæ Romam æmulari Prætura, Lictoribus, Faſcibus, & reliquo apparatu conſtituerat. Quod hic noſter* CVM LIBERIS SVIS *poſuerit, id vero non eſt ocioſum. ad filios etenim tranſibat honor Duumuiratus Patris ipſius, vt vidimus proximè apud Appuleium; & magna fuit ſemper vis in exemplo paterno ad capeſſendas Religiones, vt innuit cum irriſione Iuuenalis Sat.* XIV.

Qui-

Quidam ſortiti metuentem Sabbata Patrem
Nil præter nubes, & Cœli numen adorant.
Nec diſtare putant humana carne ſuillam
Qua Pater abſtinuit——

Abſtineo pluribus, ne te inaniter fatigem in re ſatis obuia. Tu Vale, & hac pauca obſeruantiæ erga te meæ teſtimonia aqui bonique conſule. Domi MDCXXVII. Nonis Ianuarij, quibus Carolus Audax, Belgij veſtri fulmen, ad Nanceium occubuit, anno MCCCCLXXVI. *non Anno poſt vt habet Megiſerus.*

L. P. ALBERTINO BARISONO

ABBATI, VIRO NOBILISSIMO. ET REVERENDISSIMO.

Epiſt. XXXVIII.

Eſſe quid hoc dicam Vir nobiliſſime, quod accuratus noſtrorum recentis huius ſæculi hominum ſtylus, deſumpſerit ſibi aliqua cum ambitione narranda, bella Gallica, Germanica, Belgica, Hungarica; & nemo animum adiecerit ad enarrandum bellum atrox,

& inteſtinum, quod Barbaries quotidie concipit, commouet, agitat aduerſus elegantiam veteris æui, qua vna ſtat perennè decus Italiæ noſtræ? Et ſanè maiores illi noſtri, quorum nominibus etiam nunc non ſine aliqua veneratione aſſurgimus, cum æternitatem perpetim cogitarent, ſubſidia ſibi aduocarunt earum rerum, quæ ætatem ferre, & prorogare poſſent res æterna memoria digniſſimas. hinc ſepoſuerunt ſibi Papyros, Membranas, Marmora, Metalla, quibus conſignarent Doctrinarum præcepta, ſeriem rerum ab ipſis geſtarum, vultus ſuos, deſcriptioneſque illorum ædificiorum, quibus non mortales, ſed Heroes & Genij manum ingeniumque commodaſſent. Verum Barbaries non irrepens, ſed palam, poſt renatas Litteras, ſub Larua virilis frugalitatis, hoc totum inconditis lacertis, & machinis muralibus aggreſſa eſt demoliri. Papyros enim tineis, blattis, ſordibus, ſitui obiecit. Membranas Cribris, Cytharis, & operculis Trullarum vinariarum deſtinauit. Marmora vel in Fornaces calcarias, vel in fundamenta murorum coniecit; Metalla in Pelues, Cacabos, & Mortariola conflauit, vt nimirum memoria omnis inſignium rerum funditus & radicitus periret.

Ono-

O noua pugnandi ſpecies! non ales harundo
Neruo pulſa fugit, nec ſtridula Lancea torto
Emicat amento, frameam nec dextra minatur.

Papyri folia hodie adeo rarò apparent, vt miraculo ſint, & ſegmentis, potius, quam totis voluminibus ornent Bibliothecas. Me adoleſcente magna copia Librorum in membranis deſcriptorum, ex oppido agri noſtri non infrequente, neque obſcuri nominis, Venetias tranſlata eſt, precio redempta ab ijs, qui Vina Cretica venditant. cui vſui nemo non intelligit. Marmora Litterata infringi, corrumpi, peruerſè locari, terra obrui paſſim videmus Et ſatis notum eſt, quod non ſinè ſtomacho narrat Borghinius, de Origine Florentina, caput Q. Fabij Maximi in Theatro Florentino erutum, mox fuiſſe proiectum in fundamenta, quæ recens locabat homo ſtolidus, qui theſaurum nactus erat Æſopio Gallinaceo ſimilis. neque ab iſto egregiè fatuo valde abijt homo ex Venetia noſtra, qui nummos aureos antiquos multos & precioſos conflauit, vt Torquem vxori ex ijs pararet. In quo genere inſaniæ non erat cur Hiſpania Italiæ concederet. quando referente A. Schotto Cl. Viro, in Bibliotheca Hiſpanica; ex magna & accuratè collecta

Numiſmatum veterum copia, heres Ioannis Andreæ Stranei Valentini eruditi hominis, mortarium ad pharmacopolij ſui vſum ſibi conflari curauit. dignus vtique ipſe piſtillis, ſed in grandiore mortario Anaxarchi more tundi. At hiſce ſtolidè (neſcio imperitis an prauis) faſtigium amentiæ impoſuit, niſi quis improbitatem appellare malit Aurifaber quidam Romæ, qui me ibi degente, anno MDCVI. non aliam ſtaturariam profitebatur, quam Nummorum veterum aureorum, & argenteorum, quo etiam titulo artificium ſuum venditabat. & hoc Romæ videbatur, & ferebatur, vbi olim Lex Cornelia Nummaria lata fuit, qua tenebatur vt inquit Paulus I. Conſultus Lib. I. Sentent. tit. XXV. qui nummos aureos argenteos adulterauiſſet, lauiſſet, conflauiſſet, raſiſſet, corrupiſſet &c. At hæc non vitia hominum eſſe quis clamet, ſed Barbariei vt diximus, quæ etiam me inſpectante manus temerarias admouit (ſed irrito conatu) Arcui triumphali, quem S. P. Q. R. Fl. Conſtantino Max. Aug. dicauerat. vt videlicet Nouatores Tranſalpini poſſent aliquando dicere Conſtantinum Romæ numquam fuiſſe; & fabulas eſſe noſtrorum hominum, quæ de

Lepra

Lepra Conſtantini, de eiuſdem in ſacras Baſilicas munificentia feruntur. vidit hoc Paulus V. P. M. qui huiuſmodi temeritatem tunc coercuit, & Pompeio Arrigonio ſummæ dignitatis Cardinali ſe purgauit, factum deteſtanti, & improbitatem fabrorum arguenti. & profectò Antas ſtriatas, quæ fuerant ablatæ, Pontifex vrbani decoris mirè ſtudioſus, reponi iuſſit, hoc vno parum æquus, quod eum cuius auſu præclarum veſtigium Antiquitatis tentatum fuerat, indemnem reliquit. debuit enim hominem aliqua ſaltem ignominiæ nota reſpergere, tum vt huiuſmodi Harpiyæ abſtinerent deinceps vngues a parietinis venerandis, tum vt maleuolis os obſtrueretur, qui Syxti V. beneficentia factum eſſe dicunt, vt Seueri Septizonio careamus, & aliorum Pontificum incuriæ, non Barbarorum immanitati, adſcribunt Coloſſei populationem, cuius marmoribus detractis & aliò translatis ſuccreuerint ædificia recentiora; magno cum priſcæ Gloriæ detrimento, nec minore probro eorum, qui huiuſmodi facinora poterant inhibere. verè enim ſcripſit (quiſquis ille fuit) nihil eſſe, quod de veteris Romæ maieſtate docere nos poſſit, præter ipſas ruinas. Franciſcus enim Petrarca,

ca, vir ſui ſeculi princeps. Lib. II. Epiſtolar. ad Ioannem Columnam ſcribens affirmat, ſibi non eſſe quod ſcribat, miraculo rerum tantarum quas viderat, & ſtuporis mole obruto. additque hæc, digna vtique quæ Romæ vbique legantur & ſcribantur. vnum hoc tacitum noluerim. contra ac tu ſuſpicabaris accidit, ſolebas enim memini me veniendo dehortari hoc maximè prætextu; ne ruinoſæ Vrbis aſpectu famæ non reſpondente atque opinioni meæ ex Libris conceptæ, ardor meus ille lenteſceret. ego quoque quamuis deſiderio flagrarem, non inuitus differebam, metuens ne quod ipſe mihi animo finxeram, extenuarent oculi, & magnis ſemper nominibus inimica præſentia. illa vero (mirum dictum) nihil imminuit, ſed auxit omnia. verè maior fuit Roma, maioreſque ſunt reliquiæ, quam rebar. iam non orbem ab hac vrbe domitum, ſed tam ſero domitum miror. *Quorſum inquies hæc longa & verboſa Epiſtola, ſeu verius Declamatio? multa ſunt vir Reuerendiſſime, quæ huc me adegerunt, ſed duo in primis. primum vt oculis ſubijcerem acrem pugnam nos proterere geſtientis Barbariei, cui par eſt vt pectus obtendamus,*

damus, reÿciamuſque in deſertas aliquas oras, vbi ſe iactet regnetque diu; tum vt patefacerem quo in precio ſint habendæ a nobis qualeſcunque reliquiæ Vetuſtatis; a quibus manat ad nos notitia earum rerum, quas ignorare uti turpe eſt, ita percipere glorioſum. Exemplo ſit vetus hoc marmor, quod hic apud Ramnuſios repoſitum, quamuis aliqua luce Vetuſtatis perfuſum, iacuit tamen hactenus, animum nemine aduertente; dignum tamen quod in publicum non ſine honore prodiret.

AVRIBVS
B. D. D
PETRVSIA
PROBA
MAGISTRA
GALGESTI
HERMEROT

Auribus autem dedicatam fuiſſe vel Arulam, vel Tabellam nemo mirabitur, vti ego arbitror, niſi qui earum vſum non agnoſcet in rebus percipiendis, quæ magiſterio indigent. Et fortè huc pertinet Libatio Aurita, quæ legitur apud Philoſtratum Lib. IV. *de Vita Apollonÿ Tyanæi, niſi quis referre malit ad ſeruum quempiam*

piam ab Auribus, qui æmulatus fuerit in priuata familia, ſeruos Regios Perſarum, quibus inditum erat nomen Otacuſtarum. Verum hæc fortè videbuntur (vti ſanè ſunt) nimis recondita. ad Magiſterium reuertor, cuius mentionem facit & ipſum marmor. in quo munere preſtare oculis aures Lactantius Firmianus Lib. III. *de falſa Sapientia Cap.* IX. *affirmauit. ſubſannans enim Anaxagoræ Philoſophi reſponſum profitentis ſe natum Cœli, ac Solis videndi gratia, ita ſcribit.* quid ceteræ corporis partes ? anne carebunt ſuis quæque muneribus ? quid, quod plus eſt in auribus, quam in oculis ſitum, quoniam & doctrina & ſapientia percipi auribus ſolis poteſt, oculis ſolis non poteſt ? *Et hinc videtur natum, vt Auris Mineruæ ſacra eſſet. quod arguamus licet e verbis antiqui Tituli apud Gruterum. MLXVII. I.*

MINERVAE. AVG.
L. CALLIDIVS. PRIMVS
BRIXELLANVS. EX ARG.
LIB. II. ITEM. L. CALLIDIVS
PRIMVS. AVRES. ARGENTEAS
V. S. L. M.

niſi

niſi hæc fuerit Minerua Medica, cuius & in antiquo lapide extat mentio. Alioqui Aures Memoriæ ſacræ erant. inquit Plinius Lib. XI. *Cap. XLV.* eſt in Aure ima Memoriæ locus, quem tangentes atteſtamur. eſt poſt aurem æque dextram Nemeſios, quæ Dea latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit. *Et Aurem vellere alte ſpirantibus Adraſtiam pronunciauit Ammianus Marcellinus Lib.* XXIV. *at Seruius doctiſſimus Grammaticorum ad* VI. *Eclog: hæc tradidit.* Aurem autem ideo quia Memoriæ conſecrata eſt, vt Frons Genio, Digiti Mineruæ, Genua Miſericordiæ. *quibus addo ego ex Macrobio Carnæ DeæVitalia, Lib.* I. *Saturnal. Cap.* XII. *& Fidei Dextram ex Plinio, & ex ijs quæ ego diſſerui olim per Epiſtolam cum Viro Illuſtriſſimo Scipione Cobellutio, qui Romanam purpuram (dum fata Deuſque ſinebant) probitate, & eruditione Illuſtrabat. Auris autem quo geſtu velleretur explicuit ex veteribus monumentis doctiſſimus Pierius Valerianus Lib.* XXXIII. *Memoria verò & ipſa (vt etiam hoc Auribus noſtris demus) in Dearum cenſum relata fuit, vxor Iouis, Muſarum mater, ex Arnobio Lib.* III. *& culta*

ta Carthagine, vt tradit Idatius Epiſcopus in Chronico, ſcribens de cæde Heracliani. Et hæc an ſufficiant tu videris V. Reuerendiſſime, qui Epiſtolas ad te meas deinceps poteris iure tuo appellare moleſtiam & tædium Aurium, vt olim Alexander mulieres Perſides (: ſed alio ſenſu) ægritudines oculorum. Vale. Domi.

L. P. IOANNI BONIFACIO I. C. ADSESSORI CELEBERRIMO, HISTORIARVM SCRIPTORI CLARISSIMO.

Epiſt. XXXIX.

S*Apientem ſuum ſacri Auctores hac inſigni nota præter ceteras circumſcribunt, vt,* Narrationem virorum nominatorum *conſeruet, Eccleſiaſtici Cap.* XXXIX. *vt tu optimè meminiſti V. Cl. & ſacrorum Librorum ſtudioſiſſime. Quod tu an præſtiteris teſtabuntur Lucubrationes tuæ, quæ tam diu vigebunt florebuntque, quam diu bonis Artibus erit fauor & cultus. ego ſanè cum in aliquem plauſum*

nominis

nominis & Litterarum ire deſiderem, vt inquit Phædrus, arripio lubens occaſiunculam te ſalutandi, & in lucem ſub auſpicijs tuis promendi, quæ de Burgundio Iudice Piſano mihi ſunt non ita recens annotata. Et ſanè iure merito noſtris hominibus aliquis calami ductus impenditur, qui ſe à Barbarie non totos opprimi paſſi ſunt, qui ſtudia vtcunq; iuuerunt, & qui denſas ſæculi tenebras aliqua luce diſpellere ſunt conati. huiuſmodi fuit ſua ætate Burgundio, ſiue Burgundius Iuriſperitus Piſanus, qui floruit circa annum MCLX. Huic ſunt qui adſcribant verſiones eorũ, quæ in Pandectis græcè leguntur, licet Accurſius Bulgarum interpretem eſſe velit. porrò hic noſter tunc temporis Græcæ linguæ peritia inclaruit. & memini me videre olim apud Nobiliſſimum Virum, & ab Eruditionis laude clariſſimum Io. Vincentium Pinellum, Codicem manuſcr. hoc titulo, Incipit Liber Vindemiæ a domino Burgundio Piſano, de Græco in latinum tranſlatus, *quæ erant aliquot Schedia Geoponicon. Incidit etiam in manus meas verſio libelli neſcio cuius, Gregorij Nyſſeni, ita inſcripta;*

Liber

Liber B. Gregorij Niſſe incipit.

Dominatori Friderico inuictiſſimo Romanorum Imperatori, & Cæſari ſemper Auguſto a Burgundione Iudice natione Piſano pertranſlatus anno Incarnationis Domini MCLX. Indictione XIII. *Incipiebat autem,* Inuictiſſimo, & glorioſiſſimo Domino. *ſiaiebat.* propter vtilitatem illorum abſtulerunt. *Mutius autem Panſa, in Bibliotheca Vaticana, de eodem tradit, interpretem egiſſe Euangelij Sancti Ioannis, & Librorum Geneſis nonnullorum: & fuiſſe acre Ioannis Chryſoſtomi prædicatorem. quod (vt videbimus) ex ipſius etiam Epitaphio compertum eſt. hoc autem huiuſmodi eſſe accepimus*

Quis, qualis, quantus iacet hic in marmore clauſus
  Ille vir egregius promitur inferius.
Deceſſit ſenio propria Burgundius vrbe,
  Cui ſimilis viuens vix fuit eſt val erit.
Omne quod eſt natum terris ſub Sole locatum
  Hic plene ſciuit ſcibile quidquid erat,
Optimus Interpres Græcorum fonte refectus
  Plurima Romano contulit eloquio.
Commentor primus, Chryſoſtomus ille ſecundus,
  Claruit, expoſitor, ſcripſit & innotuit.
Docta patet late Doctoris epiſtola Pauli
  Ocia cuius erant ſcribere, cura, labor.

Inuidia caruit, vitam ſine crimine duxit,
  Illæſus vitijs, noxia quæque fugans.
Gloria, Laus, & Honor proles generoſa parentum,
  Id fuit in terris, Sol quod in axe ſuo.
Venit vt ad caudam plenus mercede laborum
  Inquit terrenis hoſpita terra vale.
Debitor inſignis ne creditor opprimeretur,
  Psychem namque polo reddidit, oſſa ſolo.
Qui legis in titulo ſic ſi cupis eſſe probandus
  Huius ad exemplum curre per alta maris.

Quibus ſanè carminibus non omnino malis non contentus, qui Memoriam poſuit, adiecit etiam hæc rithmica, quibus ſanè carere æquo animo poteramus.

Doctor Doctorum iacet hac Burgundius vrna
Schema magiſtrorum laudabilis & diuturna.
Dogma Poetarum, cui Littera Græca Latina
Ars Medicinarum patuit Sapientia trina.
Et nunc Piſa dole, triſteris Thuſcia tota
Nullus ſub Sole eſt, cui ſic ſunt omnia nota.
Rurſus ab Angelico cœtu ſuper aera vectum
Nuper & Angelico cœlo gaudete receptum.

Anno Dom. MCLXXXXIIII. III. Calend. Nouembr. Et de Burgundio hactenus, qui tibi V. Cl. acceptum ferre debet, quod tanto poſt tempore producatur

—in dias luminis oras.

Vale, Pignorij & Sandellij tuorum memor. Patauij. MDCXXVII.

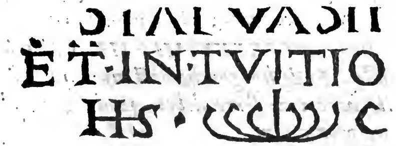
L L. P.

L. P. MARTINO SANDELLIO

IVRISCONSVLTO VIRO REVERENDO.

Epiſt. XL.

FRuſtum veteris Inſcriptionis e marmore Pario, notatum elegantiſſimis characteribus, a ſæculo vt videtur Auguſtæo, in Templo D. Martini nuper effoſſum, cui tu merito praees, poſtulas tibi explicari; notis videlicet implicitum, & a corpore ſuo auulſum. Num ego tibi Amice gentem Aſclepiadarum videor attingere cognatione? An vero profiteri me cenſes diſciplinam Cornelij noſtratis? verum age experiamus. fruſtum eiuſmodi eſt.

Continet autem quantum ego conijcio ſummam pecuniæ legatæ in tuitionem Monumenti alicuius.

Digitized by Google

ius. Hæc enim erat ſolemnis formula legandi. cuius veſtigium extare in vetere Gallica Inſcriptione apud Gruterum CLI. 9. ſunt qui credunt. ego non item.

QVOD. IN. AGRO. PROPRIO. CONSTITVTVM. TVENTIONI. OMNIVM. VOLVERVNT. ESSE. COMMVNE. &c. ibi enim Tuentio eſt inſpectio, non tutela Monumenti, cuius penes accuratiſſimum Briſſonium Lib. VII. *Formularum extat mentio inſignis, quam confirmant veteres Inſcriptiones apud Gruterum* CCCXCIX. I. DCXI. II. *At ſumma pecuniæ valde ingens. fateor, & ſcio Ariſtotelem Lib.* IV. *Ethic. Cap.* II. *monere non eodem ſumptu Fanum, & ſepulchrum ædificandum eſſe. Verum noſtri maiores inſanierunt circa hæc annorum ludibria; tanquam ſepulchra eorum eſſent, vt inquit Regius Pſaltes, Pſal.* XLIIX. Domus illorum in æternum. *Et hiſce delirijs compeſcendis inſudarunt quandoque præceptis & monitis Leges, & Legum Conſulti. at præualuiſſe hic etiam præpoſterum luxum, teſtes ſunt, inſanæ ſubſtructiones aliquot, quas temporis edacitas minimum attigit. vt in Munatij Planci Oratoris, & Metellæ Q. Cretici filiæ Mauſoleis*

videre eſt. Hac erit Hiſtoria ſeu verius fabella Deiphobi tui vir amice. an vero ille, vt alter Priamides olim Æneam, me ſit compellaturus.

--nihil o tibi amice relictum eſt
Omnia Deiphobo ſoluiſti, & funeris vmbris

ego quidem neſcio. tu ſcies, qui illum habes contubernalem, & cum illo vna omnis Antiquitatis penitiſſima notitiam. Vale. in Bibliotheca noſtra. Idib. Mart. MDCXXVII.

L. P. ANNIBALI CAMPEGIO I. CONSVLTO TICINENSI IN PATRIO GYMNASIO IVRIS CIVILIS INTERPRETI DOCTISSIMO.

Epiſt. XLI.

HAud diu eſt V. Cl. cum ego Veritatis eruendæ gratia, & calumniæ propulſandæ, Iulium Paulum I. C. Romæ patriæ aſſerere, ſcripto edito ſum conatus. in ea cauſa quam ſtrenuè me geſſerim ego quidem non diſpicio. Amici, quos conſului, mira retulerunt.

Digitized by Google

runt. verum ego qui ſciam præſtigias Amorem facere; minimè credulus fui, & vni mihi dictum fuiſſe ſum arbitratus.

Tecum habita. noris quam ſit tibi curta Supellex.

Illa cum ſcripſiſſem peruenit ad manus meas Commentarius inſcriptus BIINOMIKON, *ſeu de iuriſperitis ſectus in duos Libros, auctore Ioanne Bertrando Præſide Toloſano, viro ſanè docto, multæ Lectionis, & acris Iudicij, cui plurimum debent veteres Iuris Auctores. Hic Libro primo, proprio capite de Iulio Paulo, Paulum ipſum Tyrium fuiſſe credidit, atq; adeo rationibus demonſtrare anniſus eſt. Quibus ego perlectis meas partes omnino eſſe cenſui, Paulum non ſinere diuelli à patrijs Laribus, ſed proprium decus Romæ ſeruare Italiæque noſtræ. Tui vero arbitrij V. Cl. hæc omnia vt facerem non vna Humanitas tua impulit, quæ ne alias per Litteras vix notum & oculis laborantem compellauit; verum, & inſignis peritia, qua clues inter prima Italiæ terræ ornamenta, Iuriſciuilis & elegantiorum Litterarum, veluti Nomico-politicus tuus, & Tetracordum Muſis & Apolline dignum abundè teſtantur. verum manus conſerere præſtat, quam Modeſtiam tuam veris etiam laudibus*

 onerare.

Numiſmatum veterum copia, heres Ioannis Andreæ Stranei Valentini eruditi hominis, mortarium ad pharmacopolij ſui vſum ſibi conflari curauit, dignus vtique ipſe piſtillis, ſed in grandiore mortario Anaxarchi more tundi. At hiſce ſtolidè (neſcio imperitis an prauis) faſtigium amentiæ impoſuit, niſi quis improbitatem appellare malit Aurifaber quidam Romæ, qui me ibi degente, anno MDCVI. non aliam ſtaturariam profitebatur, quam Nummorum veterum aureorum, & argenteorum, quo etiam titulo artificium ſuum venditabat. & hoc Romæ videbatur, & ferebatur, vbi olim Lex Cornelia Nummaria lata fuit, qua tenebatur vt inquit Paulus I. Conſultus Lib. I. Sentent. tit. XXV. qui nummos aureos argenteos adulterauiſſet, lauiſſet, conflauiſſet, raſiſſet, corrupiſſet &c. At hæc non vitia hominum eſſe quis clamet, ſed Barbariei vt diximus, quæ etiam me inſpectante manus temerarias admouit (ſed irrito conatu) Arcui triumphali, quem S. P. Q. R. Fl. Conſtantino Max. Aug. dicauerat. vt videlicet Nouatores Tranſalpini poſſent aliquando dicere Conſtantinum Romæ numquam fuiſſe; & fabulas eſſe noſtrorum hominum, quæ de

Lepra

Lepra Conſtantini, de eiuſdem in ſacras Baſilicas munificentia feruntur. vidit hoc Paulus V. P. M. qui huiuſmodi temeritatem tunc coercuit, & Pompeio Arrigonio ſummæ dignitatis Cardinali ſe purgauit, factum deteſtanti, & improbitatem fabrorum arguenti. & profectò Antas ſtriatas, quæ fuerant ablatæ, Pontifex vrbani decoris mirè ſtudioſus, reponi iuſſit, hoc vno parum æquus, quod eum cuius auſu præclarum veſtigium Antiquitatis tentatum fuerat, indemnem reliquit. debuit enim hominem aliqua ſaltem ignominiæ nota reſpergere, tum vt huiuſmodi Harpiyæ abſtinerent deinceps vngues a parietinis venerandis, tum vt maleuolis os obſtrueretur, qui Syxti V. beneficentia factum eſſe dicunt, vt Seueri Septizonio careamus, & aliorum Pontificum incuriæ, non Barbarorum immanitati, adſcribunt Coloſſei populationem, cuius marmoribus detractis & aliò translatis ſuccreuerint ædificia recentiora; magno cum priſcæ Gloriæ detrimento, nec minore probro eorum, qui huiuſmodi facinora poterant inhibere. verè enim ſcripſit (quiſquis ille fuit) nihil eſſe, quod de veteris Romæ maieſtate docere nos poſſit, præter ipſas ruinas. Franciſcus enim Petrar-

ca, vir ſui ſæculi princeps. Lib. II: Epiſtolar. ad Ioannem Columnam ſcribens affirmat, ſibi non eſſe quod ſcribat, miraculo rerum tantarum quas viderat, & ſtuporis mole obruto. additque hæc, digna vtique quæ Romæ vbique legantur & ſcribantur. vnum hoc tacitum noluerim. contra ac tu ſuſpicabaris accidit, ſolebas enim memini me veniendo dehortari hoc maximè prætextu; ne ruinoſæ Vrbis aſpectu famæ non reſpondente atque opinioni meæ ex Libris conceptæ, ardor meus ille lenteſceret. ego quoque quamuis deſiderio flagrarem, non inuitus differebam, metuens ne quod ipſe mihi animo finxeram, extenuarent oculi, & magnis ſemper nominibus inimica præſentia. illa vero (mirum dictum) nihil imminuit, ſed auxit omnia. verè maior fuit Roma, maioreſque ſunt reliquiæ, quam rebar. iam non orbem ab hac vrbe domitum, ſed tam ſero domitum miror. *Quorſum inquies hæc longa & verboſa Epiſtola, ſeu verius Declamatio? multa ſunt vir Reuerendiſſime, quæ huc me adegerunt, ſed duo in primis. primum vt oculis ſubijcerem acrem pugnam nos proterere geſtientis Barbariei, cui par eſt vt pectus obtendamus,*

damus, reïjciamuſque in deſertas aliquas oras, vbi ſe iactet regnetque diu; tum vt patefacerem quo in precio ſint habendæ a nobis qualeſcunque reliquiæ Vetuſtatis; a quibus manat ad nos notitia earum rerum, quas ignorare uti turpe eſt, ita percipere glorioſum. Exemplo ſit vetus hoc marmor, quod hic apud Ramnuſios repoſitum, quamuis aliqua luce Vetuſtatis perfuſum, iacuit tamen hactenus, animum nemine aduertente; dignum tamen quod in publicum non ſine honore prodiret.

AVRIBVS
B. D. D
PETRVSIA
PROBA
MAGISTRA
GALGESTI
HERMEROT

Auribus autem dedicatam fuiſſe vel Arulam, vel Tabellam nemo mirabitur, vti ego arbitror, niſi qui earum vſum non agnoſcet in rebus percipiendis, quæ magiſterio indigent. Et fortè huc pertinet Libatio Aurita, quæ legitur apud Philoſtratum Lib. IV. *de Vita Apollonij Tyanei, niſi quis referre malit ad ſeruum quempiam*

piam

piam ab Auribus, qui æmulatus fuerit in priuata familia, ſeruos Regios Perſarum, quibus inditum erat nomen Otacuſtarum. Verum hæc fortè videbuntur (vti ſanè ſunt) nimis recondita. ad Magiſterium reuertor, cuius mentionem facit & ipſum marmor. in quo munere preſtare oculis aures Lactantius Firmianus Lib. III. *de falſa Sapientia Cap.* IX. *affirmauit. ſubſannans enim Anaxagoræ Philoſophi reſponſum profitentis ſe natum Cœli, ac Solis videndi gratia, ita ſcribit.* quid ceteræ corporis partes ? anne carebunt ſuis quæque muneribus ? quid, quod plus eſt in auribus, quam in oculis ſitum, quoniam & doctrina & ſapientia percipi auribus ſolis poteſt, oculis ſolis non poteſt ? *Et hinc videtur natum, vt Auris Mineruæ ſacra eſſet. quod arguamus licet e verbis antiqui Tituli apud Gruterum. MLXVII. I.*

MINERVAE. AVG.
L. CALLIDIVS. PRIMVS
BRIXELLANVS. EX ARG.
LIB. II. ITEM. L. CALLIDIVS
PRIMVS. AVRES. ARGENTEAS
V. S. L. M.

niſi

niſi hæc fuerit Minerua Medica, cuius & in antiquo lapide extat mentio. Alioqui Aures Memoriæ ſacræ erant. inquit Plinius Lib. XI. *Cap. XLV.* eſt in Aure ima Memoriæ locus, quem tangentes atteſtamur. eſt poſt aurem æque dextram Nemeſios, quæ Dea latinum nomen ne in Capitolio quidem inuenit. *Et Aurem vellere alte ſpirantibus Adraſtiam pronunciauit Ammianus Marcellinus Lib.* XXIV. *at Seruius doctiſſimus Grammaticorum ad* VI. *Eclog: hæc tradidit.* Aurem autem ideo quia Memoriæ conſecrata eſt, vt Frons Genio, Digiti Mineruæ, Genua Miſericordiæ. *quibus addo ego ex Macrobio Carnæ DeæVitalia, Lib.* I. *Saturnal. Cap.* XII. *& Fidei Dextram ex Plinio, & ex iis quæ ego diſſerui olim per Epiſtolam cum Viro Illuſtriſſimo Scipione Cobellutio, qui Romanam purpuram (dum fata Deuſque ſinebant) probitate, & eruditione Illuſtrabat. Auris autem quo geſtu velleretur explicuit ex veteribus monumentis doctiſſimus Pierius Valerianus Lib.* XXXIII. *Memoria verò & ipſa (vt etiam hoc Auribus noſtris demus) in Dearum cenſum relata fuit, vxor Iouis, Muſarum mater, ex Arnobio Lib.* III. *& culta*

ta Carthagine, ut tradit Idatius Epiſcopus in Chronico, ſcribens de cæde Heracliani. Et hæc an ſufficiant tu videris V. Reuerendiſſime, qui Epiſtolas ad te meas deinceps poteris iure tuo appellare moleſtiam & tædium Aurium, ut olim Alexander mulieres Perſides (ſed aliò ſenſu) ægritudines oculorum. Vale. Domi.

L. P. IOANNI BONIFACIO
I. C. ADSESSORI CELEBERRIMO, HISTORIARVM SCRIPTORI CLARISSIMO.
Epiſt. XXXIX.

Sapientem ſuum ſacri Auctores hac inſigni nota præter ceteras circumſcribunt, ut, Narrationem virorum nominatorum *conſeruet, Eccleſiaſtici Cap.* XXXIX. *ut tu optimè meminiſti V. Cl. & ſacrorum Librorum ſtudioſiſſime. Quod tu an præſtiteris teſtabuntur Lucubrationes tuæ, quæ tam diu vigebunt floreburtque, quam diu bonis Artibus erit fauor & cultus. ego ſanè cum in aliquem plauſum*

nominis

nominis & Litterarum ire deſiderem, vt inquit Phædrus, arripio lubens occaſiunculam te ſalutandi, & in lucem ſub auſpicijs tuis promendi, quæ de Burgundio Iudice Piſano mihi ſunt non ita recens annotata. Et ſanè iure, merito noſtris hominibus aliquis calami ductus impenditur, qui ſe à Barbarie non totos opprimi paſſi ſunt, qui ſtudia vtcunq; iuuerunt, & qui denſas ſæculi tenebras aliqua luce diſpellere ſunt conati. huiuſmodi fuit ſua ætate Burgundio, ſiue Burgundius Iuriſperitus Piſanus, qui floruit circa annum MCLX. Huic ſunt qui adſcribant verſiones eorũ, quæ in Pandectis græcè leguntur, licet Accurſius Bulgarum interpretem eſſe velit. porrò hic noſter tunc temporis Græcæ linguæ peritia inclaruit. & memini me videre olim apud Nobiliſſimum Virum, & ab Eruditionis laude clariſſimum Io. Vincentium Pinellum, Codicem manuſcr. hoc titulo, Incipit Liber Vindemiæ a domino Burgundio Piſano, de Græco in latinum tranſlatus. *quæ erant aliquot SchædiaGeoponicon. Incidit etiam in manus meas verſio libelli neſcio cuius, Gregorij Nyſſeni, ita inſcripta;*

Liber

Liber B. Gregorij Niſſe incipit.

Dominatori Friderico iuuictiſſimo Romanorum Imperatori, & Cæſari ſemper Auguſto a Burgundione Iudice natione Piſano pertranſlatus anno Incarnationis Domini MCLX. Indictione XIII. *Incipiebat autem,* Inuictiſſimo, & glorioſiſſimo Domino. *finiebat.* propter vtilitatem illorum abſtulerunt. *Mutius autem Panſa, in Bibliotheca Vaticana, de eodem tradit, interpretem egiſſe Euangelij Sancti Ioannis, & Librorum Geneſis nonnullorum: & fuiſſe acre Ioannis Chryſoſtomi prædicatorem. quod (vt videbimus) ex ipſius etiam Epitaphio compertum eſt. hoc autem huiuſmodi eſſe accepimus*

Quis, qualis, quantus iacet hic in marmore clauſus
 Ille vir egregius promitur inferius.
Deceſſit ſenio propria Burgundius vrbe,
 Cui ſimilis viuens vix fuit eſt val erit.
Omne quod eſt natum terris ſub Sole locatum
 Hic plene ſciuit ſcibile quidquid erat,
Optimus Interpres Græcorum fonte refectus
 Plurima Romano contulit eloquio.
Commentor primus, Chryſoſtomus ille ſecundus,
 Claruit, expoſitor, ſcripſit & innotuit.
Docta patet late Doctoris epiſtola Pauli
 Otia cuius erant ſcribere, cura, labor.

In-

Inuidia caruit, vitam ſine crimine duxit,
  Illæſus vitijs, noxia quæque fugans.
Gloria, Laus, & Honor proles generoſa parentum,
  Id fuit in terris, Sol quod in axe ſuo.
Venit vt ad caudam plenus mercede laborum
  Inquit terrenis hoſpita terra vale.
Debitor inſignis ne creditor opprimeretur,
  Psychem namque polo reddidit, oſſa ſolo.
Qui legis in titulo ſic ſi cupis eſſe probandus
  Huius ad exemplum curre per alta maris.

Quibus ſanè carminibus non omnino malis non contentus, qui Memoriam poſuit, adiecit etiam hæc rithmica, quibus ſanè carere æquo animo poteramus.

Doctor Doctorum iacet hac Burgundius vrna
Schema magiſtrorum laudabilis & diuturna.
Dogma Poetarum, cui Littera Græca Latina
Ars Medicinarum patuit Sapientia trina.
Et nunc Piſa dole, triſteris Thuſcia tota
Nullus ſub Sole eſt, cui ſic ſunt omnia nota.
Rurſus ab Angelico cœtu ſuper aera vectum
Nuper & Angelico cœlo gaudete receptum.

Anno Dom. MCLXXXXIIII. III. Calend. Nouembr. Et de Burgundio hactenus, qui tibi V. Cl. acceptum ferre debet, quod tanto poſt tempore producatur

---in dias luminis oras.

Vale, Pignorij & Sandellij tuorum memor. Patauij. MDCXXVII.

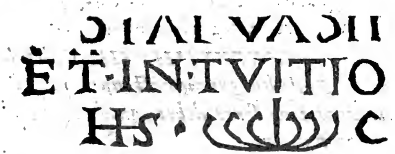
L. P.

L. P. MARTINO SANDELLIO

IVRISCONSVLTO VIRO REVERENDO.

Epiſt. XL.

FRuſtum veteris Inſcriptionis e marmore Pario, notatum elegantiſſimis characteribus; a ſæculo vt videtur Auguſtæo, in Templo D. Martini nuper effoſſum, cui tu merito praees, poſtulas tibi explicari; notis videlicet implicitum, & a corpore ſuo auulſum. Num ego tibi Amice gentem Aſclepiadarum videor attingere cognatione? An vero profiteri me cenſes diſciplinam Cornelij noſtratis? verum age experiamus. fruſtum eiuſmodi eſt.

Continet autem quantum ego conijcio ſummam pecuniæ legatæ in tuitionem Monumenti alicuius.

Digitized by Google

ius. Hæc enim erat ſolemnis formula legandi. cuius veſtigium extare in vetere Gallica Inſcriptione apud Gruterum CLI. 9. ſunt qui credunt. ego non item.

QVOD. IN. ACRO. PROPRIO. CONSTITVTVM. TVENTIONI. OMNIVM. VOLVERVNT. ESSE. COMMVNE. &c. ibi enim Tuentio eſt inſpectio, non tutela Monumenti, cuius penes accuratiſſimum Briſſonium Lib. VII. *Formularum extat mentio inſignis, quam confirmant veteres Inſcriptiones apud Gruterum* CCCXCIX. I. DCXI. II. *At ſumma pecuniæ valde ingens. fateor, & ſcio Ariſtotelem Lib.* IV. *Ethic. Cap.* II. *monere non eodem ſumptu Fanum, & ſepulchrum ædificandum eſſe. Verum noſtri maiores inſanierunt circa hæc annorum ludibria; tanquam ſepulchra eorum eſſent, vt inquit Regius Pſaltes, Pſal.* XLIIX. Domus illorum in æternum. *Et hiſce delirijs compeſcendis inſudarunt quandoque præceptis & monitis Leges, & Legum Conſulti. at præualuiſſe hic etiam præpoſterum luxum, teſtes ſunt, inſanæ ſubſtructiones aliquot, quas temporis edacitas minimum attigit. vt in Munatij Planci Oratoris, & Metellæ Q. Cretici filiæ Mauſoleis*

videre eſt. Hac erit Hiſtoria ſeu verius fabella Deiphobi tui vir amice. an vero ille, vt alter Priamides olim Æneam, me ſit compellaturus.

---nihil o tibi amice relictum eſt
Omnia Deiphobo ſoluiſti, & funeris vmbris

ego quidem neſcio. tu ſcies, qui illum habes contubernalem, & cum illo vna omnis Antiquitatis penitiſſimæ notitiam. Vale. in Bibliotheca noſtra. Idib. Mart. MDCXXVII.

L. P. ANNIBALI CAMPEGIO

I. CONSVLTO TICINENSI IN PATRIO GYMNASIO IVRIS CIVILIS INTERPRETI DOCTISSIMO.

Epiſt. XLI.

H*Aud diu eſt V. Cl. cum ego Veritatis eruendæ gratia, & calumniæ propulſandæ, Iulium Paulum I. C. Romæ patriæ aſſerere, ſcripto edito ſum conatus. in ea cauſa quam ſtrenuè me geſſerim ego quidem non diſpicio. Amici, quos conſului, mira retulerunt.*

Digitized by Google

runt. verum ego qui ſciam præſtigias Amorem facere, minimè credulus fui, & vni mihi dictum fuiſſe ſum arbitratus.

Tecum habita. noris quam ſit tibi curta Supellex.

Illa cum ſcripſiſſem peruenit ad manus meas Commentarius inſcriptus BIINOMIKON, *ſeu de iuriſperitis ſectus in duos Libros, auctore Ioanne Bertrando Præſide Toloſano, viro ſanè docto, multæ Lectionis, & acris Iudicij, cui plurimum debent veteres Iuris Auctores. Hic Libro primo, proprio capite de Iulio Paulo, Paulum ipſum Tyrium fuiſſe credidit, atque adeo rationibus demonſtrare anniſus eſt. Quibus ego perlectis meas partes omnino eſſe cenſui, Paulum non ſinere diuelli à patrijs Laribus, ſed proprium decus Romæ ſeruare Italiæque noſtræ. Tui vero arbitrij V. Cl. hæc omnia vt facerem non vna Humanitas tua impulit, quæ ne alias per Litteras vix notum & oculis laborantem compellauit; verum, & inſignis peritia, qua clues inter prima Italiæ terræ ornamenta, Iuriſciuilis & elegantiorum Litterarum, veluti Nomico-politicus tuus, & Tetracordum Muſis & Apolline dignum abundè teſtantur. verum manus conſerere præſtat, quam Modeſtiam tuam veris etiam laudibus*

 onerare.

onerare. Bertrandus Tyrium fuiſſe Iulium Paulum ex eo primum capite credidit, quod ab Vlpiano, & Mammæa Alexandri vxore (Matrem voluit dicere) dilectus fuerit. At eadem ſanctiſſima fœmina videtur in precio habuiſſe Fabium Sabinum, Ælium Gordianum, Pomponium & alios, qui non ideo minus Romani fuerunt, quod Vlpianus & Mammæa ipſos diligerent. Imo qui Alexandri vitam ſcripſerunt, non vtique ſiluiſſent hanc neceſſitudinis cauſam, ſi Paulus Tyrius fuiſſet. neque Paulus ipſe elabi ſibi paſſus fuiſſet occaſionem Patriæ conteſtandæ, in L. VIII. *de cenſibus, cum Tyriorum ciuitatem nominaret, quam Vlpianus (vt ſuam originem notaret) non præterijt in L.* I. *eiuſdem Tituli. Iam verò quod Paulus in L.* IV. §. item ſi quis *ff. de penu legata, dicat*, nomen penus mihi traditum eſt omnibus generibus dici, *nullam peregrinitatem arguit. voluit enim ſignificare traditum id ſibi a Præceptore, qui fuit ex Ælio Lampridio, Æmilius Papinianus. & apud Latinos, vt vel pueri ipſi ſciunt, Magiſtri dicuntur tradere. Quod autem in L.* XVII. *ff. de Exceptionibus ſeruitutes videntur corpora appellare, hoc verò*

non

non eſt proprietatem verborum latinorum ignorare. non enim dicit Paulus quod illi affingitur; neque apud Africanum vel Paulum alicubi ſeruitus nominatur. Viam & Fundum tantummodo diuerſa corpora appellat, & rectè, quod perinde eſt, ac ſi dixiſſet eſſe res diuerſas, vt ibidem notat Accurſius. qua ratione Vlpianus dixit loci corpus *in L.* IV. *ff. ſi ſeruitus vendicetur. alioqui & ipſe Paulus nouerat, ſeruitutes prædiorum ruſticorum & ſi corporibus accederent, incorporales tamen eſſe L.* XIV. *ff. de ſeruitutibus. vt proinde iniuria dicat Bertrandus imperitum fuiſſe Latinitatis. quod profectò nemini in mentem venerit, qui legerit Paulum, & alibi, & in Titulo de Verbor. ſignific. Digeſtor. Libro L. Nec admodum iuuat coniecturam Bertrandi, quod Græcas artes in explananda Iuriſciuilis ſcientia attulerit. incidit enim Paulus in ſæculum græciſſans, quod elegantiam ducebat Græcis Litteris vti. & indicant hoc Pomponÿ, & Vlpiani ſcripta, Heluÿque Pertinacis, & Diuorum Fratrum reſcripta & aliorum paſſim in oculos incurrentium. quod profectò nouum non fuiſſe inſtitutum, dicet nobis Iuuenalis Sat.* III.

Quæ nunc diuitibus gens acceptiſſima noſtris,
Et quos præcipuè fugiam properabo fateri,
Nec pudor obſtabit. non poſſum ferre Quirites
Græcam vrbem——

Quod ab Auguſto vſque per manus ferè aliorum omnium Principum traditum, ad Alexandrum etiam Seuerum manauit. qui referente Ælio Lampridio, facundiæ fuit Græcæ magis quam Latinæ. & Lectioni Græcæ operam maiorem dabat & legebat, ſed Græca magis. *quid igitur mirum ſi ferè omnibus Græca arriſerunt? neque immorabor in re nota. illud vnum animaduertam Legem* IX. *ff. de ſupellect. legata in meo Codice & in Pandectis eſſe Papiniani, non Pauli. quod tamen parum refert. Homerus.n.nulli ferè Latinorum non dictus eſt, qui non ideo tamen Latini eſſe deſierunt. Hippocratis ſententia in L.* XII. *de ſtatu hominum, quoad rationem partus oraculum eſt. cui viri maximi acquiruerunt, vt refert Carolus Annibal Fabrotus doctiſſimus Anteceſſor Aqui-Sextienſis, in politiſſima, quam edidit Exercitatione de tempore humani Partus; neque illa magis Paulum græcum hominem facit, quod ipſam recipiat, quam dictio græca M. Aureliun Antoninum,*

*ninum, qui Libros de vita ſua græce perſcripſit. & ſicut nemo ſanus Cornelium Celſum peregrinum appellarit, quia dictionibus Latinis verba Græca adhibuerit non ſemel; ita nemo Paulum aduenam eſſe definiuerit, quod in Lib.*VII. §.hæc vox *ff. de Edendo, dictiones Latinas per verba Græca explicauerit. quod & ab alijs non Græcis paſſim eſt factitatum. Vt proinde falſos inſigniter fuiſſe appareat Othomanum, & Marcilium, qui Græcum indigitauerunt. quos meminiſſe æquum erat, diſſidere I. Conſultos a Pythagoras: & fruſtra auctoritatem dicentis obtendi, quæ ratione deſtituatur. Ad illa autem, quæ ex Cuiacio afferuntur Lib.* XXI. *Obſeruation. Cap.* XXVI. *paruo negotio reſpondemus, ſtudioſum à Latinis eodem ſenſu dici etiam claſſicis & non ita nouicijs: veluti Cicerone, & Varrone, & alijs fortaſſe. Confeſſio & ipſa purum putum Latinum verbum eſt, vt etiam alij adnotarunt; ipſi etiam Quintiliano probè cognita. cetera vero apud Cuiacium videntur acutè magis, quam verè perpenſa, cum non vni Paulo, ſed etiam alijs ſint vſurpata, quot quot ætas Iulij Pauli, tulit: quæ quidem ætas Græcia omnia Latio permiſcuit. & immerito ſanè vexatur*

Tribo-

Tribonianus, quod pace magni viri dictum ſit, tamquam verborum Pauli interpolator. Neque ſolidiora ſunt quæ a Bertrando afferuntur de Paulo Tyrio. tum quia neque ille (quod ſciatur) Gentem Iuliam vlla cognatione attigit, neque ratio annorum videtur admodum pati, ut Iulio Paulo Pater eſſe potuerit: tum quia Patauium deuium eſt Tyrio homini, ſeu Roma in patriam abeat, ſiue e patria Romam proficiſcatur. D. certè Paulus Cæſarea ſoluens appulit Sidonem. inde Cyprum, Lyſtram, Cretam, Melitam, Siracuſas, Rhegium, Puteolos, & Romam; Actorum Apoſt. capitibus XXVII. & XXIIX. *At meram diuinationem non oportuit tot machinis ſubuertere. Nos vaticinia, ex ipſius etiam Pauli ſententia, valere iubebimus. namque illa coniectura, quæ aſſimilabat prima fronte.*

--toruam & grandem cum viribus vmbram
Et faciem Æneæ---

ipſa eadem

Nunc ſublime volans nubi ſe immiſcuit atræ.

Tu V. Cl. Eruditionem tuam intendas velim. ego tibi I. Conſulto cum de Iure, & Iuris Auctore agatur, acquieſcere decreui. Vale. Patauij. M DC XXVII.

L. P.

L.P. COMITI SPERONO DE COMITIBVS CANONICO PATAVINO ET ABBATI, VIRO NOBILISSIMO REVERENDISSIMOQ.

Epiſt. XLII.

Pictura, qua tu vir nobiliſſime apprimè delectaris, adeo magno in honore apud veteres homines fuit, vt cum ceteros fermè omnes artifices fabros nuncuparent, ſolum Pictorem huic nuncupationi eximerent, vt inquit Leo Baptiſta Albertus Lib. II. *de Pictura. Qui etiam addit omnium artium florem illam eſſe. nec ſanè immerito mea ſententia, quippè quæ venuſtatem colorum, & lucis ignem vna æxprimat, affectus omnes repræſentet, defunctorum memoriæ conſulat; Cœli conuerſiones, Terræ vices Diei, & Noctis partes, Artis acumina apiceſque, Diuinitatem ipſam (quantum licet aſſequi cogitatione) ſubijciat penicillo.. Et hinc factum eſt, vt Græci politiſſimi hominum cauerent Edicto, ne Ser-*

ui pingerent, quod nobiliſſimam artem ſeruili manu & ingenio pollui pertimeſcerent. neque defuerunt viri accurati & eloquentes, qui Hiſtoriam Pictorum pertexerent, veluti Ariſtodemus Car, teſte Philoſtrato in Iconibus; & Polemon apud Athenæum Lib. XI. *qui etiam Commentarium edidit de Tabulis quæ Sicyone fuerunt, memoratum eidem Athenæo Lib.* XIII. maximè enim *(inquit Strabo. Lib.* VIII. *Geographiæ)* Corinthi ac Sicyone pingendi ac fingendi aliæque id genus artes auctæ ſunt. *Et huius quidem Polemonis citatur etiam Liber, de varia in Sicyone porticu, Athenæo Lib.* XIII. *Et videtur idem eſſe cum eo, quem ſæpè nominat Clemens Alexandrinus in Protreptico, & Diogenes Laertius in Ariſtippo. de Pictura egiſſe inuenio Duridem neſcioquem, & Theophanem eidem Laertio commemoratos. & de Picturis Antigonum & Xenocratem celebres Plinij teſtimonio, Lib.* XXXV. *Cap.* X. *Neque vero Tabulas tantum & Telas nobilitauit olim Pictura, ductu penicilli, ſed & Aulæa opere textili. Noti ſunt carmine Virgiliano Britanni intexti, tollentes aulæa purpurea. neque ſiluit Macrobius Lib.* V. *Saturn. Cap.* XVII. *fa-*

bula

bula Didonis vſos etiam illos, qui figmentis liciorum contextas imitantur effigies. *Et quia cognatæ res ſunt ſtylus & penicillus. reperti ſunt, viri eruditi, qui experirentur an calamo valerent exprimere, quod præſtiterant penicillo Pictores. Philoſtrati, ſenior & iunior, Euſtathius, Lucianus, Achilles Statius & alij. Tabulas vero vti res ſacras in Templis dedicari moris fuit; veluti Plinius paſſim teſtatur, & fidem facit Cebetis Pinax, (quam vocamus,) a noſtris nobis olim Præceptoribus tradita & comonſtrata: vt prætermittamus Pauſaniam & alios. neque non curarunt Veteres, vt Veſtibula etiam Templorum Pictura illuſtrarentur, & Templa ipſa. & Poetæ ipſi ſatis exemplorum ſuppeditabunt. Pinaco-thecas, quas nos Gallerias vocamus, ipſi etiam inſtructiſſimas habuerunt. Philoſtratus, in principio Iconum deſcribit porticum ſuburbij cuiuſdam Neapolitani ad Mare vergentis; ad Fauonium exædificatam, quatuor vel quinque contignationibus Tyrrhenum reſpicientem mare. in qua appenſæ erant Tabellæ collectæ non ſinè maximo labore; quod & tu vir Reuerendiſſime, & omnium huiuſmodi elegantiarum amantiſſime quo-*

tidie

tidie experiris. Verum Pinacothecas non ad Fauonium, ſed ad Septentrionem locat Vitruuius, cum certis, & paribus luminibus indigeant; quod ea cœli regio neque exclaratur, neque obſcuratur Solis curſu, ſed eſt certa, & immutabilis die perpetuo. *Lib.* I. *Cap.* II. *quod etiam repetit Lib.* VI. *Cap.* VII. vti colores propter conſtantiam luminis immutata permaneant qualitate. *Superſedeo a citandis Varronis, Plinij, Petronijque verbis. qui ſanè pauculis vocibus Græcorum in hac palæſtra induſtriæ, ſollertiæque palmam eripuit. An autem Pinaco-theca & Tablinum idem aliquando fuerint, vt videtur opinari eruditiſſimus Grapaldus, viderint doctiores. Et quamuis Vetuſtas prædicet clarorum artificium illuſtria nomina, queis Tabularum apud illos Repoſitoria in magna commendatione erant, habet tamen Vrbs noſtra & publicè & priuatim non pauca, quibus apud oculos eruditos inclareſcat. publice Mantineæ noſtratis, Bellinorum fratrum, Campagnolæ & Titiani æmulas manus, Stephani ab Aggere elaboratiſſima monumenta. adhæc Iocti Florentini, quem Pictura rediuiua Patrem appellat, opera & quidem multa, neque ſanè*

igno-

ignobilia. Huius, Auctor Chronici ſeptem ætatum, qui fuit Henrico VII. *Cæſari æqualis, ſcribit extare apud nos Picturas in Templo Arenæ. & Val. Polydorus Ædiculam in Templo D. Antonij, quam vocant D. Felicis PP., & Martyris: e regione Sacelli nobiliſſimi Antoniani. & Iocti quidem per nobile Encomium legitur, in Teſtamentarijs Tabulis Cl. Viri, quem ſui ſæculi & veſtri Canonicorum Collegij Phœnicem non verear nominare, Franciſci Petrarcæ. ibi enim hæc inter cetera.* & prædicto igitur magnifico Domino meo Paduano, quia ipſe per Dei gratiam non eget, & ego nihil habeo dignum ſe, dimitto Tabulam meam ſiue Iconam Beatæ Virginis Mariæ, operis Iocti pictoris egregij, quæ mihi ab amico meo Michaele Vannis de Florentia miſſa eſt, cuius pulcritudinem ignorantes non intelligunt, magiſtri autem artis ſtupent, &c. *Priuatim oſtentare poſſumus aduenis Pinaco-thecam tuam, quam tu, quæ tua eſt benignitas, non magis in tuum iſtud a curis moleſtioribus auocamentum, quam in ſplendoris vrbani decus, & illicium vt dicam elegantium peregrinorum, nullis impenſis parcens, comparaſti. miramur iſthic*

copia

copiæ certamen cum precio, & ſuſpicimus manuum eruditionem cum Naturæ artificio paria facientem. Macte iſtis animi remiſſionibus Vir Reuerendiſſ., in iſta fortuna, in iſta ætate, in iſtis laudatiſſimorum hominum maiorum tuorum præclaris imaginibus, quas Patrum noſtrorum ætas ab Auo materno tuo Sperono Speronio ſapientiſſimo & eloquentiſſimo viro illuſtratas perſpexit, & noſtra a fratre tuo Schinella ornatas, qui nuper Fatis concedens, patriæ, cuius ille Comitia infracto animo vindicauerat in Libertatem; affinibus & amicis quos humanitate & auctoritate deuinxerat; bonis Artibus, quas percoluerat, triſte ſui, & nunquam leniendum deſiderium reliquit. illos manet Gloria non inter moritura. Te vir Reuerendiſſime tua Laus in qua deſino, omnia tibi fauſta apprecans a bono Deo. Vale, & Pignorium eximium tui cultorem aliquo loco apud te eſſe patere. Domi.

L. P.

L. P. FLAVIO QVÆRENGO
ETHICES IN PATRIO GYMNASIO PROF. CAN. PAT. VIRO REVERENDISS.

Epiſt. XLIII.

Martialis tuus Vir Reuerendiſſime mihi nunc cum bona tua venia præibit, vt te in hoc Epiſtolæ veſtibulo alloquar. quod enim ille cecinit

O quantum eſt ſubitis caſibus Ingenium!

ego leuiter immutabo

O quantum eſt magnis caſibus Ingenium!

Quis enim neget magnum caſum, quem tibi hic dies, & hæc hora vno & eodem momento attulit? cum ab eodem Tabellario acceperis ſummorum virorum Imagines Laurentij Medicis, & Dominici Molini. *ego ſanè nunc primum Thraſyllus, aut Aſcletarion, vel Petoſyris fieri cupio, vt momenti Geneſin ad Cœli poſitum exigam, & videam quo bono & felici aſtro duo Phœnices Italiæ noſtræ ob-*

M *tule-*

tulerint ſeſe oculis tuis, Muſaeum tuum illuſtraturi. Et quidem non irritus mihi erit vaticinij ſui Bronzerius noſter, qui neſcioquas Ephemeridas conſulens pronunciauit, Mercurio & Philologiæ hanc conſpirationem fuiſſe cordi. vt videlicet hora combinaret quos ſæcula diſparauerant, ſimiles profecto & geminos patrocinio Artium bonarum, Eloquentiæ Regno, & Patriæ tutela. ille Laurentium ab Athenæo laudatum ſibi fortè imitandum proponens, doctos viros accerſiuit, doctrinarum peritia inclaruit, bonos fouit, Patriam beauit eo ſæculo, quo, & Græciæ fatum Italiam ditauit. At hic noſter ſe vnum intuens, infelici hoc æuo, quo nullus propè locus eſt honeſtis artibus, quo ſtudia exultant, quo regina Pecunia dominatur, quo ſordes magnatum animos occuparunt, quo beneficentia extremum ſpiritum trahit; hic inquam noſter ad illud ſe faſtigium euexit; vt præſentibus deſperationem ſit incuſſurus; poſteris relicturus inuidiam. cuius enim beneuolentia erga probos omnes & doctos viros (quotquot Sol aſpicit & Solum ſuſtinet) PATRIO NON CLAVDITVR AGRO, ſed latè conſpicua peruagatur; quid mirum ſi Gloriam

eiuſ-

eiuſdem nulla vnquam ſit ætas ſilentio inuolutura? Daniel Heinſius corculum illud Sapientiæ & Muſarum, poetico ſtylo, at non poetica ſed hiſtorica fide, in magni viri effigiem canebat.

Hæc vmbra mentis, cuius inclytum nomen
Perfregit Alpes: non vt Annibal dirus,
Rumpens aceto quidquid obſtitit, ferro:
Sed Comitatis laude, amore Muſarum,
Et omnium quos Muſa conſecrat Coelo.
Antenoris gens, clara ciuibus tantis,
Tantiſq; alumnis; ſiquid hactenus pulcrum
Tua ex origine, aut propagine educuctum
Miratur orbis, arbitror tibi totum
Debetur vni, confitentibus cunctis.
MOLINVS Orbi natus, omnium eſt vnus,
Vnius omnes quotquot orbe ſunt toto
Muſis amici, vel ſcientijs culti.

Et in hac laudatione, quam Phœbus Apollo Vati ſuo dictauit Epiſtolam claudo. tu vale V. Reuerendiſs. & cogita, num hac vna Imagine de iſta tua Bibliotheca Lararium feceris. Domi Non. Iun. MDCXXIIX.

L. P. BALTHASSARI BONIFACIO ARCHI-DIACONO TARVISINO VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XLIV.

QVod tu me alterum Patauinorum Liuium nuper appellaueris amori in me tuo eſt quod imputem vir Doctiſſime & Reuerendiſſime. ego ſanè metior me meo modulo ac pede, neque patior me abripi ab æſtu laudationum illarum, quas amici pleno modio admetiuntur plerumque. Illa tamen, quæ liberali ſtylo, & officioſa ingenuaque Cenſura de Liuio noſtro prodidiſti. cum lac Muſarum, mare tranquillum, animam eloquentiæ *nuncupas, digna ſunt profectò quæ nos Patauini plauſu excipiamus, & honore ingenti proſequamur. cum enim Antiquitas ferè omnis noſtratem Hiſtoricum ſuſpexerit, turbulenti homines incæperunt inuidere illi hanc gloriam malo exemplo, illumque de faſtigio quod non ita nuper inſederat, deturbare ſunt conati. hos inter excelluit Paulus Benius homo*

mo

mo Italus, & (quod nemo non miretur) in Gymnaſio noſtro eloquentiæ Interpres, qui Patauij Patauinum aggreſſus eſt conuicijs proſcindere, ſilentibus omnino Ciuibus noſtris, & ſtrenuè condonantibus actionem Iniuriarum, quam illi intendere debuerant. Benio ego ſuas voces (vt cum Petronio dicam) reddere decreui, citra Liuorem tamen & Odium, quorum cauſas procul habeo, vnius tantum veri ſtudio, quo nitetur tota ratio diſputationis meæ. Hanc tu vt videas primus comprobeſque, ſi videbitur tanti eſſe, & peto & opto: illorum Plauti memor

Decipitur nemo mea quidem ſententia,
Qui ſuis amicis narrat rectè res ſuas

At HOC AGAMVS. Verum antequam congrediamur, videamus quæſo quid Benium potuerit impellere, vt Liuio obtrectaret. Aloyſius Corradinus I. Conſultus inter præcipua Vrbis noſtræ ornamenta (dum vixit) connumeratus, obſeruauerat in Liuio Lib. IX. *male habitos Vmbros, & conſciſſos Liuij magis ſtylo, quam Romanorum armis. Anno ab V. C. CDXLV. narrat illos defeciſſe repente, concitata omni iuuentute ſua; & magna parte Etruſcorum ad rebellionem compulſa, tan-*

tum exercitum feciſſe, vt ad oppugnandam Romam ituros, magnificè de ſe, ac de Romanis contemptim loquentes, iactarent. verum non reſpondiſſe verbis facta. cum enim caſtra vallantem Conſulem adorti eſſent, Romanos non tamquam in viros aut armatos incurriſſe: ſigna erepta, ſigniferos tractos ad Conſulem, armatoſque milites ex acie in aciem translatos. & cetera ſatis turpia. At Benius Iguuinus fuit, & Iguuium in Vmbria. & huc trahebat Corradinus diſſidium Benianum quod profectò non nemo probabit. Veritas enim Mater Odij eſt. quæ Veritas Annium, Glareanum, Merulam & Bodinum parum æquos Liuio fecit. Et vt vt hæc ſint ſcire oportet, Benio neque Dantem, neque Boccaccium placuiſſe: nullius precij homines dictitanti, quos tam illi qui conuixerunt, quam qui vita functos exceperunt ætate, magnis & veris laudibus ſunt proſecuti, hunc Eloquentiæ cauſa, illum Doctrinæ. At cominus eſt pugnandum. Et quia Benius aciem in duo cornua diduxit. rerum ſtylique, excipiemus & nos copias hoſtiles agmine bipartito, & primum videbimus de Dionyſij Halicarnaſſenſis induſtria, quæ cum Liuiana comparatur. Dionyſius grauis

ſanè

ſanè auctor, & cui non minimum debet Hiſtoria Romana, aduocat paſſim illios Auctores, quos maieſtas Liuiana dedignabatur. Sophoclem exempli gratia, Æſchylum, Homerum, Agathyllum, & Græcos aliquot, dignos vtique cenſoria illa Liuij nota. Quæ ante conditam condendamue vrbem, poeticis magis decora fabulis, quam incorruptis rerum geſtarum monumentis traduntur, ea nec affirmare, nec refellere in animo eſt. *& ipſe Dionyſius alicubi confitetur, nullam de Romanis ad ſua vſque tempora Hiſtoriam a Græcis accuratè ſcriptam extitiſſe: & Romanos ipſos priſci aui res, compendio narraſſe. vt mirum non ſit Liuium noluiſſe fabellis tempus terere, qui & renuit exordiri more Poetarum.* cum bonis potius ominibus, votiſque ac precationibus deorum dearumque ſi vt poetis nobis quoque mos eſſet, libentius inciperemus, vt orſis tanti operis ſucceſſus proſperos darent. *neque vero incuſauerim ego Dionyſium, cuius conſilium fuit, populares ſuos Græcarum narratiuncularum lecythis allicere, vt Hiſtoriam Barbarorum (ita illi Romanos nuncupabant) aliquo loco eſſe paterentur. Et hac de cauſa inſtituit ipſe nar-*

rationes, quibus multa complexus eſt inſignia ſanè, & quæ res Romanas noſtro cum fructu illuſtrarunt, veluti rationem ſacrorum, ritum Ludorum, ſeriem Triumphorum, Magiſtratuum inſignia, & huiuſmodi plurima, quæ Liuius imbutus opinione Imperij numquam finiendi, & Vrbis æternæ futuræ, tamquam obuia, & nota prætermiſit conſultò, & ſuis tantum ſcribens. Quotus enim quiſque eſt, qui nunc Hiſtoriæ nouitiæ auctor demittat ſe ſe ad ea calamo exprimenda, quæ oculis vſurpamus? Turca ſanè aliquis, aut Perſa ſi res noſtras hominibus ſuis tradere ſcripto vellet, is profecto & mores, & ritus, & artes, Arma quoque; & Ædificia prolixè, & ambitioſè explicaret. quod & noſtri exequuntur, ſi quando res illorum attingere neceſſe habent. Prodigiorum explicationem, quando hac etiam ex parte nititur Benius Liuio inuidiam conflare, debuit meminiſſe ipſe Hiſtoriæ profeſſor, fuiſſe magnam partem Romanæ religionis; quod vel pueris ipſis qui Scholas Magiſtrorum terunt compertum eſt. neque profecto Portenta Romanam Hiſtoriam non iuuant, vt fateatur neceſſe eſt, qui Iulij Obſequentis Libellum de Prodigijs aliqua cum cura peruolutarit. Quid?

quod

quod neque Dionyſius hiſce abſtinuit ſed notauit accuratè? neque alij omnino Græcorum, qui res Romanas attigerunt? Quod vero conciones Liuianas carpit non iure facit, vt tu etiam animaduertiſti. ſunt enim illæ conſiliorum atque euentuum fontes, quì Politicum hominem non modo proluunt ad voluptatem ſed & ad profectum ditant ſaluberrimis monitis & exemplis. neque verò Liuius Actuarium agebat, vt proinde oporteret recitare illum verbatim quid quis dixiſſet; ſed Hiſtoricum, quorum nemo his attendit, quæ Benius nimis anxiè commentus eſt, de horridiore dicendi genere veterum Latinorum, & de ſermone Locrenſium, & Carthaginienſium. vt valde mihi mirum ſit non exegiſſe ipſum a Liuio, vt Punice referret, Plautino more, quæ Legati Pœnorum in Senatu diſſeruiſſent, vel quæ Locri, ſeu quæ Illyrij, patria ipſorum lingua. Quod profecto feſtiuum accroama fuiſſet, illi non diſsimile, cuius cum multo riſu Luciani, auctor fuit Creperius Calpurnianus Pompeiopolites qui Hiſtoriæ ſuæ græcè ſcriptæ intexuerat Italicas voces FOSSAE & PONTIS, ſimiliumque. At quod etiam fidem Liuij criminetur, hoc verò eſt odium prodere quo la-

bora-

Digitized by Google

borabat. Cremutius enim Cordus apud Tacitum Libro VI. *Annalium, Liuium fidei præclarum in primis appellat. Quod Encomium alior ſum ineptè trahit Benius, & contra ipſam Cremutij mentē. veritati enim ſtuduit Liuius quam qui maximè, vt rectè animaduertit Hiſtoriæ Phoſphorus & Sol, Gerardus Ioannes Voſius noſter. De inaudito ac monſtroſo Gigante quod comminiſcitur Benius, ipſi aurem peruellere debuit, vt videret cum quo ipſe congrederetur, & meminiſſet verborum Vitruuianorum, veluti parricidij damnandos, qui illos vexarent, quorum ab cunctis gentibus ſcripta ſuſpicerentur. At Veritatem Benio potuit indicare ſeries ipſa rerum a Romanis geſtarum. Populus enim Romanus* qui propè quingentis annis domi luctatus, *erat in Italia ſubigenda*; ducentis annis Africam, Europam, Aſiam, totum denique orbem terrarum bellis, victorijſque peragrauit, *vti tradidit Florus ipſo initio Libri ſecundi Hiſtoriarum ſuarum. neque verum eſt omnino voluiſſe Liuium ſcribere Hiſtoriam ab Ilij excidio, & aduentu Æneæ, ſed tangere curſim, & delibare* tantiſper *vt ipſe etiam innuit in Præfatione operis ſui. & vero illa*

præfa-

præfatio Libri II. Liberi iam hinc populi Romani res pace belloque geſtas, annuos magiſtratus, imperiaque Legum potentiora quam hominum, peragam; *oſtendit feſtinaſſe ipſum, vt ad hæc perueniret Regibus leuiter perſtrictis, & quæ ante ipſos Reges. Et debuit Benius, qui nos ad iugera compellit, perpendere, non perinde eſſe Hiſtoriam ſcribere, atque agros decempeda metiri. rerum enim geſtarum diſpoſitio & copia ſcriptorem plerumque eo adigit, vt Voluminibus amplioribus ſpatia occupet illius corporis, quod breuius, & æquius animo complexus erat. Liuius ipſe in limine Libri* XXXI. *ita conqueritur*, Me quoque iuuat, velut ipſe in parte laboris, ac periculi fuerim, ad finem belli Punici perueniſſe. nam & ſi profiteri auſum perſcripturum res omnes Romanas, in partibus ſingulis tanti operis fatigari minimè conuenit: tamen cum in mentem venit V. & LX. annos (tot enim ſunt a primo Punico ad ſecundum bellum finitum) æque multa volumina occupaſſe mihi, quam occuparint quadringenti LXXXVI. anni a condita Vrbe ad Appium Claudium Conſulem, qui primus

bellum

bellum Carthaginienſibus intulit, iam prouideo animo, velut qui proximis littori vadis inducti mare pedibus ingrediuntur, quidquid progredior, in vaſtiorem me altitudinem, ac velut profundum inuehi, & creſcere penè opus, quod prima quæque perficiendo minui videbatur. *Monſtroſus ergo Gigas non Liuij ſed Benij fœtus erit, qui vt Liuio conuicietur verane obijciat an ſecus nihil penſi habet. Neque partitiones Decadum ab ipſo Liuio ſunt, quod profeſſorem Humanitatis ignorare non decebat. antiqui enim Grammatici non Decades, ſed Libros agnoſcunt. At non ſufficiebant tot contorta in Liuium tela, niſi etiam tanquam in Patriam ingratus traduceretur. hoc nanque molitus eſt Benius in Commentario Lib.* I. *Æneid. cum enim Virgilius Antenorem conditorem Patauij aſſerat, cur inuidit Patriæ ſuæ hanc gloriam Liuius? cur duobus verbis, quibus rem totam conteſtari poterat perpercit? Ego ſanè non patriæ odio, ſed ex communi hominum ſenſu hoc feciſſe Liuium arbitror. tum quia Patauinum ſe nominare iactantia non caruiſſet, velut etiam Lucianus Hiſtoricum quempiam arguit, qui patriam Miletum laudauit,*

& hoc

& hoc quidem in Proemio Hiſtoriæ ſuæ, quod vtique noluit facere Liuius, vt videmus. tum quia qui Vrbem incolebant maieſtati Romanæ hoc deferebant, vt aliam patriam non profiterentur. huiuſce rei non ſatis animaduerſæ multa tamen extant veſtigia. Iuuenalis municipalem Arenam cum ſtomacho recenſuit alicubi. alibi nominat pannoſos Ædiles vacuarum Vlubrarum. quo per tinent homines ruſticani ex Municipijs, & Municipia ruſticana *apud Ciceronem non ſemel cuius & illa huc vergunt, Lib.* II. *ad Familia. Epi.* XII. vrbem mi Rufe cole, & in iſta luce viue. omnis enim peregrinatio, quod ego ab adoleſcentia iudicaui, obſcura & ſordida eſt ijs, quorum induſtria Romæ poteſt illuſtris eſſe. *ad quem ſenſum cecinit etiam Martialis.*

Plus ſanè placeat domina qui natus in vrbe eſt.
Debet enim Gallum vincere verna Liber.

Neque ſanè voluit Liuius aut Gallus aut Venetus audire, qui Romam alteram Patriam iure ciuitatis nactus erat: Auguſti præſertim familiaris, & Equitis Romani Socer. Qui hominum ſenſus Romæ degentium adeo inualuit tanto poſt Liuium, vt Caſſiodorus Variar. Lib.

III.

III. XXI. *non dubitauerit pronunciare*, Piaculi genus eſt, abſentem ſibi Romam diutius facere, qui in ea poſſunt conſtitutis Laribus habitare. *Et inde factum videtur. vt omnes paſſim, qui in Orbe Romano erant Romani appellarentur; nullo diſcrimine locorum, in quibus nati eſſent. Qui tamen* Patriæ *Domus appellationem reliquerant, vt in antiquis marmoribus legitur DOMO ATESTE, DOMO ALTIN. DOMO ARRETIO, Patriæ vix dignati.* Roma *enim* communis Patria noſtra eſt, *inquit Modeſtinus. L.* XXXIII. *ff. ad Municipalem, & de Incol. neque aliter Rutilius Numatianus*

Feciſti patriam diuerſis gentibus vnam.
Profuit inuictis te dominante capi.

Et hæc eſt ratio cur apud Cornelium Nepotem, Salluſtium, Liuium, Plinium nulla Patriæ mentio extet. cum ille Circum-Padanus, Amiterninus ille; alter Patauinus, Veronenſis alter, ſiue Nouo-Comenſis eſſet. Et hæc quo ad primum aciei cornu. Quod an profligauerimus videbis tu Amice, qui copias Hiſtoricas cum Imperio moderaris, qui nos amas & noſtra, qui Liuium Romanæ Hiſtoriæ longè principem nuper aſſeruiſti. Alterum Cornu

Benia-

Benianum Liuij ſtilum appetabet, in quo Patauinitatem deprehendere ſibi viſus eſt Aſinius Pollio, ille ſtudio magis Partium, quam Liuij æmulatione Patauinis infenſus. nota autem ſunt quæ Velleius & Macrobius de noſtris, & Aſinio Pollione litteris conſignarunt. hanc Patauinitatem Benius, alibi, vt ſibi quidem videtur oculeus totus, hic ſanè totus totus tenebrio, ad partium Pompeianarum amorem reuocat, contra Pollionis & Fabij Quinctiliani mentem. eam, ſiqua fuit, ego fortè primus quod & tu probas, in Originibus noſtris indicaui, ex Quintiliano & Marmoribus vernaculis. Hanc tamen M. Fabius acris cenſor vix admittit, neque dubitat pronunciare de Liuio, virum fuiſſe miræ facundiæ; & alibi, in narrando miræ iucunditatis, clariſſimique candoris, in concionibus ſupra quam enarrari poteſt eloquentem; quo nemo dulciores affectus commendarit magis. Neque profectò inconcinnè faceret qui primum omnia Elogia Liuiana ſeorſum hinc diſponeret, & illhinc eiuſdem obtrectatores; deinde vſurparet voces M. Aemilij Scauri in cauſa non plane diſſimili, Varius Sucronenſis Æmilium Scaurum regia mercede corruptum, Imperium Populi Romani

Romani prodidiſſe ait, Æmilius Scaurus huic ſe affinem eſſe culpæ negat. vtri creditis? *Verum ne cauſam prodere videamur quod in rebus præſtitimus, hoc idem exſequi conemur in verbis, multo minore diſcrimine. horridum initium appellat Benius*

Facturus ne operæ præcium ſim ſi

& conſtare ait duobus ferme Hexametris integris. atqui nemo vnquam leget ſim ſi, *ſed* ſim; *& ex interuallo* ſi. *veluti illa Salluſtij nemo vno ſpiritu*

Bellum ſcripturus ſum quod

Et vero ego non video (quod ad Hexametrum attinet) cur non licuerit Patauino Liuio, quod licuit Amiternino Salluſtio. Quintilianus certe omnia Italica pro Romanis habet, Lib. 1. *Cap.* V. *Benius non item. qui etiam criminatur Liuianam phraſin*, facere operæ precium, *quod neque Ciceroniana ſit, neque Terentiana. at num ideo minus Latina? affirmet cui cornea fibra eſt. ego vtique non affirmabo qui ſciam, linguam latinam debere vni Liuio magnam copiam genuinæ Elocutionis quam apud Ciceronem & Terentium fruſtra quærimus. vt iure vocauerit nouitius Liuij editor, omnis latinitatis refertiſſimum.*

Iam

Iam vero, quod Liuij etiam ſtructuram emendare geſtiat, id nullo modo ferendum videtur. quod tamen condonare poſſumus homini, qui etiam Ioanni Boccacio Solœciſmos obiectare ſolitus erat, vt eius orationem perpoliret. Pergit porrò pro Mantiſſa Liuium appellare obſcurum, truncum, obtrectatorem, & cuius ſcripta Viri docti excutiant, vt tantum ſi quo modo poſſint, inuidiam vel extinguant vel leniant. *Adeſtote mihi vos Beate Rhenane, & Carole Sigoni, tu Robortelle, tu Lipſi, tu Grutere & quotquot denique Liuium illuſtraſtis. num vos hoc prætextu manum admouiſtis candidiſſimo, & politiſſimo Scriptori? minimè gentium, ſed vt Hiſtoriam Romanam illuſtraretis lumine non aſcito, vt librariarum Harpyiarum proluuiem elueretis, quæ politiſſimum Auctorem fœdauerant. Quod verò Patauinitas iterum obijciatur, percommodè accidit vt fateatur, Pollionem* per inuidentiam vt obſcurè, ſic temerè loqui potuiſſe. *quod ſanè a verbis Quinctiliani non abit Lib.* VIII. *Cap.* I. & in T. Liuio miræ facundiæ viro PVTAT ineſſe Pollio Aſinius quandam Patauinitatem. *Progreditur porro Liuiomaſtyx, vt ingenium non deponat,*

& noſtrum accuſet velut turgidum, & poeticum in Annibale Alpes perfringere meditante. ego ſanè ignoſco homini, qui nunquam viderat fortè Alpes, qui nunquam animaduerterat quid Hiſtorici de Alpibus tradant, & potuit profectò vnus Paulus Iouius Lib. XV. *Hiſtor ar. hominem docere his verbis*; tametſi rerum naturæ opifex altiore conſilio denſiſſimos ſaltus, præaltos exeſoſque vertices, & abruptas valium crepidines, in niuoſa illa atque horribili rupium mole poſuerit, queis mortales ab acceſſu terrerentur. *& eodem Libro, Galli ducente Triultio, Alpes traijcientes potuerunt fidem facere Benio, Liuium vera tradere, neque poeticum quid meditari. Polybins certè narrat, nuncios Annibali retuliſſe, Alpium iuga magno illa quidem labore, & multis cum difficultatibus ſuperatum iri. & hac Hiſtoriarum Libro* III. *Splendorem vero Orationis quem alij ſuſpiciunt, pergit Benius impetere, telis etiam petitis ex ipſo Quinctiliano Lib.* X. *Cap.* I. *qui tamen vſque adeo Liuium non voluit impugnare, vt ibidem LACTEAE LIVII VBERTATIS voluerit meminiſſe. Velut etiam alias illud* Facturuſne operæ precium ſim, *excuſandum*

ſibi

ſibi ſumpſit exemplo Bruti, Aſinij Pollionis, Saluſtij, Ciceronis, Platonis & aliorum.

At nunc tempus Equum fumantia ſoluere colla, *vt finem aliquando imponamus Epiſtolæ, quæ iam magnitudine (vt dicam more Liuiano) laborat ſua. Tu amice, qui non ideo minus colis Principem Hiſtoricorum, quod in eum incurſauerit Benius, hæc mea tibi habe, commendatiora vtique futura ſub patrocinio nominis tui. Ego ſanè hanc qualemcunque opellam nauaui lubens Viro illi, qui auctoritate ſua, & omnium ætatum iudicio tutus, defenſione non eget. Quod profecto ab homine mentis bene ſanæ & eruditionis non vulgaris Franciſco Florido Sabino pronunciatum, iugulare potuit iſtos omnes, qui bonos Auctores adeo geſtiunt impetere maledictis, vt etiam Virtutes pro Vitijs pergant obiectare.* Quotus enim quiſque hodie viuit *(inquit ille)* qui non ſibi cenſuram in ſcriptores, quaſi à dijs immortalibus demandatam, arbitretur? Vt enim de aliquibus toleretur Iudicium, quiſnam hoc tempore de Cicerone, Liuio, Salluſtio, Terentio Varrone, Cornelio Celſo, Plauto, Terentio, Virgilio, Horatio, Lucretio, Ouidio, Catullo, Tibullo, Pro-

 pertio

pertio, ceteriſque ſimilibus aliquid in ſiniſtram partem, ſine magno ſcelere decernere audeat? Quorum ſcripta orbi probatiſſima ſemper fuere, & à nullo adhuc ſatis digne laudata? *Hæc ille neque ego plura. tu vale & ſeculum noſtrum lucubrationibus tuis illuſtra vt facis. Patauij. MDCXXVII.*

L. P. SIGISMVNDO BOLDONIO IN ACADEMIA TICINENSI PHILOSOPHIÆ INTERPRETI ACCVRATISSIMO.

Epiſt. XLV.

ABs te, qui iſthic magna cum tui nominis prædicatione publicè doces, cupio doceri & ego Vir doctiſſime, & amiciſſime. neque tu (ſat ſcio) hoc muneris detrectabis: Eruditio enim ab humanitate non exulat. Lectum mihi eſt apud Cornelium Nepotem, quem vulgo appellant Æmilium Probum; ibi cum amici (*Ageſilaum*) quo Spartam facilius perferre poſſent, quod Mel non habebant, cera cir-

cun-

cunfuderunt, atque ita domum retulerunt. *Quæ eadem repetit Gemiſtus Plethon, Lib.* 1. *de Geſtis Græcorum poſt pugnam ad Mantineam. Quæ ceræ circumfuſio ad Perſas olim etiam attinuit, quemadmodum notauit eruditiſſimus Petr. Victorius, Variarum Lib.* X. *Cap.*VI. *At hic Mellis vſus notus etiam fuit Lucretio Lib.*III. *cuius hi ſunt elegantiſſimi verſus;*

Nam ſi in morte malũ eſt, malis morſuq; ferarum
Tractari: non inuenio qui non ſit accerbum
Ignibus impoſitum calidis torreſcere flammis;
Aut in Melle ſitum ſuffocari, atque rigere
Frigore, cum in ſummo gelidi cubat æquore ſaxi;
Vrgeriue ſupernæ obtritum pondere terræ.

vbi Dionyſius Lambinus notat ex Lib. V. *Hiſtoriar. Xenophontis, Ageſipolin Regem vita functum Melle oblitum, domum deportatum fuiſſe. quam funeris condituram Lacedæmonijs familiarem fuiſſe hæc Auctorum teſtimonia euincunt; Cornelij videlicet Nepotis, Xenophontiſque. Verum hoc inſtitutum manaſſe a Democrito Abderite teſtis eſt Varro apud Nonium Marcellum, in* Vulgus. quare Heraclides Ponticus plus ſapit, qui præcepit vt comburerent, quam Democritus, qui

Digitized by Google

vt in Melle ſeruarent: quem ſi vulgus ſecutus eſſet, peream, ſi centum denarijs calicem Mulſi emere poſſimus. *Et hæc ſanè omnia confirmat Plinius Lib.* VII. *Cap.* III. *ſcribens vidiſſe ſe allatum ex Ægypto ad Claudium Cæſarem Hippo-Centaurum in Melle. necnon & Columella Lib.* XII. *Cap.* XLV. *qui ſcribit exanimum corpus hominis per annos plurimos in Melle ſeruari. Verum, quid quæſo te, habet Mel, vt hoc poſſit efficere? An quia aëreum eſt, vt inquit princeps Poetarum*

Protinus aerij Mellis coeleſtia dona.

ideoque Cœli ſudor, ſiderum ſaliua, purgantis ſe aeris ſuccus *appellatur a Petro Bellonio Lib.* I. *de arboribus coniferis, p.* 10. *qui hæc a Plinio Lib.* XI. *Cap.* XII. *mutua ſumpſit? An vero quia Ceram matrem agnoſcit, vti ſcribit Atheneus Lib.* XIV.? *Cera autem cadauera ſeruabat, vt vidimus. An autem quod* ea Mellis eſt natura, *(vt inquit Columella loco citato)* vt coerceat vitia nec ſerpere ea patiatur? *An poſtremo, quod Mel ſit aridæ facultatis, tradente ſic Macrobio Lib.* VII. *Saturn. Cap.* XII.? nam quæ vdanda ſunt corporis *(inquit Diſarius)* vino fo-

uen-

uentur; quæ ſiccanda ſunt, melle detergentur. *Qui Diſarius (ſi per te nunc mihi critico eſſe licet) reponendus eſt apud Symmachum Lib.* III. *Epiſt.* XXXVII. *in principio vbi legitur,* Diſanus clariſſimus vir, qui inter profeſſores medendi ſummatem iure obtinet locum. *&c. lego enim* Diſarius. *Tu modo, quem Natura nihil arcanorum ſuorum cœlauit, mellito iſto tuo Epiſtolico charactere, ſententiam tuam de hac vi Mellis reſcribe, vbi commodum erit. Interim, velim a te fieri certior (quando non ſatis eſt ſemel frontē perfricuiſſe) num veſter Ticinus etiam nunc aureas arenas ferat, & an legantur, & quo prouentu. veſtras quidem Bernardus Saccus affirmat, & Notitia vrbium apud me manuſcr. anonymi Auctoris, cuius hæc ſunt,* Ticinus autem fluuius dictus eſt quaſi Taginus, vt quidam volunt a Tago fluuio aurifluo. cuius & hic naturam imitatur, ſolum habens, in quo plus ceteris Italiæ Aurum colligitur. *operoſum ſanè, & ridiculum Etymon, cuiuſmodi multa afferuntur ab Italicarum rerum neſcio quibus barbaris ſcriptoribus. Vale, & Clariſſimum Campegium meo nomine ſaluta. Patauij. M DC XXVII.*

L. P. FRANCISCO A SOLE
CANONICO PATAVINO
VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XLVI.

HVmanitas tua quam pulcrè incedit cum nomine tuo gentilitio Vir Reuerendiſſime! *ſicut enim Sol* dux & princeps & moderator luminum reliquorum, mens Mundi & temperatio, *trahit ad ſe terræ halitus; ſic tu humanitate omnium affectus. Ego ſanè me tibi obſtrictum longa ſerie beneficiorum niſi fatear, omnem prorſus humanitatem exuero: adeo tu omnes beneficentiæ numeros, qua ope, qua conſilio, qua factis erga me obiuiſti. Verum hæc alias: quando hic non eſt campus in quo pro dignitate præconiorum tuorum ſpatiari mea poſſit oratio: & ſi poſſet, tu id non paterere.*

—qui mitis, & acri
Aſperitate carens, poſitoque per omnia faſtu,
Inter vt æquales vnus numeraris amicos:
Obſequiumque doces & amorem quæris amando.

At

At nunc e re nata facere non poſſum, quin meritorum ſaltem tuorum limen te indulgente, curſim attingam. Antenoris Herois noſtri quod res fortiter & feliciter geſtas penicillo exprimi curaueris, in ornatum Aulæ tuæ; eſt ſanè quod tibi priuatim & publicè Patauij debeamus. argumentum enim ante hac omnino; intactum tu primus expoſuiſti oculis omnium, maiorum noſtrorum accuratam ſolertiam exactè imitatus, qui Hiſtorias coloribus exprimi, ne ſolis ſcriptoribus cederet ea laus, voluere. At quod illi Templis & Porticibus ſacrabant, tu domi tuæ extare voluiſti: vt præires exemplo nobili Ciuibus tuis, qui non aliunde petitis argumentis opus habent, vt Pictoribus materiam præbeant, ſed vernacula & natiua exempla ipſis etiam Romanis rerum dominis (abſit verbo inuidia) poſſunt ſuppeditare. At Periochas Picturæ iſtius quas imperaſti, ſingulis Monoſtichis concluſas, vt etiam antiqui factitarunt, nunc ad te mitto. tu ſi placebunt curabis apponi. ego ſanè ſtudui breuitati, & facti exhibitioni, æmulatus quoad licuit Iliadem nuci incluſam.

Troia

I.

Troia ruit flammis, fatiſque vrgetur iniquis.

II.

Nauigium inſtruitur, Superique in vota vocantur.

III.

Troianam Pallas tutatur ab æthere claſſem.

IIII.

Excipit hoſpitio feſſos Parnaſſia Phocis.

V.

Pugio Phoebe tibi veteres ſacratur ad aras.

VI.

Diſijcit ipſa rates toto Iuno effera ponto

VII.

Traijcere alta nouem æquo rei datur ora Timaui.

VIII.

Certatim Socij feriunt mare, & æquora verrunt.

IX.

Littus in Euganeũ Venetum manus emicat ardens.

X.

Ferratas acies Antenor ductat in hoſtes.

XI.

Decernunt bello duro ſub Marte cadentes.

XII.

Hic odijs acti ſubeunt bella aſpera Reges.

XIII.

Antenore Veleſi ſpolijs exultat opimis.

XIV.

Hic ſocijs vrbem victor deſignat aratro.

XV.

Vrbis feruet opus, fundataque mœnia ſurgunt.

XVI.

Moenia ſublimi inuehitur Patauina triumpho.

Et

Et hæc quidem omnia compendio dicta ſunt, vt vides. verum non eodem compendio dicere poſſim merita in me tua vir Reuerendiſſime, quem opto valere diu, & perennare. Domi M DC XXVII.

L. P. HIERONYMO BOSSO
IN PALATINA MEDIOL. ACAD.
REGIO ET PRIMARIO ELOQ.
PROFESSORI.
ERVDITISSIMO.

Epiſt. XLVII.

QVando non licuit mihi V. Cl. videre Iano-Tatium tuum, quamuis efflagitante ampliſſimo viro, qui Litteris noſtris Genium inſpirat, Dominico Molino, *illum non ſemel exquiſiuerim, decreui ego ad te mittere Stipem chartaceam, quam vides, Muhammedis ludos imitatus, qui ſerio ad Montes itabat, quando illi eiuſdem iuſſa exequi detrectabant. Et profectò non facilè*

tibi

Google

tibi dixerim quo deſiderio flagrauerim videndi Commentarium tuum, qui ſciam quam ſis inſtructus ingenuis artibus, quam accuratus, quam felix in dicendo, quam in docendo perſpicuus. verum mihi non licuit eſſe tam fortunato. At tu qui Apollinem audis & hunc Marsyam ne reſpue. Strenæ ab antiquiſſima origine fuerunt. Symmachus Lib. X. *Epiſt.* XX. Calendas anni auſpices, quibus Menſium recurſus aperitur, impertiendis Strenis dicauit Antiquitas. *Idem Epiſt.* XXVIII. *eiuſdem Libri*; Ab exortu penè Vrbis Martiæ Strenarum vſus adoleuit, authoritate Tatij Regis: qui verbenas felicis arboris ex luco Streniæ, anni noui auſpices, primus accepit. *De Arbore felici ego vaticinium non profitebor. indicabo tantum, loca Auctorum, e quibus poſſit indagari. Feſti, Plinij Lib.* XVI. *Cap.* XXVI. *Macrobij Lib.* II. *Saturn. Cap.* XVI. *Et fortè eo alluſit Propertius Lib.* IV. *El.* IV.

Lucus erat felix ederoſó conditus antro
  Multaque natiuis obſtrepit arbor aquis.
Siluani ramoſa domus, quo dulcis ab æſtu
  Fiſtula poturas ire iubebat oues.
Nunc Tatius fontem vallo præcingit acerno,
  Fidaque ſuggeſta caſtra coronat humo.

illud

illud certum eſt hoc nomine fuiſſe apud Heluetios oppidum ex Ammiano, Antonino, & recentioribus. Strenuæ porrò Deæ, vt reuertamur, meminit & D. Auguſtinus Lib. IV. *de Ciuitate Dei Cap.* XI. *&* XVI. *Strenam vero non a Strenua Streniaue Dea deducit Feſtus, ſed aliunde.* Strenam vocamus (*inquit ille*) quæ datur die religioſo, ominis boni gratia à numero, quo ſignificatur alterum tertiumque venturum ſimilis commodi; veluti trenam, præpoſita S Littera, vt in loco & lite ſolebant antiqui. *Dies dictus huic lucro, quem religioſum appellat Feſtus, fuit velut etiam nunc eſt, Calendarum Ianuariarum; vt diſertè ſcribit Tertullianus in Lib. de Idolatria;* nobis quibus Sabbata extranea ſunt, & Neomenia, & feriæ a Deo aliquando dilectæ, Saturnalia, Ianuariæ, & Brumæ, & Matronales frequentantur, munera commeant, ſtrenæ conſonant, luſus, conuiuia conſtrepunt. *& has* Ianuarias *paulò ſuperius Calendas Ianuarias appellauit;* nimirum Saturnalia, & Calendas Ianuarias celebrans hominibus placebat. *prætereo Caſſiodorum Lib.* V. *form.* VII. *& Prudentium Lib.* I. *aduerſ. Symmachum, qui* Feſta Calen-

lendarum *vocat. Notandum autem eſt non ſolum ex mente Tertulliani, quæ liquido apparet ex Libro citato, verum etiam ex aliorum Patrum ſententia vetitas fuiſſe Chriſtianis maioribus noſtris Strenas. D. Hieronymus apud Gratianum Cap.* v. xxxv i i. d. & quod in Corbonam pro peccato virgo vel vidua, vel totam ſubſtantiam ſuam effundens quilibet pauper obtulerat, hoc in Kalendariam Strenam; & Saturnalitiam ſportulam; & Mineruale munus Grammaticus & Orator, aut in ſumptus domeſticos templi ſtipes, aut in ſordida ſcorta conuertit, *Et hoc ideo quia boni Fati augurium habebatur* xxv i. *Q. vlt. ad quem locum videndus Antonius Auguſtinus profanæ & Eccleſiaſticæ Antiquitatis peritiſſimus, Libro poſteriore de emendatione Gratiani, Dial.* I. *a quo diſcimus Kalendis Ianuarij, Romæ olim fuiſſe in vſu poſitum, vt Menſas ponerent, choreas ducerent, & cantiones ſacrilegas acclamarent. Verum vt vt Religio noſtra hæc inhibuerit, obnitente tamen conſuetudine, Strenæ permanſerunt ad noſtra vſque tempora, & Romæ præſertim, vbi infimi à ſummatibus accipiunt. antiquitus etiam Cæſares rerum domini accipiebant. Suetonius*

Au-

Auguſto Cap. LVII. Item Kalendis Ianuarijs Strenam in Capitolio etiam abſenti. *Idem Caligula Cap.* XLII. edixit & Strenas ineunte anno ſe recepturum: ſtetitque in veſtibulo ædium Kal. Ianuarij ad captandas ſtipes, quas plenis ante eum manibus, ac ſinu omnis generis turba fundebat. *priuati inuicem accipiebant, & mutuas miſſitabant. quocirca Strenarum commercium appellat Suetonius Tiberio Cap.* XXXIV. quotidiana oſcula prohibuit edicto; item Strenarum commercium, ne vltra Kalendas Ianuarias exerceretur. cõſueuerat & quadruplam Strenam, & de manu reddere: ſed offenſus interpellari ſe toto menſe ab ijs, qui poteſtatem ſui die feſto non habuiſſent, vltra non reddidit. *diem feſtum vocat Suetonius, quem diem Religioſum Feſtus, & Feſta Calendarum Symmachus Munuſcula autem, quæ vltro citroque miſſitabantur fuerunt primitus Stipes. Ouidius in* I. *Faſtor.*

Tu tamen auſpicium ſi ſit ſtipis vtile quæris;
Curque iuuent noſtras æra vetuſta manus.
Æra dabant olim ——

Palmæ, Caryca, Mella, Caryota. Ouidius.

Quod vult Palma ſibi, rugoſaque Carica dixi,
Et data ſub niueo condita mella cado?

Mar-

Martialis Lib. VIII. XXXIII.

Hoc linitur ſputo Iani Caryota Calendis,
Quam fert cum paruo ſordidus aſſe cliens.

& Lib. XIII. XXVII.

Aurea porrigitur Iani Caryota Calendis.
Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet.

Stipi vero ſucceſſit Aurum. Ouidius loco citato

Æra dabant olim; melius nunc omen in auro eſt;
Victaque conceſſit priſca moneta nouæ.

Quod & tanto poſt Ouidium tempore obtinuit. Symmachus enim Ep.ſtola XXVIII. *cuius meminimus, hæc habet*; merito vobis ſolemnes pateras cum quinis ſolidis, vt numinibus integritatis offerimus. *præter hæc Calendis Ianuarij, quod etiam hodie ab aliquibus fit, ſuas quilibet Artes auſpicabatur. Ouidius.*

Quiſque ſuas artes ob idem delibat agendo,
Nec plus quam ſolitum teſtificatur opus.

Læta etiam verba dicebantur, & preces dabantur, accipiebanturque alternæ. Ouidius.

At cur læta tuis dicuntur verba Calendis?
Et damus alternas, accipimuſque preces?

Et hinc dubio procul ad nos venerunt le bone Feſte, & il bon capo d'anno, *vt Italicè vocamus. Plinius inſinuauit Lib.* XXIIX. *Cap.* II. cur enim primum anni incipientis diem læ-

lętis precationibus inuicem fauſtum ominamur? *Romæ hodie, vt diximus, Strenæ Kal. Ianuarij ſtrenuè exercentur. & qui plura volet videre, conſulat Ambroſium Nouidium ſacrorum Faſtorum Lib.* I. *Num autem in ſtrenis modus aliquis, quoad numerum Solidorum obſeruaretur, animaduertant doctiores. ego ſanè apud Symmachum animaduerti quinos illos ſolidos, & penes Trebellium Pollionem in Vita Claudij Auguſti adſignatos illi fuiſſe, dum eſſet Tribunus,* in Strenis quadraginta ſeptem Philippeos, & trientes centum ſexaginta. *At de Bruma quid dicemus? Ouidius videtur reijcere in Kalendas Ianuarias.*

Bruma noui prima eſt veteriſq; nouiſsima Solis
Principium capiunt Phœbus. & annus idem.

alij vero ſtatuunt circa Saturnalia, & rectius.

Quod nos Strenam bonam manum *vocemus in promptu eſt originatio. manu enim dabatur vt vidimus. At me ineptum, qui Poma Alcinoo vt aiunt. Te enim hæc accuratius, elegantiuſque pertractaſſe*

Et reor: & ſi quid veri mens augurat, opto.

Tu vale. Patauij. Kal. Ianuarij. M DC XXIIX.

L. P.

L. P. HIERONYMO ALEANDRO FRANCISCO CARDINALI BARBERINO AB EPISTOLIS LATINIS, VIRO REVERENDISSIMO.

Epiſt. XLVIII.

APes Dianias vidi, quas ad me miſiſti Vir Reuerendiſſime. & non potuit non placere argumentum politis carminibus expreſſum; & notis eruditis illuſtratum. Verum ad eundem ſcopum quo minus collinearem mihi non potui temperare, quando & Aceſtes Virgilianus amiſſa palma,

—tamen æthereas telum contorſit in auras,
Oſtentans artem pariter, arcumq; ſonantem.

Athenæ namque Atticæ, illæ frugum & humanitatis parentes, ex reſponſis Apollinis Delphici, tredecim Colonias vno tempore in Aſiam deduxerunt, Duce Ione Xuthi, & Creuſæ filio, vti Vitruuius Lib. IV. *Cap.* I. *teſtatum reliquit, cui adſtipulatur & Velleius Paterculus Lib.* I.

Hiſt.

Hiſt. Claſſis autem duces fuerunt Muſæ ſub Apum ſpecie, vt inquit Philoſtratus in Melete. Coloniarum vero illarum primaria fuit Epheſus Vitruuio & Paterculo teſtibus; celeberrima illa Chriſtianorum primitiuo conuentu Actor. Apoſt. XX. *& Ioannis Euangeliſtæ mora, & morte; maximum illud Aſiæ emporium, vt ait Lib.* XIV. *Strabo quod attingere Proconſuli in Aſiam proficiſcenti neceſſarium fuit, vt ſcribit Vlpianus, L.* IV. *de Off. Proc. & Leg. quodque frequens eſt apud I. Conſultos in facti vt appellant ſpeciebus. Ideo Epheſij Apis imagine Nummos ſuos ſignarunt, & celeberrimis Dianæ ſymbolis.*

voluerunt quippe rependere beneficium Muſis, illuſtri hac & diu manſura teſtificatione.

Quenam vero fuerit hæc ſpecies Apum neminem vidi qui explicaret. ego ſanè arbitror fuiſſe examen, vt vocabant, quod contra Haruſpicum vanitatem, proſperum etiam aliquando fuiſſe teſtatus eſt Plinius. Lib. XI. *Cap.* XVII. *erant enim Apes Coloniarum emiſſarum notæ, vt ex Platone & Æliano a viris eruditis pridem annotatum eſt. Varro doctiſſimus Togatorum;* cum examen exiturum eſt, quod fieri ſolet cum adnatæ proſpere ſunt multæ, ac progeniem veteres emittere volunt in coloniam, vt olim crebro Sabini factitauerunt, propter multitudinem Liberorum, huius quod duo ſolent præire ſigna, ſcitur. *Et hoc Symbolum Apis adeo celebre fuit, vt Smyrnæi, qui, cum genus Atticum iactarent, & Theſeo Smyrnaque gloriarentur; Regis tamen Attali, & Arſinoes beneficio inter Ionas recepti, illud ſuis nummis adiecerint, vna cum Tripode. Tripus enim & Muſis ſacer fuit, vt ex facto Heſiodi luculenter oſtendit Varro apud Agellium. Lib.* III. *Cap.* XI.

Et ea Smyrnæ laus fuit, vt Muſarum, & Gratiarum chori, ipſam perpetuo peragrarent. quo ſpectat precatio Apollonij Tyanæi, Lib. IV. *in princ.* vos autem Muſæ, illis interim, vt ſe ſe inuicem ament, concedite. *quocirca Muſas omnes, non vnam aliquam inuocauit Q. Smyrnæus, Lib.* XII. 62. *Græcorum duces recenſiturus, qui in Equum Durium ſe abdiderunt. Neque ſanè decebat Muſas non habitare Smyrnæ, quæ patria Homero fuit, parentibus Melete amne, & Critheide Nimpha, vt quidem habent Nummi veteres, & Philoſtratus cum Arnobio.*

Neapolitani & ipſi ex Italia noſtra, vt genus ſuum ad Athenienſes referrent, quod non omiſit Strabo, Lib. V., Minotauro & Apenomiſmata percuſſerunt. Quod ſanè viderunt Hubertus Goltzius & Vlyſſes Aldrouandus, quem politiſſimo carmine beauit Beatiſſimus D. N. VRBANVS. Ille tamen vt ad alia properabat, ad hæc minus attendere eſt viſus. bene ſit optimi ſenis laudatis Manibus, per quem conſecuti ſumus, vt non inuideamus Græciæ uel Latio antiquos illos Naturæ Myſteriorum perſcrutatores. & ſunt qui tantum virum plagij inſimulare audeant. quaſi non Ariſtoteles, Plinius, & Athenæus aliorum ſcrinia turpius compilarint. leui planè homines, & quos vrit

ſplen-

ſplendor Italicæ gloriæ. at ſinamus Apibus aculeos ſuos. Meſſanenſes, Bruttij & Metapontini, quos Aldrouandus produxit, eodem ni fallor reſpexerunt. Athenienſes enim in Italiam & Siciliam colonos non ſemel emiſerunt, vt potè maris cum Lacedemonijs, alternis vicibus potentes. Verum hæc omnia connißus eſt oppugnare Vir doctiſſimus & accuratiſſimus I. Lipſius. is enim in notis ad Velleium Paterculum negat diſertè Ionem Xuthi fuiſſe conditorem Vrbium Ionicarum. hanc enim migrationem ſpectare ad Nileum, & Codridas. hoc ille probat auctoritate Strabonis, Pauſaniæ, Plutarchi, Tertulliani, Ammiani. quos ego ſanè omnes præ Nummis veteribus, Herodoto, Vitruuio, & Velleio, paruifacio. Hæc ideo ad te pluribus Vir Reuerendiſſime quia tu mihi in hiſce omnibus Cortina Muſarum es. Vale & amantem ama. Patauij Menſe Auguſto, M DC XXVIII.

L. P. AVGVSTINO FAVSTINO
I. C. AMICO OPTIMAE NOTAE.
Epiſt. XLIX.

EDitionem, quam iugiter ornas Legum Langobardicarum, nos omnes auidè opperimur Vir præſtantiſſime. Tu modo memineris partem laudis eſſe tollere aliquando manum de Tabula, & corrumpi venuſtatem formoſæ faciei nimia quandoque cura. Interim, quod attinet ad iſthæc ipſa, quæ præ manibus habes, quæſo te perpende hoc vnum, mihi non dum probè cognitum. Leges Langobardorum Bonauentura Vulcanius vir de bonis Litteris optimè meritus, in Gloſſarijs ſuis arbitratus eſt nominatas fuiſſe Andecabeones, *vel* Auricabeones. *quod & placuit doctiſſimo anonymo; qui concinnauit Scholia ad Paulum Vuarnefridum, de Geſtis Langob. ad pag.* CLIV. *imo, & Matthias Martinius in Lexico Philologico hoc nuper confirmauit, adiecto etiam etymo, petito ex Lingua Germanica. Vulcanius, & Pauli Scholiaſtes hæc ſe aiunt repe-*

riſſe in veteribus Gloſſarÿs, vti ſanè reperiuntur. memini enim ego videre me in Codice antiquo manu exarato apud Ioannem Manganum noſtrum hæc diſertè perſcripta. Andecabeo & Auricabeo Lex Longobardorum. *Verum ego non ita facilè aßentior, qui Gloſſarÿs parum fidere a doctis Viris didicerim. ſunt enim in illis plumbea pleraque aureis permixta. Et ſanè is, qui Capitulari Caroli Magni (non genuino tamen, ſed interpolato in vſum Regni Neapolitani, quod inſcripſerunt Leges Longobardorum, edideruntque Venetÿs anno* MDXXXVII. *) is inquam qui huic Libro expoſitionem vocabulorum præfixit Ioannes Baptiſta Nenna Barenſis, cum ſingulorum verborum interpretationem apponat, quorundam tamen minimè appoſuit, contentus indicaſſe loca, vnde peti poſſet. itaque* andigauerit *&* arrigauerit *quid ſibi velint declaraturus, citat L.* libertus homo. *de* ſucceſſionibus *quæ eſt in corpore vt dicunt Capitularis Pag.* 121. *vbi hæc ſcripta ſunt*, & ſi caſu faciente ſine heredibus mortuus fuerit, & antea iudicauerit res ſuas proprias, ſe viuente, id eſt andigauerit, & arrigauerit ſecundum Legem Longobardorum habeat cui dona-

donauerit. *quo etiam pacto legit is, quem verè Nomophilacem veterum Legum appellare poſſumus, doctiſſimus Lindembrogius, Libro* II. *Legis Longob. Tit.* XIV. *L.* XVII. *niſi quoad pro* andigauerit *habet* andegauerit. *Neque ſanè videtur repugnare vox aliter ſcripta atque aliter. hoc enim arguit hæſitationem ſcribentium, qui pingebant ſiquid non intellexerant. Vulcanio enim eſt* Anclabeo, *apud Manganum fuit* Andecabeo. *& ipſa verba Legis* XVII. *in vetere Editione Baſilienſi, Tit.* XCI. *de Manumiſſionibus.* §. XI. *ita habuerunt.* Et ſi caſu faciente ſine heredibus mortuus fuerit & antea iudicauerit res ſuas proprias viuente ſe, id eſt Andigauero, & andegauerit ſecundum Legem Longobardorum, habeat cui donauerit. *Quod verbi (quidquid illud tandem ſit) illuſtrant verba veteris Gloſſæ apud Lindembrogium,* Andigauum ideſt in ſanitate. Artigauum in infirmitate. *Ego in re ancipiti quid accipiam porrigamue non habeo. tu Amice huic veſtigationi horulam ſi vacat impende. & magnorum Regum monumenta (Leges inquam) iam tandem vt euolent permitte. Longobardorum enim memoriæ nos fauere par eſt, quando* præclariſſimi qui-

que

que Libri (*vt ſcribit Franciſcus Robortellus, in diſputatione de ratione corrigendi antiquorum Libros*) ab illis deſcripti fuerunt. *concluditque* mirum dictu , illis Libris nihil emendatius. nihil purius. *At hæc ſatis. tu vale a me, & a Sandellio. Patauij. M DC XXVIII.*

L. P. IOANNI Z. CASTELLINO

VIRO ERVDITISSIMO.

Epiſt. L.

PErmoleſtum mihi fuit quod nuper ex Literis tuis percepi laborare te ex oculis. qui ſanè morbus me etiam afflixit & aliquandiu & non ſemel. ex quo capite Phœbo olim magnam inuidiam conflare anniſus eſt Italicæ eruditionis, & Epiſcopalis apicis (dum vixit) clariſſimum decus , Aloyſius Lollinus *Epiſcopus Bellunenſis, cuius verſiculos humanitatis pleniſſimos hic appono , non quidem mea cauſa, verum vt in conſpectu ſit Epigramma cultum , nitidum , & omnibus numeris omnino abſolutum.*

Phœbe

Phœbe tuum crimen Laurenti lumina noctem
Non hanc, Telluris quam vehit vmbra, timent;
Sed luci haud vlli ceſſuram, Aurora coruſcum
Siue iubar reddat, ſeu facula vſta ferat.
Dij meliora; ſacros ſeruet tutela Poëtas
Veſtra diu; hoc ratio poſtulat hoc pietas.
Vt quos carpit amor ſtudiorum, & cura fatigat
His acie obtingat viuidiore frui.

Hæc ille Anno M DCXXI. cuius politiſſimas Lucubrationes quæ Remora hucuſque attigerit, quo minus videantur, legantur, & ſummo cum Eruditorum plauſu excipiantur, ego non ſcio & docti haut ſatis æquo animo ferunt. Verum patere tu quæſo (quando in hæc incidimus) vt Anagnoſtes tuus habeat in quo ſe exerceat, vt aures tuæ vices ſuppleant oculorum, vt memoriæ conſulatur doctiſſimi Antiſtitis, quem ego arbitror nunc e cælo impenſe ridere inanitates curarum noſtrarum, qui malumus argui heredes vt inofficioſos, quam Editiones noſtras, dum vita ſuppetit, curare. celebraueram ego illuſtriſſimorum Maximi & Silueſtri Valeriorum fratrum laudes, quorum altero Patauina Præfectura perfuncto, alter eamdem illico auſpicabatur

O propera furuo mœſtum caput abdere amictu
Qui Patauí adlambis mœnia Medoace.
Nam quo clarebas VALERI de ſanguine magno

Augu-

Auguſtam aduehitur MAXIMVS in patriam.
At tu diſperſos o collige frontis honores
Nympharum Euganidum gloria Medoace.
Nam dabitur tibi mox fratri ſuccedere fratrem,
Quem Veneti appelles delicias generis.
O ſæcli decus eximium! o par nobile fratrum!
Maiora o Ledæ nomina pignoribus!
Excipit occiduum exoriens nam Caſtora Pollux;
At vos fulgetis lumine inocciduo.

Vidit ille, & repoſuit mihi illico hæc carmina, quæ nulla auctoris culpa, ſed nonnullo laudati pudore huc vſque delituerunt

Ingenti obſtrictum tenuit me pignore, Phœbi
Muſarumque recens gloria Pignorius;
Quod noſtri ſtudioſus, amans quod fidus honeſti eſt
Quod Latio & Tuſco cognitus eloquio.
Nunc ſuo in ære ſiem vt totus, facit aurea vena,
In laudes fratrum quæ fluit Adriacum.
Quorũ ego amore auidam tã mẽtẽ oblecto, voluptas
Præcipua illectum quam ſua quemque tenet.
Quorum ego honore adeo afficior, magis vt ſuus vl-
Qui venit a dignis, haud honor afficiat. (lum,

communicauit autem illa mihi Octauianus Bonus ampliſſimus Senator, cuius fato functi memoria apud me erit iugiter ſacra & ſancta. eiuſdem venæ ſunt Elegi, quos ille ad me miſit cum hac præfatiuncula. lege ſodes exiguos Elegos, quos ad te mittimus, & quæ

in eis

in eis cenſura digna videbuntur,dele. commeruiſſe eos hanc pœnam dixero, qui ſecundum tuos luci ſe credere ſint auſi ita audacter. *mei autem Elegi fuerant Proſopopeia Aldinæ Catellæ.*

Senectutis exoptatæ incommoda.

Vrget anus Polemonem ætas; vireſque lacertis
Longè abigit: facies admonet ipſa rogi,
Vomere arat quam ruga graui; color inficit atro
Si luteum admiſces, qualis in Æthyope eſt.
Pondus inane humeros iam deprimit, ilicet annos
Præteritos quidni pondus inane vocem?
Senſus habet non vnus. agit non cæca tenebras
Nox oculis furuas, aridulum at ſenium.
Haud aliter Citharæ ad ſtrepitus obſurduit auris,
Quàm vel veliuoli littora curua maris;
Vel Libyæ in vaſtis Aſpis nutritus arenis,
Serpentum narrant feruere vbi omne genu,
Exarmatus hiat vacui ſpecus oris, apertis
Vnde volat valuis multiloquum eloquium.
Nam cohibere queat quis verba volucribus alis
Prædita, ne effracto carcere proſiliant?
Ætatis crimen fuerit non moris, abundans
Sermo ſenum, cunctis tædia longa ferens.
Aut verbis alas natura abſcinde, molares
Aut validos Pylijs prouida reſtitue:
Aut vitio ne verte, loquax ſi lingua moratur
Hunc modò, nunc illũ, nunc alium, atque alium.

His

His accedit humo obtutus defixus, in horas
  Non ſecus ac ſtygium ſi meditetur iter
Non pede iter calcandum; agilis nam deſijt eſſe,
  Ex quo correptum tarda podagra premit,
Sed veſpillonum lectica. ſollicita anceps
  Nec minus interea computat æra manu,
Non ferrugineæ quæ poſcit nauita cymbæ
  Vectores nauli nomine pauca Charon;
Sed congeſta diu, & fiſcos ruptura tumentes,
  Hæredis ſubitam ni ferat alea opem;
Hæc ſtudia, hæc ſpecies properantis cuncta ſenectæ
  Commoda veloci perdere curriculo.
Hanc tamen expetimus votis ardentibus ò rem,
  Si bene perpendas, ridiculam, ac miſeram.

At his vtcumque graphicè expreſſis Epiſtolam non claudo: imo vt mærorem tibi abſtergam contractum fortè ex perceptis ſenectutis incommodis, hæc etiam tibi habe ex eadem officina, aptiora vtique hiſce diebus, quibus, vt penè cum Virgilio dicam,

Rura nemuſq; placent, riguiq; in vallibus amnes

Rus Suburbanum.

Me mihi reddis agere viridanti conſiti vitis
  Palmite; odoratis vndique cincte roſis.
Munera mens perfuncta malis ad ſueta remigrat;
  Iam tenet Aonidum me rediuiuus amor.
Priſtina cum Genio ſarcitur gratia, ſomnus
  Inuiſit feſſos nocte nigrante oculos.

Lon-

Longè alius fio, fueram quam nuper in vrbe,
Vrbanum carcer ſi modo nomen habet.
Rauca Palatini celebrent ſubſellia Ciues,
Rure ego in exiguo iugera pauca colam.

Aliud.

Rure ſuburbano nihil eſt mihi dulcius illuc
Ipſe mihi demum cum venio placeo.
Diſplicui medijs Ciuis qui in mœnibus vrbis,
Nulla vbi Libertas integra, nulla quies.

Ita canebat Luſcinia illa ſacra. Tu valetudinem tuam cura diligenter, & Muſarum ſpeciem alienis oculis contemplare, aures tuas commodaſſe contentus. Vale. Patauij. menſe Auguſti. M DC XXVIII.

Libri Primi Finis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google